

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1000, ул. „Георг Вашингтон” № 17, тел.: 02 9057502, факс: 02 9057503

ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА НА ИНСПЕКТОРАТА
КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
ЗА 2018 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	3
I. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ	4
А. Комплексни планови проверки на съдилищата по граждански и административни дела	4
Б. Комплексни планови проверки на съдилищата по наказателни дела	14
В. Комплексни планови проверки в прокуратурите	26
II. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ	38
А. По търговски дела	38
Б. По наказателни дела	44
В. В прокуратурите	45
III. КОНТРОЛНИ ПРОВЕРКИ	46
IV. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ	47
А. Инцидентни проверки по сигнали по чл. 56, ал. 1 ЗСВ	47
Б. Инцидентни проверки по самосезиране (чл. 63 ПОДИВССДАЕ)	55
В. Инцидентни проверки извън годишната програма на инспектората, възложени от всс на основание чл. 30, ал. 5, т. 10 ЗСВ	57
V. ПРЕПИСКИ, ОБРАЗУВАНИ ПО СИГНАЛИ, ЖАЛБИ И МОЛБИ	57
VI. СИГНАЛИ ЗА УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА	58
VII. ДЕЙНОСТ НА ИВСС ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В РАЗУМЕН СРОК	61
VIII. ДЕЙНОСТ ПО ПРОВЕРКА НА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ДЕКЛАРАЦИИ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ	79
IX. ПРОВЕРКИ ЗА ПОЧТЕНОСТ И КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ И ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО НАКЪРНЯВАТ ПРЕСТИЖА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ, И ПРОВЕРКИ, СВЪРЗАНИ С НАРУШАВАНЕ НЕЗАВИСИМОСТТА НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ	81
X. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ	84
XI. ДЕЙНОСТ ПО чл. 304, ал. 2 ЗСВ	91
XII. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	92
XIII. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	93
XIV. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА ИВСС	94
XV. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАПРЕДЪКА НА ИВСС ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ 2014 – 2020	95
XVI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	98

Инспекторатът към Висшия съдебен съвет (ИВСС) е орган, създаден с четвъртото изменение и допълнение на Конституцията на Република България, обн., ДВ., бр. 12 от 2007 г. и е част от конституционната рамка на съдебната власт. Правомощията на ИВСС, предвидени със създаването му, се изразяват в правно регламентираната възможност да извършва проверки на дейността на органите на съдебната власт при зачитане на независимостта на съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите при осъществяването на техните функции.

С изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (ДВ, бр. 50 от 2012 г.), на Инспектората бяха възложени допълнителни задължения – да извършва проверка по заявленията за нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Макар това правомощие да е извън изрично изброените в чл. 132а, ал. 1 КРБ, то съответства на конституционно уредените контролно-установителни функции на ИВСС, тъй като решаващата компетентност за произнасяне по заявленията принадлежи на министъра на правосъдието. Изпълнението от страна на Инспектората и министъра на правосъдието на правомощието по разглеждане и решаване на делото в разумен срок е признато от Европейския съд за правата на човека за ефективно средство при нарушения на чл. 6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи.

С изменение на Конституцията от м. декември 2015 г. (ДВ, бр. 100 от 18. 12. 2015 г.), функциите на ИВСС бяха значително разширени – предвиди се извършването на проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, на имуществените им декларации, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите. Новите правомощия бяха доразвити в глава девета, раздел I „а” и раздел I „б” от Закона за съдебната власт (ДВ, бр. 62 от 2016 г.) и се изпълняват от 1 януари 2017 г.

С изменение и допълнение на Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД), обнародван в ДВ, бр. 17 от 2019 г., на Инспектората е възложено да осъществява надзор и да осигурява спазването на Регламент (ЕС) 2016/679, на ЗЗЛД и на нормативните актове в областта на защитата на личните данни при обработване на лични данни от съда при изпълнение на функциите му на орган на съдебната власт и прокуратурата и следствените органи при изпълнение на функциите им на органи на съдебната власт за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания. Тези правомощия са в сила от 2 март 2019 г. и тяхното изпълнение предстои.

Увеличаващите се правомощия на Инспектората сами по себе си са доказателство за нарастващия авторитет на органа и са гаранция за осъществяването на съдебната реформа.

I. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ В ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ:

В изпълнение на годишната си програма за 2018 г., приета с решение по т. 2 от Протокол от заседанието на 09.03.2018 г., ИВСС е извършил **47 комплексни планови проверки** в органи на съдебната власт и в петте апелативни съдебни района както следва: по граждански, административни и търговски дела в 5 съдилища, по наказателни дела в 20 съдилища и в 21 прокуратури и окръжни следствени отдели в окръжните прокуратури и в Националната следствена служба.

За сравнение, през 2017 г. Инспекторатът е извършил 50 комплексни планови проверки, от които 19 в съдилищата - по граждански, търговски и административни дела, 12 в съдилищата - по наказателни дела и 19 в прокуратурите и окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури.

Не се наблюдава съществена разлика в броя на комплексните планови проверки през 2018 г. сравнен с тези през предходната година. Разликата се дължи на факта, че през 2018 г. са извършени проверки на дейността на Върховния касационен съд – по граждански, търговски и наказателни дела, на Върховния административен съд, на Националната следствена служба, както и проверки на Апелативния специализиран наказателен съд, Специализирания наказателен съд, Апелативната специализирана прокуратура и на Специализираната прокуратура.

A. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА СЪДИЛИЩАТА ПО ГРАЖДАНСКИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЛА

През 2018 г. са извършени комплексни планови проверки в общо **5 съдилища**: Административен съд – Пловдив, Административен съд – Велико Търново, Административен съд – Варна, Върховен административен съд и Върховен касационен съд.

1. Проверките в Административен съд – Пловдив, Административен съд – Велико Търново и Административен съд – Варна са приключили с констатации, очертаващи както положителни тенденции в работата им, така и пропуски в дейността им.

Общи положителни тенденции:

- спазване на принципа на случайно разпределение на делата, регламентиран в чл. 9 ЗСВ;
- осигуряване на равномерна натовареност между отделните съдебни състави;
- добра организация на административната дейност в отделните съдилища, изразяваща се в стриктно спазване от съдебните служители на указанията на съдиите, в това число осъществяване на контрол за изтичане на процесуалните срокове; своевременно изготвяне и изпращане на призовки и съобщения

(обикновено още в деня на постановяване на съдебните актове на съдиите, които трябва да бъдат доведени до знанието на страните); редовно и пълно водене на съдебните книги и регистри, осигуряващи достоверност и пълнота на информацията и др.;

- образуване на делата в деня на постъпване на книгата (жалби, иски молби) или най-късно на следващия ден;

- своевременно извършване на проверката по редовността на жалбите/исковите молби – в деня на образуване и разпределение на делото или на следващия ден. Изключение са констатациите, които отчитат по-големи, но разумни срокове, обикновено не по-дълги от 3-7 дни;

- спазване на двумесечния срок, предвиден в чл. 157, ал. 1, изр. второ АПК (редакцията преди изм. с ДВ, бр. 77 от 2018 г.) за насрочване на първо открито съдебно заседание по първоинстанционните административни дела. Изключения са допускани единствено в случаите на оставяне на производствата без движение и в периодите, съвпадащи със съдебната ваканция;

- кратки периоди на насрочване на следващи открити заседания в случаите на отлагане, в общия случай до 1 месец;

- своевременно възобновяване на спрените производства, в случаите когато са отпадали пречките пред тяхното движение;

- като цяло неголям брой случаи, в които съдиите са отменяли определенията си за даване на ход по същество;

- своевременно разглеждане и приключване на делата, за които са предвидени кратки процесуални срокове.

Констатирани са и общи пропуски:

- деловодните книги и регистри, които се образуват от подреждане на разпечатки от деловодните системи не винаги са прономеровани и прошнуровани, липсват подписи и печати на последната страница;

- не всички съдебни състави се произнасят с подробни и мотивирани разпореждания/определения за насрочване на открити съдебни заседания – често липсва диспозитив за конституиране на страните и разпределяне на доказателствената тежест, а когато такива указания са правени, са формални, не се сочат на страните конкретните факти от значение за делото и които се нуждаят от доказване, а на ответниците се дава различен срок за представяне на писмен отговор по жалбата;

- в повечето случаи съдебните състави не прилагат разпоредбите на чл. 86, чл. 92а и чл. 161 ГПК, вр. с чл. 144 АПК ГПК за дисциплиниране на страните, с оглед предотвратяване отлагането на делата по вина на вещите лица или страните;

- противоречива практика при администриране на производствата по чл. 203 АПК – в една група от случаи се извършва размяна на книга по чл. 131 и сл. ГПК, а в друга – се прилага чл. 163, ал. 2 АПК. В отделни производства при размяна по чл. 131 и сл. ГПК не са указвани последиците от неподаване на отговор;

- справките по спрените производства, образувани пред Административен съд – Варна са правени през различни периоди и са отразявани по различен начин. По отделни дела на Административен съд – Пловдив липсват отбелязвания за извършени справки, които да отразяват статуса на обуславящите производства;

- не всички съдии в производства по чл. 75 ДОПК са определяли началния и крайния момент на срока за разкриване на данъчната и осигурителната информация;

- най-големите просрочия при изготвянето на съдебните актове, като брой и като продължителност, са установени в работата на част от съдиите от Административен съд – Пловдив – 6 месеца, 1 година и над 1 година. Големи просрочия при изготвянето на съдебното решение са установи и в работата на един съдия от Административен съд – Варна – 1 година и над 1 година.

За подобряване на организацията на административната дейност в проверените административни съдилища, с оглед констатираните общи пропуски, Инспекторатът е дал **следните препоръки** на административните ръководители и на съдиите:

- подобряване на предварителната подготовка по делата, включваща и необходимостта от даване на ясни и конкретни указания за обстоятелства, от значение за делото, за които не сочат доказателства, съгласно разпоредбата на чл. 171, ал. 4 АПК, с цел разглеждане на делата в малко на брой съдебни заседания и ограничаване на случаите на постановяване на определения за отмяна на дадения ход по същество;

- да се обсъдят хипотезите, относно прилагането на чл. 86, чл. 92а и чл. 161 ГПК, вр. с чл. 144 АПК, с цел предотвратяване отлагането на делата по вина на вещите лица или страните, като се засили дисциплиниращата роля на съда в хода на събиране на доказателствата;

- предприемане на мерки за регламентиране на начина и времето на извършване на справки по спрените производства;

- уеднаквяване на приложимия процесуален ред за размяна на книжа в производства по чл. 203 АПК – чл. 163, ал. 2 АПК или чл. 131 ГПК;

- създаване на механизъм за контрол за спазване на срока за постановяване на съдебните актове, предвиден в чл. 172, ал. 1 и чл. 221, ал. 1 АПК (отм.).

В отговор на препоръките е постъпила **обратна информация** от административните ръководители на всички административни съдилища.

Срещу Акта за резултати от проверка на Административен съд – Пловдив е постъпило възражение от конкретен съдия срещу констатации, отнасящи се до дейността му през проверявания период. С решение от 11.03.2019 г. главният инспектор е отхвърлил направеното възражение.

Срещу Акта за резултати от проверка на Административен съд – Варна са постъпили възражения от осем от проверяваните съдии. С възраженията са оспорени част от фактическите констатации в акта, свързани с установени

просрочия при изготвянето на съдебните решения, индивидуалната натовареност на съдиите и наличие на немотивирани отводи на един от възразилите съдии. Развити са доводи за непълнота на фактите относно времето на извършване на процесуални действия от страна на съдиите-докладчици и използвана в акта лексика.

По постъпилите възражения главният инспектор се е произнесъл с решения, с които: частично са изменени констатации в акта, отнасящи се предимно до срока на постановяване на съдебните решения; частично е отменен акта, като са заличени две констатации; едно възражение е оставено частично без разглеждане като недопустимо и част от възражения са отхвърлени като неоснователни.

2. Комплексни планови проверки на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд.

Извършените през 2018 г. комплексна планова проверка на Върховния касационен съд и комплексна планова проверка на Върховния административен съд са първите за тези съдилаща от създаването на ИВСС през 2007 г.

Проверката във **Върховния касационен съд** по граждански и търговски дела продължи от 15. 10. 2018 г. до 28. 02. 2019 г., а крайният срок за изготвяне на акта за резултати от проверката е до 15. 07. 2019 г. Ето защо констатациите и изводите за дейността на съда по граждански и търговски дела ще бъдат отчетени с доклада за дейността на Инспектората за 2019 г.

Проверката на **Върховния административен съд** се извърши от четири екипа на ИВСС на основание четири заповеди на главния инспектор. Изготвени са четири акта за резултати от извършената комплексна планова проверка: акт изх. № ПП- 01- 1/ 18 от 01. 03. 2019 г., обхващащ организацията на административната дейност на съда и дейността на V-то и VII-мо отделения, Втора колегия; акт изх. № ПП- 01- 2/ 18 от 20. 02. 2019 г., обхващащ дейността на II-ро и VI-то отделения, Втора колегия; акт изх. № ПП- 01- 17/ 18 от 20. 02. 2019 г., обхващащ дейността на III-то и IV-то отделения, Първа колегия и акт изх. № ПП- 01- 19/ 18 от 12. 03. 2019 г., обхващащ дейността на I-во и VIII-мо отделения, Първа колегия.

Проверката включи организацията на административната дейност на Върховния административен съд, както и организацията по образуването, движението и приключването на административните дела за 2016 г. и 2017 г.

Общи положителни тенденции:

- разпределението на административните функции и вътрешната структура на ВАС позволява безпрепятствено правораздаване по административните дела в съответствие с правомощията на съда;
- структурата на съдебната администрация, правомощията ѝ, субординационните и координационни връзки между отделните ѝ звена са регламентирани с Правилника за администрацията във ВАС (ПАВАС);

- въведен е постоянен седмичен график за насрочените заседания за всеки от тричленните, петчленните и седемчленните състави, което позволява оптимално използване на съдебните зали, предвид натовареността на съда;

- дейността на ВАС през съдебната ваканция е уредена със съответните заповеди на председателя на съда за определяне на дежурните състави. Заповедите съдържат и разпореждане, относно поименния състав на съдиите, оправомощени да образуват и разпределят дела;

- в съда се води Регистър на отводите, проверката на който установи, че броят им не е голям;

- в електронната деловодна система се отразяват всички съдопроизводствени действия, което осигурява бърз достъп на страните до информацията по образуването и движението на делата;

- използваните информационни продукти и технологии във Върховния административен съд през проверявания период, позволяват безпрепятствено правораздаване, както и бързи справки по делата, с което се осигурява откритост, достоверност и пълнота на информацията. Електронната страница на съда се поддържа периодично като публикуваните правила и нормативни актове, позволяват широка информираност на гражданите за работата на съда и разширяват достъпа им до правосъдие;

- анализът на свършените делата очертава тенденция за подобряване на този показател, доколкото през втория от периодите, попадащ в обхвата на проверката (2017 г.) се отчита по-висок процент на приключените дела – резултат както на увеличения щат, така и на положените индивидуални усилия от страна на съдиите;

- много добра правораздавателна дейност се установи по делата, подлежащи на разглеждане от 5-членните и 7-членните състави;

- установиха се малък брой неприключени към 31.12.2017 г. производства, образувани преди 01.01.2016 г., като причините са обективни;

- констатира се също, че спрените дела са администрирани своевременно, независимо че по част от тях липсват данни, от които може да се заключи, че са изисквани справки за движението на обуславящите дела. Само по две от спрените производства е констатирано забавяне при предприемане на действия по възобновяването им;

- проверката по приключването на делата установи, че както по първоинстанционните дела, така и по касационните производства преимуществено е спазван законовия срок по чл. 172, ал. 1 АПК, съответно по чл. 221, ал. 1 АПК (отм.). Постановяването на съдебните решения извън едномесечния срок е по сравнително малко на брой дела и е в рамките на разумния срок по чл. 13 ГПК;

- установен е неголям брой дела, отнесен към общия брой дела за разглеждане, по които е отменен даденият ход по същество на делото. В преобладаващия брой случаи причината е недопустимост на жалбата, с която съдът е сезиран;

- данните от проверката на ВАС показват непрекъснато повишаване на квалификацията на съдиите и съдебните служители;
- в съда се осъществява активна тълкувателна дейност.

Констатиращи общи пропуски:

- делата във ВАС се образуват от председателя на съда, неговите заместници или председателите на отделения, в съответствие с Вътрешните правила за документооборота по съдебни дела във ВАС, но не са уредени изрично случаите, в които делата се образуват от председателя на съда, от председателите на колегии и съответно от председателите на отделения;

- делата се разпределят съобразно утвърдените Вътрешни правила за случайно разпределение на делата във ВАС, но липсва регламентация на видовете дела, които се разпределят от председателя на съда, председателите на колегии и съответно от председателите на отделения;

- Вътрешните правила за случайно разпределение на делата във ВАС не уреждат начина на разпределение на делата, подлежащи на разглеждане при съкратени процесуални срокове. Не е уточнена длъжността на лицето, упражняващо контрол по спазването на Вътрешните правила за случайно разпределение на делата във ВАС;

- производствата по жалбите се оставят без движение преди образуването им в дела с разпореждане на разпределящия. След отстраняване на нередовностите се образуват дела и се извършва разпределението. Администрирането по този начин е в съответствие с Вътрешните правила за разпределение на делата, но е в противоречие с чл. 158, ал. 1 и ал. 3 АПК, действащ през проверявания период. Съгласно посочената норма делата, след образуването им, се предават на съдията-докладчик, който извършва проверка на редовността на жалбата;

- съгласно т. 24, б. „б“ от Вътрешните правила за документооборота по съдебни дела във ВАС, делата се насрочват от разпределящия, което е било в противоречие с разпоредбата на чл. 157, ал. 1 АПК (действащ през проверявания период), съгласно която съдията-докладчик насрочва делото. С изменението на чл. 157, ал. 1 АПК, в сила от 01.01.2019 г., посоченият проблем намери решение;

- не по всички първоинстанционни дела е спазван двумесечният срок за насрочване на първо открито заседание, предвиден в чл. 157, ал. 1 АПК, като в някои случаи периодите, изтичали от образуване и разпределение на делото до датата на първото открито заседание са значителни – достигащи 9 – 11 месеца до 1 година, 1 година и 6 месеца по някои производства. Интервалите за насрочване на делата през втората проверявана година (2017 г.) са по-кратки;

- предвид натовареността на съда, с две заповеди на председателя на съда е определен броят на делата за разглеждане в съдебно заседание, който не може да надвишава пет дела на докладчик, което ограничава възможността на докладчика за самоорганизация на работата му и може да доведе до забавяне в дейността му;

- по касационните производства, независимо че няма законов срок за насрочване на първото открито заседание, се установиха дела, по които първото

открито заседание е насрочвано в срок от 8 – 11 месеца до 1 година – 1 година и 6 месеца. Интервалите за насрочване на делата през втората проверявана година (2017 г.) са по-кратки;

- първоинстанционните дела невинаги са докладвани своевременно за извършване на преценка относно редовността и допустимостта на оспорванията, и за произнасяне по доказателствените искания, както предвижда т. 27.1 от Вътрешните правила за документооборота по съдебни дела във ВАС. В същото време правилата не съдържат изричен срок, в който съдебните деловодители следва да докладват производствата, образувани по касационни жалби срещу първоинстанционни решения и тези, образувани по молби за отмяна, разглеждани от седемчленни състави;

- не във всички отделения е създадена организация за заместване на отсъстващ по обективни причини съдия;

- при преразпределение на делото не винаги се посочват конкретните причини за това - установено в дейността на III-то отделение;

- проверката на деловодните книги и регистри установи, че някои от тях не се водят акуратно и последователно, констатираха се случаи на изтривания, заличавания и дописвания. В описните книги на някои отделения се установиха зачертавания и изтривания;

- установено е затруднение в сайта на съда при търсене на тълкувателни решения.

Във връзка с направените констатации за пропуски в работата на различните отделения са дадени следните **препоръки**:

1. Председателят на Върховния административен съд с оглед правомощията си по чл. 122, ал. 1, т. 2 ЗСВ за организиране на работата на съдиите да прецени:

- възможността образуването и разпределението на делата да бъде регламентирано в отделен вътрешен акт, в който изрично да бъдат уредени и разграничени правомощията в тези дейности на председателя на съда, заместник-председателите и председателите на отделения;

- необходимостта от изрично създаване на правила за разпределението на дела, подлежащи на разглеждане в съкратени процесуални срокове;

- посочване във Вътрешните правила за разпределение на делата във ВАС длъжността на лицето, упражняващо текущ контрол за тяхното спазване;

- необходимостта от засилване на контрола върху съдебните служители във връзка със стриктното изпълнение на задълженията им по т. 27.1 от Вътрешните правила за документооборота по съдебни дела във ВАС, както и във връзка с прецизното водене на описните книги;

- необходимостта от отмяна на Заповед № 1595/03.11.2016 г. и Заповед № 1626/10.11.2016 г. на председателя на съда, определящи броя на разглежданите дела в заседание от докладчик, с оглед преодоляване на голямата висиящност на делата и водещи до забавяне на съдопроизводството;

- необходимостта от оптимизиране в електронния сайт на ВАС на справката по тълкувателни дела, с цел улеснено търсене на конкретни решения, без изрично посочване на номера на делото.

2. В изпълнение на правомощията си председателят на ВАС да предприеме ефективни мерки за контрол за спазване изискванията на ЗСВ, АПК, Вътрешните правила за случайно разпределение на делата във ВАС и на Правилника за администрацията на ВАС, относно:

- изработване на трайни правила за заместване, допустимо по изключение, на отсъстващ по обективни причини съдия-докладчик или член-съдия от тройните състави;

- спазване на двумесечния срок по чл. 157, ал. 1 АПК за насрочване на делата;

- при необходимост от преразпределение на делото да се посочват конкретните причини за това, в съответствие с хипотезите, предвидени в утвърдените от председателя на ВАС вътрешни правила;

- установяване на правила за докладване на касационните производства на съдията-докладчик непосредствено след образуването и разпределянето им, с оглед преценката за разглеждане на делото в открито или закрито заседание;

- своевременно администриране, разглеждане, както и приключване на делата занапред, според изискванията на чл. 217 АПК, в сила от 01.01.2019 г.

В отговор на препоръките, дадени с отделните актове, е постъпила **обратна информация** от административния ръководител – председател на Върховния административен съд по отношение на три от четирите акта. Председателят на ВАС е изпълнил всички препоръки, дадени с акта, обхващащ организацията на административната дейност на съда и дейността на V-то и VII-мо отделения; акта, обхващащ дейността на II-ро и VI-то отделения и акта, обхващащ дейността на III-то и IV-то отделения на съда, с изключение на една, срещу която е подал възражение, по което предстои произнасяне на главния инспектор. По препоръката за спазване на чл. 217 АПК, в сила от 01.01.2019 г. е посочено, че изпълнението на препоръката към настоящия момент не може да бъде обезпечено, тъй като предстои да бъде обнародвано решението на Конституционния съд по конституционно дело № 12/2018 г. и присъединените към него за съвместно разглеждане и решаване к. д. № 13/2018 г. и к. д. № 14/2018 г. по описа на Конституционния съд на Р. България.

Не е постъпила информация от председателя на ВАС за предприетите мерки по изпълнение на препоръките, дадени с акта за извършена комплексна планова проверка на дейността на I-во и VIII-мо отделения, тъй като не е изтекъл срока за изпълнението им.

Срещу актовете за резултати от извършената проверка на ВАС са постъпили общо три възражения, с две от които съдии оспорват фактически констатации в акта, отнасящи се до тяхната работа. С възражението, постъпило от административния ръководител се оспорва препоръката, с която е указано

председателят на ВАС да прецени необходимостта от отмяна на две заповеди (Заповед № 1595/03.11.2016 г. и Заповед № 1626/10.11.2016 г.), определящи максималният брой на разглежданите дела в заседание от докладчик, с оглед преодоляване на голямата висиящност на делата и съответно преодоляване забавянето на съдопроизводствата.

По постъпилите три възражения предстои произнасяне на главния инспектор. Предвид това, следва да се отбележи, че актовете за резултати от извършената комплексна планова проверка на ВАС не са окончателни.

3. Анализ на ефективността на дадените препоръки в актовете за резултати от проверка на административните съдилища и на ВАС

От анализа на препоръките, които са дадени на административните съдилища (без ВАС) е видно, че съдилищата повтарят в дейността си сходни **пропуски**. Повторните комплексни проверки в едни и същи съдилища често констатира, че отстранени веднъж проблеми в дейността им се проявяват отново, дори и такива, срещу които не са правени възражения.

Продължава практиката отделни съдебни състави от административните съдилища, проверявани през 2018 г., в това число и някои съдии от Върховния административен съд, да не постановяват актове за насрочване на открити съдебни заседания или изготвяните актове са бланкови - не съдържат диспозитив за конституиране на страните и указания за разпределяне на доказателствената тежест. Често указанията са формални, като на страните не се посочват фактите от значение за делото, които се нуждаят от доказване. Този въпрос е намерил разрешение с новата ал. 3 на чл. 170 АПК, в сила от 01.01.2019 г., с която законодателят изрично регламентира, че съдът е длъжен да укаже на страните разпределението на доказателствената тежест.

Независимо от дадени от ИВСС при предходни проверки на административните съдилища препоръки, продължава практиката на ответниците да се дава различен срок за писмен отговор по жалбите, като тази практика не се уеднаквява. Продължава и наложилата се разнородна практика при администриране на производствата по чл. 203 АПК, като в една група случаи се извършва размяна на книжа по чл. 131 и сл. ГПК, а в друга – се прилага чл. 163, ал. 2 АПК.

Друг проблем, констатиран в работа на административните съдилища е отлагането на съдебни заседания поради неизготвена в срок експертиза без уважителна причина. В тази връзка е и дадената с актовете препоръка за дисциплиниране на вещите лица (прилагане на чл. 86 ГПК, вр. чл. 144 АПК). Този въпрос, обаче има своето обяснение, тъй като в не малко случаи съдът не прилага посочената разпоредба по обективни причини – липсата на специалисти – вещи лица, на които да се възложи съдебната експертиза, както и невисокият размер на възнагражденията им, регламентиран с Наредба № 2 от 29.06.2015 г. за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица. С изменението и

допълнението на посочената наредба, възнаграждението на вещите лица се увеличи (ДВ, бр. 82 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.), което ще спомогне работата на съда при назначаване на вещи лица и ще даде възможност за срочното разглеждане на делата.

Както бе посочено и по-горе, Инспекторатът за първи път от създаването си извърши комплексна планова проверка на Върховния административен съд, обхваща дейността на съда през 2016 г. и 2017 г., която приключи с изготвянето на четири акта. Проверката установи много добра организация на административната дейност на съда, а констатираните пропуски са преодоляни, видно от постъпилата от председателя на съда информация за предприетите мерки по изпълнение на дадените препоръки.

Констатиран проблем и от четирите екипа на ИВСС в дейността на Върховния административен съд са сроковете, в които делата се насрочват за разглеждане в първо открито съдебно заседание - често в интервали от 1 година и над 1 година от тяхното образуване. Липсват ясни критерии, по които различните производства се насрочват в по-кратки или по-дълги срокове. Периодът между образуването на делата и разглеждането им в първо открито заседание е с такава продължителност, че практически се обезсмисля преследването на бързина в действията на съда по администриране на делата (разпределение на докладчик, проверка за редовност и допустимост на жалбите, и даване на указания в тази връзка, постановяване на актове за конституиране на страните и разпределение на доказателствената тежест).

Следва да се посочи, че с изменението и допълнението на АПК (ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.), констатираните по време на проверката проблеми при насрочване на дела във Върховния административен съд са намерили решение, като изрично в разпоредбата на чл. 157, ал. 1 АПК (в сила от 01.01.2019 г.) е указан реда и срока за насрочване на делото във ВАС, а с разпоредбата на чл. 217, ал. 3 АПК (в сила от 01.01.2019 г.) е указан и срока за насрочване на първото заседание по касационните дела. Дадените от ИВСС препоръки, съобразени и с посочените изменения и допълнения на разпоредбите на АПК (в сила от 01.01.2019 г.), както и взетите от председателя на ВАС мерки по изпълнението им, дават основание да се приеме, че в значителна степен ще се подобри срочността на разглеждане на делата.

Необходимо е да се обсъди също, че съдиите във Върховния административен съд, в качеството си на членове на съдебни състави и върховни магистрати имат и други задължения: приемат тълкувателни решения и тълкувателни постановления; изготвят становища по законопроекта до Народното събрание; изготвят становища по конституционни дела, по които съдът е страна; извършват проверки на дейността на административните съдилища и др., което в не малка степен води до по-висока натовареност, която няма реално (цифрово) измерение.

Установените общи пропуски в дейността на административните съдилища, както и посоченият по-горе проблем с насрочването на дела,

образувани във ВАС, са от съществено значение, тъй като влияят върху общата продължителност на съдебните производства и са пречка за своевременното им приключване.

Констатациите в актовете за резултати от извършените проверки, както и дадените препоръки на съдилищата сочат, че при комплексните планови проверки екипите изследват всестранно организацията на административната дейност и обстоятелствата, водещи до забавяне движението и приключването на производствата.

С възражения най-често се оспорват фактически констатации в актовете (технически грешки), които не променят крайните изводи за работата на проверените съдебни органи. Постъпващите отговори от административните ръководители в изпълнение на указанията показват, че препоръките се преценяват от съдиите и от председателите на съдилищата най-често като разумни.

Б. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ НА СЪДИЛИЩАТА ПО НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА

През 2018 г. са извършени комплексни планови проверки (КПП) на работата по наказателни дела общо в 20 (двадесет) съдилища.

1. Проверени районни съдилища

Проверени са 12 (дванадесет) районни съдилища (РС), както следва: РС – Царево, РС – Котел, РС – Нова Загора, РС – Момчилград, РС – Крумовград, РС – Свиленград, РС – Харманли, РС – Димитровград, РС – Кърджали, РС – Ардино, РС – Хасково, РС – Ивайловград.

Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

Административна и организационна дейност

- във всички проверени районни съдилища е установено, че е създадена много добра организация на административната дейност. Административните ръководители полагат необходимите усилия за подобряване на правораздавателната дейност в съда чрез организиране на обучителни семинари. За повишаване качеството на работата на съдиите спомага и провеждането на периодични събрания, на които се обсъжда констатирана противоречива практика по прилагането на материалноправна или процесуалноправна разпоредба. Постановените съдебни актове в по-голямата си част са много добре мотивирани;

- веществените доказателства (ВД) се съхраняват по съответния ред. Получават се с приемо-предавателен протокол, съхраняват се в помещението за ВД, класифицират се със стикери с пореден номер от книгата за ВД. Връщането, предаването и унищожаването на ВД става с приемо-предавателен протокол след влизане в сила на съдебния акт.

Образуване и разпределение на делата

- проверките са установили, че през проверявания период 2016 – 2017 г. книгата, по които се образуват наказателни дела се докладват на председателя на съда в срока по чл. 35, ал. 4 от Правилника за администрацията в съдилищата (ПАС) в деня на постъпване на книгата в съда или най-късно на следващия работен ден. Във всички съдилища от 01.10.2015 г. е въведена утвърдената от ВСС Централизирана система за разпределение на делата (ЦСРД). Административните ръководители са утвърдили Вътрешни правила за случайно разпределение на делата. Извършва се електронно разпределение на делата по реда на тяхното постъпване, като се следва принципът на случайния подбор. Постъпващите дела се разпределят равномерно между съдиите по наказателни дела. По всички дела се прилагат протоколите за избор на съдия-докладчик по чл. 9 ЗСВ;

- делата се подреждат по предвидения в ПАС ред и върху кориците на папките се отбелязват задължителните реквизити - наименование на съда, номер, предмет, страни по делото, дата на образуване и свършване, съдията-докладчик, датите на съдебните заседания. Новообразуваните дела се докладват своевременно на съдията-докладчик;

- в районните съдилища съдиите дават дежурства съобразно график, който се изготвя от административния ръководител по седмици за всеки месец;

- процентът на натовареност на административните ръководители и отделните съдии се определя във Вътрешните правила за разпределение на делата и е в съответствие с Единната методика по приложение на принципа за случайното разпределение на делата, приета с решение на ВСС;

- спазват се основанията по чл. 29 НПК по отношение направените отводи и самоотводи.

Деловодни книги

Деловодните книги се водят съгласно изискванията на ПАС. Системно е извършвана проверка на тези, за които това е предвидено. Не са установени пропуски при попълването на срочните книги, описните книги, книгите за изпълнение на присъдите и определенията и книгата за веществените доказателства. Всички книги са приключени по надлежния ред.

Насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела

Проверките обхващат периода 2016 г. и 2017 г., поради което правораздавателната дейност на съдилищата е осъществявана и според уредбата по НПК, действала до 05.11.2017 г. Това обстоятелство е намерило отражение и в констатациите по актовете:

- в повечето съдилища насрочването на делата се извършва с разпореждане на съдията-докладчик и е съобразено със срока по чл. 252, ал. 1 НПК в съответствие с редакцията му до 05.11.2017 г. След тази дата се спазва чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК относно насрочване на делата в разпоредително заседание в двумесечен срок;

- призовките и съобщенията се изготвят и изпращат своевременно, също така своевременно се докладват след връщането им;

- отлагането на делата е съобразено със срока по чл. 271, ал. 10 НПК;

- констатирана е положителна промяна при извършване на подготвителните действия за разглеждане на делото в съдебно заседание - преобладаващият брой дела при установени допуснати съществени нарушения на процесуалните правила са върнати на прокурора за отстраняването им още на този етап, а не по време на разглеждането им в съдебно заседание на основание чл. 288, ал. 1 НПК;

- спазени са материално-правните и процесуално-правните предпоставки за провеждането на диференцираните процедури по НПК - съответно по глава 27 „Съкратено съдебно следствие в производството пред първата инстанция”, глава 28 „Освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание”, глава 29 „Решаване на делата със споразумение“;

- делата, в които се разглеждат искания за вземане на мярка за неотклонение задържане под стража или за нейното изменение, за даване на разрешение за извършване на действия по разследване и други особени производства се образуват, насрочват и разглеждат съобразно изискванията на НПК, като своевременно се постановяват и съдебните актове в тези производства;

- делата по УБДХ се разглеждат от дежурен съдия според предварително изготвени графици. Спазват се правилата за образуване, насрочване и разглеждане на тези дела, предвидени в Указа;

- установеното насрочване, разглеждане и приключване на голяма част от наказателните дела в кратки срокове е показател за подобряване бързината на правораздаването;

- немалко дела приключват в рамките до три месеца, а по-голямата част от останалите дела – в срок до 6 месеца. Малък е процентът на приключилите дела до 9 месеца или 1 година и съвсем малък брой се разглеждат и приключват в срок над една година;

- не са установени дела, производството по които да е прекратено поради изтичане на предвидената в закона давност, спрени или възобновени дела;

- проверяващите екипи са констатирани, че съдебната практика по наказателни дела е непротиворечива и съобразена със закона - в подкрепа на този извод са данните, че повечето обжалвани или протестирани съдебни актове са потвърдени от въззивната и касационната инстанция;

- своевременно се администрират постъпилите жалби, протести и възражения, които се изпращат на въззивната инстанция заедно с делото след изтичане на срока по чл. 319, ал. 1 НПК;

- по-голямата част от присъдите се изпращат за изпълнение в срока по чл. 416, ал. 6 НПК. Случаите, в които този срок не се спазва, най-често се дължи на забавяне при изготвяне на мотивите към постановените присъди или на забавяне при връщане на делото от въззивната инстанция.

Пропуски, констатирани при проверките:

- неспазване на формата на акта, с който се насрочват делата (резолюция вместо разпореждане) или изготвянето им ръкописно от съдиите върху документа, с който делото е внесено в съда (тъжба или обвинителен акт);
- насрочване на дела в тримесечен срок без разрешение на председателя на съда или насрочване в срок над три месеца;
- отлагане на дела поради нередовно призоваване на страните, като съдът не е упражнил правомощията си да изиска обяснения за причините за това от длъжностните лица по призоваване;
- неспазване на сроковете за изготвяне на мотивите към постановените присъди и на решенията по чл. 340 НПК по делата от наказателно-административен характер;
- не се отбелязват делата, чието разглеждане е свързано с кратки процесуални срокове и за които чл. 82, ал. 5 ПАС изисква да се слагат жълти етикети.

Най-често давани препоръки:

- при насрочването на всички видове дела съдията-докладчик да се произнася с печатно разпореждане, изготвено в съответствие с НПК, а не с резолюция;
- да се спазват сроковете за насрочване и за отлагане на делата, в т. ч. и по особените правила на НПК;
- за насрочване на делата в тримесечен срок (чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК) да се изисква писмено разрешение от председателя на съда;
- своевременно да се уведомяват призованите лица за съответната дата на съдебно заседание, като в случаите на нередовно призоваване да се изискват обяснения от длъжностните лица по призоваване за причините, довели до отлагане на делото;
- да се предприемат необходимите мерки за изготвянето и предаването на съдебните актове в установените процесуални срокове;
- в съдебните актове, в които се постановява унищожаване на веществени доказателства, и в протоколите за унищожаването им, да се посочва и конкретния начин (способ) за това;
- да се предприемат мерки за намаляване броя на останалите несвършени дела в края на годината
- да се спазват изискванията на ПАС за подреждане, съхранение и архивиране на делата;
- да се положат усилия тенденцията за подобряване на качеството на съдебните актове да продължи, като за целта съдиите ежемесечно да обсъждат и обобщават причините за отмяна и изменение на съдебните актове, както и за допуснатите нарушения.

Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебна власт по дадените препоръки

Актовете за резултати от комплексните планови проверки са изпратени във всички проверени районни съдилища, като ИВСС е бил уведомен за датите, на които всеки съдия се е запознал със съответния акт. Възражения не са постъпили, но и към настоящия момент Инспекторатът не е уведомен за предприетите от РС – Царево мерки във връзка с отправената препоръка.

2. Проверени окръжни съдилища

Проверени са следните окръжни съдилища (ОС): ОС - Габрово, ОС – Велико Търново, ОС – Хасково, ОС – Кърджали, ОС – Русе, както и Специализираният наказателен съд.

Общи положителни тенденции, констатирани при проверките в окръжните съдилища:

Административна и организационна дейност

- във всички проверени окръжни съдилища е установено, че е създадена много добра организация на административната дейност. Административните ръководители полагат необходимите усилия за подобряване на правораздавателната дейност в съда чрез организиране на обучителни семинари. За повишаване качеството на работата на съдиите спомага и провеждането на периодични събрания, на които се обсъжда констатирана противоречива практика по прилагането на материалноправна или процесуалноправна разпоредба. Постановените съдебни актове в по-голямата си част са много добре мотивирани;

- веществените доказателства (ВД) се съхраняват по съответния ред. Получават се с приемо-предавателен протокол, съхраняват се в помещението за ВД, класифицират се със стикери с пореден номер от книгата за ВД. Връщането, унищожаването и предаването на ВД става с приемо-предавателен протокол след влизане в сила на съдебния акт;

- процесът на обслужване на гражданите е максимално оптимизиран. Осигурена е откритост, достъпност и прозрачност на действията на съдилищата, в т. ч. и чрез достъп до съответната им интернет страница, информацията в която ежедневно се обновява.

Образуване и разпределение на делата

- делата се образуват своевременно - в деня на постъпване на книгата в съда или най-късно на следващия работен ден;

- прилагат се Вътрешни правила за работа с Централизираната система за разпределение на делата (ЦСРД), утвърдена от ВСС през 2015 г.;

- спазва се принципът на случайния подбор;

- призовките, съобщенията и книгата се изготвят и изпращат своевременно, своевременно се докладват и при връщането им;

- делата се подреждат по предвидения в ПАС ред и върху кориците на папките се отбелязват задължителните реквизити;
- всички наказателни съдии разглеждат дела от всички видове производства, подсъдни на съда;
- съдиите дават дежурства, съобразно утвърден от административния ръководител график;
- спазват се основанията по чл. 29 НПК по отношение направените отводи и самоотводи.

Деловодни книги

Деловодните книги се водят съгласно изискванията на ПАС. Системно е извършвана проверка на тези, за които това е предвидено, и не са установени пропуски при попълването им. Всички книги са приключени по надлежния ред.

Насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела

Като цяло, общата оценка на дейността по организацията на образуване, движение и приключване на делата в окръжните съдилища е много добра.

- подготвителните действия за разглеждането на делото в съдебно заседание се извършват от определените докладчици съобразно изискванията на закона;
- делата са насрочвани в рамките на сроковете, предвидени в чл. 252 (отм.) и чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК, действащ след 05. 11. 2017 г. и при отлагането им е спазван срокът по чл. 271, ал. 10 НПК;
- още в етапа на насрочване на делата с разпореждане на съдията-докладчик е правена преценка за приложимост на особените правила по НПК за разглеждане на делата;
- повечето от делата се насрочват, разглеждат и приключват в кратки срокове. Във всички проверени окръжни съдилища са свършени около 90% от делата за разглеждане за всяка от проверяваните години;
- няма дела, по които производството да е било прекратено поради изтичане на предвидената в закона давност или възобновени дела;
- проверяващите екипи са констатирани, че съдебната практика по наказателни дела е непротиворечива и съобразена със закона, повечето обжалвани или протестирани актове са потвърдени от въззивната и касационната инстанция;
- постъпилите жалби, протести и възражения се административат своевременно, като се изпращат на въззивната инстанция заедно с делото след изтичане на срока по чл. 319, ал. 1 НПК;
- голяма част от присъдите се изпращат за изпълнение в срока по чл. 416, ал. 6 НПК. Случаите, в които този срок не се спазва, най-често се дължат на забавяне при изготвяне на мотивите към постановените присъди.

Пропуски, констатирани при проверките:

- насрочване на дела с ръкописно написани съдебни актове или насрочване без разпореждане (с резолюция);
- неспазване на сроковете за изготвяне на съдебните актове;
- в някои случаи в съдебните актове не се посочва конкретният способ за унищожаване на веществени доказателства.

Препоръки:

- при насрочването на всички видове дела съдията-докладчик да се произнася с печатно разпореждане, изготвено в съответствие с НПК, а не с резолюция;
- да се спазват сроковете за насрочване и за отлагане на делата, в т. ч. и по особените правила на НПК;
- за насрочване на делата в тримесечен срок (чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК) да се изисква писмено разрешение от председателя на съда;
- да се приемат мерки за намаляване броя на останалите несвършени дела в края на годината и да се упражнява контрол за подобряване качеството на съдебните актове с оглед намаляване основанията за отменяне и връщане на дела за ново разглеждане, включително с обсъждане актовете на въззивните съдилища;
- на общо събрание на съдиите да се разглеждат периодично причините за отменяване на съдебните актове, продължителността на разгледаните дела, закъсненията при изготвяне на мотиви, както и случаите, при които възниква противоречива практика по приложението на закона;
- да се предприемат необходимите мерки за изготвянето и предаването на съдебните актове в установените процесуални срокове.

Постъпила в ИВСС информация по дадените препоръки:

В Акта за резултатите от извършената планова проверка на ОС – Габрово препоръки не са дадени. По направените констатации и препоръки в актовете за проверка на наказателните дела в другите окръжни съдилища възражения не са постъпили и е изпратена информация за изпълнение на препоръките.

3. Специализиран наказателен съд (СпНС)

СпНС, който е приравнен на окръжен съд, е създаден през 2010 г. и това е първата комплексна планова проверка на дейността му, като са направени следните констатации:

Административна и организационна дейност, условия на работа

- в СпНС е създадена много добра организация на административната дейност. Осигурена е откритост, достъпност и прозрачност на действията на съда, като работи и се поддържа ежедневно и неговата интернет страница. Утвърдени са „Вътрешни правила за публикуване на съдебните актове”.
- в акта от проверката е обърнато внимание върху условията на работа на съдиите и служителите в СпНС. Посочено е, че съществуващият сграден фонд е

недостатъчен, а в определена степен и нездравословен за работещите, поради което е необходимо да се предприемат спешни организационни действия и мерки за подобряване на условията на труд.

Образуване и разпределение на делата

- постъпващите в съда книжа по наказателни дела се вписват, обработват, подготвят за доклад и се докладват своевременно. Книжата, по които се образуват наказателни дела, се докладват съобразно срока по чл. 35 ал. 4 от ПАС, като не са установени дела, образувани в отклонение от ПАС.

- в съда се прилага принципът на случайния подбор, като делата се разпределят чрез Централизираната система за разпределение на делата (ЦСРД). Действащи са и Вътрешни правила за организацията и дейността по случайното разпределение на делата и натовареността на магистратите.

Деловодни книги

Деловодните книги са по утвърден образец и са водени съгласно изискванията на ПАС. Системно е извършвана проверка на онези от тях, за които това е предвидено. Не са установени пропуски при воденето на срочните книги и книгата за веществените доказателства.

Насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела

Общата оценка на дейността на СпНС по организацията на образуване, движение и приключване на делата е много добра. Констатирано е следното:

- подготвителните действия за разглеждането на делото в съдебно заседание се извършват от определените докладчици с необходимата задълбоченост. Незначителен е броят на делата, върнати на прокурора с определение в хода на съдебното следствие;

- повечето дела се образуват, насрочват и приключват в установените процесуални срокове. Няма съществени пропуски при образуването и насрочването на делата, разглеждани по особените правила на глави двадесет и седма, двадесет и осма и двадесет и девета НПК;

- при отлагане на дела е спазван срокът по чл. 271, ал. 10 НПК, като не е констатирано безпричинно отлагане и забавяне на производството;

- връчването на призовки, съобщения, книжа или други документи се извършва своевременно, като не са отлагани дела поради ненавременна връчване на призовки;

- изпращането на преписи от протести или жалби на страните по делата се извършва най-късно на следващия работен ден след разпореждането на съдията-докладчик. Делата се изпращат на по-горната инстанция в тридневен срок след изтичане на срока за възражения по подадена жалба или протест;

- констатирано е през проверявания период много добро съотношение между постъпили и свършени дела, преимуществено делата са приключвани в тримесечен срок от образуването им;

- при извършената проверка на дела, приключили с влязъл в сила съдебен акт, не са констатирани отклонения от тълкувателната практика на ВКС;
- спазват се изискванията на НПК и ПАС във връзка с приемане, съхраняване и унищожаване на веществените доказателства.

Пропуски, констатирани при проверката:

- при насрочване на първото по делото открито съдебно заседание по някои от делата не е спазен срокът по чл. 411д, ал. 2 НПК, редакция преди изменението с ДВ бр. 63/2017 г. Причините са както от субективен характер, така и поради краткостта на самия срок;
- по неголям брой наказателни дела мотивите към постановените присъди са изготвени извън законоустановения срок, което се дължи на фактическата и правната сложност на конкретното дело.

Препоръка

- да се предприемат необходимите мерки за подобряване организацията на работа по насрочването, изготвянето и предаването на съдебните актове в установените процесуални срокове.

Постъпила в ИВСС информация по препоръката

Срещу част от констатациите в Акта е постъпило едно възражение от съдия в Специализирания наказателен съд, което е частично уважено с решение на главния инспектор на ИВСС.

Инспекторатът е уведомен за предприетите мерки във връзка с изпълнението на отправената препоръка.

4. Апелативен специализиран наказателен съд:

Апелативният специализиран наказателен съд (АпСпНС), съгласно чл. 107а, ал. 1 от Закона за съдебната власт, се явява въззивен съд на Специализирания наказателен съд. И по отношение на него през 2018 г. ИВСС извърши първата си комплексни планова проверка на неговата дейност.

Административна и организационна дейност

В Апелативния специализиран наказателен съд е създадена добра организация на административната дейност. Процесът на обслужване на гражданите е максимално оптимизиран. Осигурена е откритост, достъпност и прозрачност на действията на съда, в т. ч. и чрез достъп до неговата интернет страница, информацията в която ежедневно се обновява. Констатирано е също, че:

- се прилага принципът за случайното разпределение на делата чрез „Централизирана система за разпределение на делата” (ЦСРД);
- са изпълнени препоръките, направени от ИВСС в резултат на извършената през 2017 г. в АпСпНС проверка по самосезиране, при която е установено нарушение по прилагането на принципа на случайния подбор по

отношение на въззивните дела, образувани по чл. 64, ал. 7 и чл. 65, ал. 8 НПК (по мерки за неотклонение задържане под стража). В отговор на направените от ИВСС препоръки е издадена съответната заповед от председателя на АпСпНС за определяне групите дела, разглеждани в съда и е направено изменение и допълнение на вътрешните правила за случайно електронно разпределение на делата.

Деловодни книги

Деловодните книги са по утвърден образец и са водени съгласно изискванията на ПАС. Системно е извършвана проверка на онези от тях, за които това е предвидено. Не са установени пропуски при попълването им.

Образуване и разпределение на делата:

- постъпващите в съда книга по наказателни дела се вписват, обработват, подготвят за доклад и се докладват своевременно и с необходимата прецизност;
- по делата се прилагат протоколи от извършеното случайно разпределение;
- постъпилите веществени доказателства се приемат, съхраняват и унищожават съгласно изискванията на ПАС.

Насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела

Общата оценка на дейността по организацията на образуване, движение и приключване на делата е много добра:

- подготвителните действия за разглеждането на делото в съдебно заседание се извършват от определените съдии-докладчици с необходимата задълбоченост;
- делата са насрочвани в рамките на сроковете, предвидени в чл. 252 (отм.) и чл. 247а, ал. 2, т. 1 НПК, и при отлагането им е спазван срока по чл. 271, ал. 10 НПК;
- постигнато е много добро съотношение между разгледани и свършени дела – относителният дял на свършените дела спрямо делата за разглеждане за всяка една от проверяваните години е около 92%, а от общо свършените дела средно 95% са приключили в тримесечен срок;
- намалява броят на отложените над три пъти дела и не се констатира безпричинно отлагане и забавяне на производството;
- няма прекратени дела поради изтекла давност, спрени или изгубени наказателни дела;
- няма възобновени наказателни производства, а по малък брой дела е възобновено съдебното следствие;
- съдиите са постигнали много добър общ резултат като качество на съдебните актове по отделните видове наказателни дела, за което сочи малкият брой отменени или изменени присъди.

Констатирани са и някои пропуски:

- по някои дела са установени несъответствия между нанесената информация по образуването, движението и приключването на наказателните дела в деловодните книги и тази, посочена в деловодната система - неточностите се изразяват в разминаване на броя на проведените съдебни заседания и в отразяване на датите на образуване на делата;

- в някои случаи съдебните протоколи по делата се изготвят извън предвидения в НПК тридневен срок след съдебното заседание, което основно се дължи на големия брой обвиняеми/подсъдими лица, защитници, свидетели и експерти по делата и съответно води до голям обем на съдебните протоколи;

- призоваването или връчването на книжа извън територията на София се извършва по пощата, поради което не може да се установи дали призовките са връчени в срок;

- по някои дела съдебните актове се изготвят извън предвидения едномесечен срок по чл. 340 НПК, предимно заради фактическата и правна сложност на делата, подсъдни на Апелативния специализиран наказателен съд.

Препоръка:

- да се предприемат от административния ръководител необходимите мерки за подобряване организацията на работа на съдебните служители, в частност на деловодителите и съдебните секретари, с цел прецизност във връзка с отразяване на информацията по движението на делата в автоматизираната система за управление на делата.

Информация по препоръката

Възражения срещу Акта не са постъпили от страна на административния ръководител или съдиите от АпСпНС, като във връзка с отправената препоръка е получена информация за предприетите мерки по изпълнението ѝ.

5. Върховен касационен съд – Наказателна колегия

Извършената през 2018 г. комплексна планова проверка във връзка с организацията на административната дейност на ВКС – Наказателна колегия, както и с организацията по образуването, движението и приключването на наказателните дела е първата от създаването на ИВСС през 2007 г.

Административна и организационна дейност

Създадена е добра организация на административната дейност на съда. Процесът на обслужване на гражданите е максимално оптимизиран. Интернет страницата на съда се актуализира ежедневно, като предоставя необходимата информация за графика на насрочените заседания и за постановените от съда решения, подлежащи на публикуване. Достъпът до нея се извършва без необходимост от регистрация.

Деловодни книги

Деловодните книги по наказателните дела са по утвърден образец и са водени съгласно изискванията на Правилника за администрацията на ВКС (ПАВКС). Системно е извършвана проверка на тези, за които това е предвидено.

Образуване и разпределение на делата:

- постъпилите от служба „Регистратура” в служба „Наказателни съдопроизводства” дела се предават незабавно на съдебния помощник към отделението за извършване на проверка за формална допустимост и редовност на жалбата или на молбата за отмяна и се докладват на председателя на отделението в съответствие на чл. 40 ПАВКС. След разпореждане на председателя на отделението за образуване, делата се разпределят на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение съобразно поредността на постъпването им;
- разпределението се извършва на принципа на случайния подбор и съобразно утвърдените и действащи в съда правила за разпределение на делата;
- няма обособени постоянни състави в отделенията, като компютърното формиране на съдебните състави на случаен принцип по отделения се извършва 2 пъти годишно.

Насрочване, разглеждане и решаване на наказателните дела

Насрочването, разглеждането и приключването на делата се извършва по реда и в сроковете, предвидени в НПК:

- насрочването на делата от председателите на отделенията в Наказателната колегия за съдебни заседания се извършва, като се съобразява техния брой с правната и фактичката им сложност. За целта в графиците на отделенията за съответните заседателни дни председателите на отделения задължително вписват в отделни графи фактичката и правна сложност на всяко от насрочените дела, като при необходимост съгласуват броя и тежестта на делата за насрочване със съдиите-докладчици;
- делата се насрочват в първия възможен свободен заседателен ден на съдията-докладчик в съответното отделение, в рамките на 30-40 дни от образуване на делото;
- отлагането на делата в съдебно заседание се извършва за дата съобразно предварително изготвени графици, като заседания се отлагат само при наличието на законоустановените предпоставки;
- незабавно след приключване на заседанието всеки съдия-докладчик и съдебният секретар уведомяват председателя на отделението за датата, за която е отложено делото;
- призовките и съобщенията се изготвят и изпращат своевременно, а постъпилите по делата молби и книжа се докладват на съдията-докладчик в деня на завеждането или най-късно на следващия ден. Върнатите призовки и съобщения също се докладват своевременно;

- няма спрени и прекратени по давност наказателни производства, и няма дела, разгледани по реда на чл. 354, ал. 5 НПК с възобновено съдебно следствие;
- съотношението между свършените и разгледаните дела през всяка от проверените години е над 80%;
- в изпълнение на заповеди, издавани от председателя на ВКС, председателят на Наказателната колегия следи за спазването на сроковете за изготвяне на съдебните актове във всяко от отделенията;
- съдебните актове преимуществено се изготвят в законоустановените срокове.

Препоръки:

Председателят на ВКС и заместник-председателят и председател на Наказателната колегия да продължат предприетите мерки за контрол по спазването на сроковете за изготвяне на съдебните актове по чл. 354, ал. 4 НПК до преодоляване на забавянията.

Информация по препоръката

ИБСС е уведомен, че съдиите от ВКС са запознати с акта. Отправената препоръка има постоянен характер и изпълнението ѝ не изисква предприемането на допълнителни мерки.

Анализ на ефективността на дадените препоръки при проверките на съдилищата по наказателни дела:

Анализът на отправените препоръки показва, че е налице съответствие между констатациите и изводите, направени от проверяващите екипи в актовете за резултатите от проверките. В по-голямата си част съдиите от проверените съдилища не са отправяли възражения срещу направените констатации и препоръки. Следователно, направените изводи при проверките са в съответствие с нормите на НПК, ЗСВ и на трайно установената съдебна практика, а препоръките са не само верни, но и полезни за съдиите и административните ръководители. В повечето случаи председателите на съдилищата и съдиите подхождат с отговорност към изпълнението на отправените препоръки, за което свидетелстват и изготвените на основание чл. 58, ал. 4 ЗСВ отговори до Инспектората.

В. КОМПЛЕКСНИ ПЛАНОВИ ПРОВЕРКИ В ПРОКУРАТУРИТЕ

През 2018 г. бяха извършени комплексни планови проверки (КПП) в 20 прокуратури и в Националната следствена служба.

1. Проверени районни прокуратури

Проверени са 15 районни прокуратури (РП): РП - Ивайловград, РП - Свиленград, РП - Димитровград, РП - Харманли, РП - Хасково, РП - Царево, РП -

Нова Загора, РП - Сливен, РП - Котел, РП - Поморие, РП - Кърджали, РП - Момчилград, РП - Крумовград, РП - Ардино и РП - Несебър.

Общи положителни тенденции, констатирани при проверките:

- деловодните книги, регистри и дневници като цяло са водени редовно, отбелязванията са достоверни, пълни и прецизни, спазва се чл. 68, ал. 5 от Правилника за администрацията в Прокуратурата на Република България (ПАПРБ), Инструкцията за деловодната дейност и документооборота в ПРБ (ИДДПРБ). Преписките се комплектуват съобразно изискванията на НПК и указанията на главния прокурор;

- определените групи преписки и досъдебни производства съответстват на унифицираните групи, определени в чл. 4 от Правилата за приложението на разпределението на преписките и досъдебните производства на принципа на случайния подбор в ПРБ. Съобразени са разпоредбите на чл. 7, ал. 1, т. 4 и ал. 2, т. 5 от Правилата, отнасящи се до задължителните групи и минималната натовареност на административния ръководител;

- стриктно се спазва принципът за случайно разпределение на преписките и делата по чл. 9 ЗСВ, прилагат се протоколите за избор на наблюдаващ прокурор;

- съхраняването и работата с веществените доказателства е в съответствие с НПК, ПАПРБ, указанията и заповедите на главния прокурор. Спазват се и организационните мерки относно иззетите като веществени доказателства МПС, указани с писмо № 6299/16.04.2014 г. на главния прокурор, като се води и електронен регистър;

- възлагането и извършването на предварителните проверки е в указаните срокове и в съответствие с чл. 145, ал. 2 ЗСВ;

- постановленията за образуване на ДП съдържат подробни указания към разследващите органи, такива има и в последващите прокурорски актове. Същите са съобразени с чл. 214, ал. 3 НПК. При образувано ДП се изпраща уведомление на пострадалия по чл. 75, ал. 2 НПК;

- редовно се изпращат доклади за резултатите от разследването по чл. 203, ал. 4 НПК, както и докладите по чл. 219, ал. 1 и чл. 226, ал. 1 НПК;

- по спрените дела е осъществяван контрол над работата на полицейските органи – провеждани са ОИМ, при наличие на основания за възобновяване своевременно са извършвани следващите се процесуални действия, като е спазван и срокът по чл. 244, ал. 8 НПК;

- постановленията за прекратяване на наказателното производство се изготвят в срок, обосновани са и подробно мотивирани, изписва се органа, пред който могат да бъдат обжалвани и в какъв срок, прилагат се обратни разписки;

- преписи от постановленията за спиране или прекратяване на досъдебното производство своевременно се изпращат на страните, а постановленията за отказ от образуване на досъдебно производство - на жалбоподателите;

- проверката на делата, внесени в съда с обвинителен акт, споразумение или постановление с предложение за освобождаване от наказателна отговорност с

налагане на административно наказание установява, че прокурорите се произнасят в срока по чл. 242, ал. 4 НПК. Обвинителните актове съдържат реквизитите по чл. 246 НПК;

- в книгата за споразуменията се отразява датата на постъпване на делото в прокуратурата и изпращането му в съда. По споразуменията се прилага копие от протокола от съдебното заседание, на което е одобрено споразумението;

- създадена е организация, при която оправдателните присъди се подлагат на анализ;

- книгите за привеждане в изпълнение на влезлите в сила присъди се водят съгласно изискванията на ПАПРБ. След получаване на информацията от съда, постановил присъдата, определеният служител я описва и изпраща за изпълнение в предвидения в чл. 416, ал. 6 НПК срок. Извършвани са регулярни проверки на книгите съобразно т. 70 от раздел VII от Указание за дейността на прокуратурата по надзора върху изпълнение на наказанията и други принудителни мерки;

- създадената организация за работа по наказателно-съдебния надзор е в съответствие с Указанията за подобряване на работата на ПРБ по наказателно-съдебния надзор;

- гражданско-съдебният надзор и дейността по административно-съдебния надзор и по надзора за законност и защита на обществения интерес и правата на гражданите са на добро ниво.

Пропуски, констатирани при проверките:

- не във всички прокуратури са изпълнени препоръките, дадени при предходни проверки на ИВСС;

- някои от водените книги и дневници не отговарят на изискванията на ПАПРБ и на ИДДПРБ;

- констатира се забавянето при произнасяния по проверките (чл. 145, ал. 2, изр. 2-ро ЗСВ) и при решаването на делата (в т. ч. по чл. 242, ал. 4 и 5 НПК);

- в определени случаи съхраняването и работата с веществените доказателства не е в съответствие с НПК и ПАПРБ;

- по част от преписките не е упражняван в достатъчна степен контрол върху работата на служителите на МВР по спрените досъдебни производства;

- установени са досъдебни производства, по които не е спазен срока по чл. 244, ал. 8 НПК;

- нарушава се чл. 213 НПК относно постановленията за отказ да се образува досъдебно производство – сочи се срок за обжалване, отменят се от самия наблюдаващ прокурор;

- не по всички споразумения, при определяне на наказание лишаване от свобода, изтърпяването на което е отложено при условията на чл. 66, ал. 1 НК, споразумението включва съгласие по въпросите, изрично изброени в чл. 381, ал. 5 НПК (не се посочва на кого да се възложи възпитателната работа в тези случаи, каквото е изискването на чл. 381, ал. 5, т. 4 НПК).

Препоръки:

1. Към административните ръководители да създадат организация:

- за привеждане на книгите, регистрите и дневниците в пълно съответствие с ИДДДПРБ и ПАПРБ, като и за извършване на системни проверки по тях;
- в наблюдателните преписки да бъдат прилагани доказателства, че преписи от постановленията на прокуратурата за отказ за образуване на досъдебно производство са изпращани на жалбоподателите, а тези за спиране и прекратяване – на лицата, които имат право да ги обжалват;
- за изпълнение разпоредбите на НПК и ПАПРБ за съхранение на веществените доказателства и за водене на книгата за ВД;
- спрените досъдебни производства по чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК да се докладват на наблюдаващите прокурори преди изтичане на едногодишния срок по чл. 244, ал. 8 НПК.

2. Към наблюдаващите прокурори:

- да спазват срока за произнасяне по чл. 145, ал. 2, изр. 2 ЗСВ и по чл. 242, ал. 4 или 5 НПК;
- да изискват от разследващите органи изрично да посочват съответния текст от НПК за вида на конкретното ДП – по чл. 212, ал. 2 или по чл. 356, ал. 3 НПК;
- в постановленията за спиране на наказателното производство да указват разследващият орган периодично да изпраща справка за проведените ОИМ и постигнатите резултати, а след спирането да продължават да упражняват ръководство и надзор над работата по делата;
- да осъществяват ефективно функцията си по ръководство и надзор на разследването, с цел недопускане на процесуални нарушения и пропуски, които водят до отмяна на прокурорските актове или връщане на делата от съда.

По повод на изцяло положителните констатации и на основание чл. 58, ал. 2 ЗСВ, проверяващите екипи от ИВСС, извършили проверката в РП - Харманли, РП - Момчилград и РП – Ардино са счели, че не е необходимо да бъдат дадени препоръки.

Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебната власт по дадените препоръки:

В срок е постъпила информация за изпълнение на дадените препоръки от административните ръководители на проверените районни прокуратури.

Постъпило е възражение само от административния ръководител на РП – Кърджали, което с решение на главния инспектор е уважено частично и актът е изменен относно някои от констатациите, а в останалата част възражението е отхвърлено като неоснователно.

Срещу акта за резултати от извършена комплексна планова проверка на РП - Несебър са постъпили възражения от прокурорите, спрямо които ИВСС е отправил препоръка административният ръководител да упражни правомощията си по чл. 327 ЗСВ с оглед допуснати нарушения относно срочността по

движението на делата. Възражение срещу акта за резултати е постъпило и от прокурор, срещу когото ИВСС е внесъл предложение за образуване на дисциплинарно производство, описано в раздел X. Дейност по чл. 54, ал.1, т. 6 ЗСВ, т. 1.1.7.

Постъпилите възражения са разгледани от главния инспектор на ИВСС, който с решения е изменил акта за допуснати технически неточности относно част от констатациите, друга част от възраженията са оставени без разглеждане като недопустими, а в останалата им част са отхвърлени като неоснователни.

Анализ на ефективността на дадените препоръки

Анализът на препоръките, дадени при извършване на комплексните планови проверки сочи, че част от прокуратурите повтарят в дейността си сходни пропуски, че отстранени проблеми в работата в резултат на изпълнени препоръки, дадени при предходна проверка в дадена прокуратура, се проявяват впоследствие отново, което налага да се повтарят отправяни вече препоръки.

След изцяло положителни констатации за дейността на РП - Харманли, на РП - Момчилград и на РП - Ардино проверяващите екипи са счели, че не е необходимо да бъдат дадени препоръки.

Изводът, че отправяните препоръки имат потенциал за висока ефективност следва както от обстоятелството, че преимуществено са изпълнени дадените при предходни проверки препоръки, така и от факта, че административните ръководители издават заповеди за отстраняване на констатираните нарушения още в хода на извършваните проверки.

2. Окръжни прокуратури и окръжни следствени отдели към тях

През отчетната 2018 г. са проверени 3 окръжни прокуратури (ОП) и окръжните следствени отдели (ОСЛО): ОП - Хасково и ОСЛО към ОП - Хасково; ОП - Сливен и ОСЛО към ОП - Сливен и ОП - Кърджали и ОСЛО към ОП - Кърджали.

Положителни тенденции, констатирани при проверките:

- книгите, регистрите и дневниците се водят редовно, отбелязванията са достоверни, пълни и точни, спазва се разпоредбата на чл. 68, ал. 5 ПАПРБ. Същите отговарят на изискванията на ПАПРБ и на ИДДПРБ;

- спазва се принципът за случайно разпределение на прокурорските преписки по чл. 9 ЗСВ;

- определените групи за разпределение на прокурорските преписки и досъдебни производства съответстват на унифицираните групи, определени в чл. 4 от Правилата за приложението на разпределението на преписките и досъдебните производства на принципа на случайния подбор в ПРБ. Спазени са разпоредбите, отнасящи се до задължителните групи и минималната натовареност на административния ръководител и неговите заместници;

- създадена е необходимата организация за спазване разпоредбата на чл. 110, ал. 5 НПК. Води се регистър за веществените доказателства - МПС;

- прокурорите са работили с необходимия професионализъм по спрените дела. В постановленията за спиране има произнасяне по веществените доказателства, когато по делото е имало такива. Досъдебните производства, спрени на основание чл. 244, ал. 1, т. 1 и 3 НПК се възобновяват в срока по чл. 244, ал. 8 НПК. Всички лица, поради чието отсъствие са били спрени делата, са били обявени за издирване. Досъдебните производства, спрени срещу известен извършител, се съхраняват в прокуратурата;

- прокурорите се произнасят по преписките и досъдебните производства в законните срокове, като не допускат забавяния и нарушаване на сроковете, определени в закона;

- постановленията за образуване на ДП съдържат подробни указания към разследващите органи, такива има и в последващите прокурорски актове;

- постановленията за прекратяване на досъдебните производства са обосновани, мотивирани и съобразени с разпоредбите на НПК. Копия от постановленията за прекратяване на наказателното производство се изпращат на страните, отразява се, че подлежат на обжалване в 7-дневен срок пред съответния окръжен съд и в повечето случаи се изпраща копие от тях за служебен контрол на горестоящата прокуратура;

- в наблюдателните материали се съдържат копия от всички прокурорски актове. Постановленията за привличане на обвиняем се докладват по реда на чл. 219 НПК;

- обвинителните актове, споразуменията и постановленията с предложение по чл. 78а НК като цяло се изготвят от прокурорите в срока по чл. 242, ал. 4 НПК. Обвинителните актове са обосновани, мотивирани и отговарят на изискванията на чл. 246 НПК. В книгата за внесени обвинителни актове данните се отразяват пълно и точно;

- инстанционните преписки се административат своевременно, а произнасянията на прокурорите по тях са в кратки срокове след получаването на преписките от нивовите прокуратури;

- спазва се чл. 416, ал. 6 НПК при изпълнение на наказанията. Налични са данни за ежемесечни проверки на книгата за изпълнение на наказанията и регулярни проверки на азбучниците към нея;

- установяват се регулярни проверки на присъдните книги и на азбучниците към тях от прокурора по надзора;

- в проверените прокуратури е създадена необходимата организация по наказателно-съдебния надзор. Води се регистър на върнатите дела и досиета на всяко върнато дело;

- организацията на административно-съдебния надзор е в съответствие с указанията на ВАП и главния прокурор. При решаване на преписки по надзора за законност, защита на обществен интерес и правата на гражданите, прокурорите спазват указанията на ВАП;

- увеличава се броят на наблюдаваните и решените преписки и значително се подобрява работата по отношение на върнатите от съда дела.

В следствените отдели към проверените окръжни прокуратури е установено, че:

- действията по разследване се извършват ритмично и следователите спазват дадените прокурорски указания с оглед приключването на делата;

- по делата разследването се провежда в законния и в удължения срок за разследване, въпреки натовареността на следователите;

- предложенията за удължаване на срока за разследване са мотивирани, в тях са описани както извършените до момента действия по разследването, така и предстоящите.

Пропуски, констатирани при проверките:

- някои от книгите не се водят съобразно ПАПРБ и ИДДДПРБ;

- дейността по описването, съхранението, връщането и унищожаването на веществените доказателства не е изцяло в съответствие с ПАПРБ;

- констатира се забавянния при произнасяния по проверките (чл. 145, ал. 2, изр. 2-ро ЗСВ) и при решаването на делата (в т.ч. по чл. 242, ал. 4 и 5 НПК);

- по част от преписките не е упражняван в достатъчна степен контрол върху работата на служителите на МВР по спрените досъдебни производства;

- не винаги се посочва възможността за обжалване на постановленията на прокурорите;

- не се прилагат известия/обратни разписки за доставяне на постановленията.

Препоръки:

1. Към административните ръководители:

- за привеждане на книгите, регистрите и дневниците в пълно съответствие с ИДДДПРБ и ПАПРБ, като и за извършване на системни проверки по тях;

- привеждане на деловодната работа в пълно съответствие с разпоредбите на ИДДДПРБ, за окомплектоването на прокурорските дела с копия от актовете на съда и за регулярно въвеждане на необходимите данни и документи в УИСПРБ;

- в наблюдателните преписки да бъдат прилагани доказателства за изпращане на преписи от прокурорските актове, в които изрично да се указва кои лица имат право на обжалване;

- за изпълнение разпоредбите на НПК и ПАПРБ за съхранение на веществените доказателства и за водене на книгата за ВД;

- спрените досъдебни производства по чл. 244, ал. 1, т. 3 НПК да се докладват на наблюдаващите прокурори преди изтичане на едногодишния срок по чл. 244, ал. 8 НПК.

2. Към наблюдаващите прокурори:

- да спазват срока за произнасяне по чл. 145, ал. 2, изр. 2 ЗСВ и по чл. 242, ал. 4 или 5 НПК;

- да осъществяват ефективно функцията си по ръководство и надзор на разследването, с цел недопускане на процесуални нарушения и пропуски, които водят до отмяна на прокурорските актове или връщане на делата от съда.

На основание чл. 58, ал. 2 ЗСВ ИВСС е преценил, че поради създадената много добра организация и добрата работа на прокурорите и следователите от ОП – Кърджали и ОСЛО при ОП - Кърджали не е необходимо да бъдат давани препоръки.

Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебната власт по дадени препоръки:

Дадените препоръки на ОП - Сливен не изискват предприемане на конкретни организационни мерки от административния ръководител, поради което не са дадени указания и срок за уведомяване на главния инспектор за тяхното изпълнение.

От ОП - Хасково в срок е постъпила информация за изпълнение на дадените препоръки.

Анализ на ефективността на дадените препоръки

Анализът на направените препоръки показва, че е налице съответствие между констатациите и изводите на проверяващите екипи в изготвените актове за резултати от проверките. Обстоятелството, че няма постъпили възражения срещу отправените препоръки, сочи на извод за относимост на същите.

Проверката за изпълнение на препоръките, дадени в предходни актове за резултати от извършени комплексни планови проверки констатира, че изпълнението им е довело до подобряване на административно-деловодната дейност на проверените органи, насочило е дейността на магистратите към съобразяване с процесуалните срокове и е предпоставило изцяло положителните изводи за дейността на съответните органи на съдебната власт.

3. Специализирана прокуратура и СлО-СпП

През отчетната 2018 г. е проверена Специализираната прокуратура (СпП) и СлО към СпП.

Положителни тенденции, констатирани при проверката:

- книгите, регистрите и дневниците се водят редовно, отбелязванията са достоверни, пълни и точни. Същите отговарят на изискванията на ПАПРБ и на ИДДДПРБ. Статистическата информация се изготвя в съответствие със заповедите на главния прокурор по реда и в сроковете, посочени в тях. Констатирано е още:

- спазва се принципът за случайно разпределение на прокурорските преписки по чл. 9 ЗСВ;

- приемането, съхранението и предаването на веществените доказателства, приобщени по преписки и ДП, наблюдавани от СпП се извършва при спазване на НПК и ПАПРБ. Определеният служител е водил дневниците редовно;

- прокурорите са работили с необходимия професионализъм по спрените дела. В постановленията за спиране има произнасяне по веществените доказателства, когато по делото е имало такива. Досъдебните производства, спрени на основание чл. 244, ал. 1, т.1 и 3 НПК се възобновяват в срока по чл. 244, ал. 8 НПК. Всички лица, поради чието отсъствие са били спрени делата, са били обявени за издирване;
- по-голямата част от предварителните проверки се извършват в срока по чл. 145, ал. 2, предл. 1 ЗСВ. Прокурорите са следили за изтичане на сроковете за разследване и са правили своевременно искане за тяхното продължаване;
- постановленията за образуване на ДП съдържат подробни указания към разследващите органи, такива има и в последващите прокурорски актове;
- постановленията за прекратяване на досъдебните производства са обосновани, мотивирани и съобразени с разпоредбите на НПК. Копие от тях винаги се изпраща на Апелативната специализирана прокуратура за служебен контрол;
- в наблюдателните материали се съдържат копия от всички прокурорски актове. Постановленията за привличане на обвиняем се докладват по реда на чл. 219 НПК;
- обвинителните актове са изготвени в срок, обосновани са и отговарят на изискванията на чл. 246 НПК;
- споразуменията по форма и съдържание отговарят на изискванията на чл. 381 от НПК. В актовете, изготвени по реда на чл. 381 и сл. НПК, в случаите на постигане на съгласие за налагане на наказание лишаване от свобода при условията на чл. 66, ал. 1 НК, не се посочва на кого да се възложи възпитателната работа (случаите на условно осъждане), което води до нарушаване на изискването на чл. 381, ал. 5, т. 4 НПК;
- създадена е добра организация за явяване на прокурорите в съдебни заседания;
- организацията по изпълнение на наказанията и другите принудителни мерки е добра.

В СлО-СпП е установено, че:

- следователите спазват дадените прокурорски указания с оглед приключването на делата, а действията по разследване се извършват ритмично;
- по делата разследването се провежда в законния и в удължения срок за разследване, въпреки прекомерната натовареност на следователите;
- следствените дела са докладвани на наблюдаващия прокурор за проверка по чл. 226 НПК преди предявяване на разследването. За всички действия по разследването са изготвяни протоколи, които съдържат необходимите по закон реквизити;
- предложенията за удължаване на срока за разследване са мотивирани, в тях са описани както извършените до момента действия по разследването, така и предстоящите;

- наблюдава се тенденция на увеличаване броя на делата, по които разследването продължава повече от 2 години;

- установено е добро взаимодействие с МВР, СпП и СпНС, както и със съответните наблюдаващи прокурори, което допринася за намаляване на броя върнати досъдебни производства поради допуснати съществени процесуални нарушения.

Пропуски, констатирани при проверката:

- в някои случаи данните в Унифицираната информационна система на ПРБ не са въвеждани регулярно;

- установени са случаи на нарушаване на срока по чл. 145, ал. 2, изр. 2 ЗСВ, съответно увеличаване броя на преписките, решени в срок по-дълъг от един месец. Провереният екип е направил извод, че поради голямата фактическа и правна сложност на преписките, при които е установено нарушаване на едномесечния срок, същият е крайно недостатъчен за произнасяне;

- не винаги се посочва възможността за обжалване на постановленията на прокурорите;

- наблюдава се тенденция на увеличаване броя на делата, по които разследването продължава повече от 2 години;

- процентът на делата, върнати за доразследване и оправдателните присъди е сравнително висок. През 2016 г. СНС е върнал 27 дела, внесени с обвинителен акт, представляващи 32,92% от броя на внесените обвинителни актове, а през 2017 г. - 21 дела, представляващи 21,42% от този брой. През 2016 г. са влезли в сила 7 оправдателни присъди, представляващи 12,72% от общия брой на постановените присъди, а през 2017 г. постановените оправдателни присъди са 13, което е 14,60% от общия брой на постановените присъди;

- анализите за 2016 г. и 2017 г. на върнатите от съда дела и оправдателните присъди, изготвени от прокурорите от СпП не са съобразени с изискванията на Указанието за подобряване на работата по наказателно-съдебния надзор, утвърдено със Заповед №ЛС-4133/17.12.2014 г., действало през проверявания период, нито с действащото в момента Указание за подобряване на работата по НСН.

Препоръки:

Административният ръководител на СпП в рамките на правомощията си по чл. 140, ал. 1, т. 1 ЗСВ да създаде необходимата организация за:

- своевременно въвеждане на необходимите данни и документи в УИС;

- своевременно прилагане на известията за доставяне на постановленията за прекратяване към наблюдателните преписки;

- изготвяне на анализите на делата, върнати за доразследване и оправдателните присъди в съответствие с Указанието за подобряване организацията на работата на Прокуратурата по наказателно-съдебния надзор;

- изготвяне на отделни досиета на делата, върнати за доразследване и делата, приключили с оправдателна присъда;
- определяне на времеви стандарти за продължителността на проверките и срока за произнасяне, както и срока за произнасяне по приключили ДП с оглед тяхната фактическа и правна сложност;
- прилагане на протоколите от електронното разпределение на случаен принцип към всички присъдни преписки.

Наблюдаващите прокурори в постановленията за спиране и прекратяване на досъдебното производство да указват срока за обжалване и пред кой орган на съдебна власт може да се обжалва съответния акт.

Постъпила в ИВСС информация от органите на съдебната власт по дадени препоръки:

Към момента на изготвяне на настоящия отчетен доклад тече процедура по запознаване на прокурорите от СпП с констатациите и изводите в изготвения акт.

Анализ на ефективността на дадените препоръки

Внимателното запознаване с направените препоръки показва, че същите са в съответствие с констатациите и направените изводи, до които е достигнал проверяващият екип в акта за резултати от проверката.

Срещу акта от проверката е постъпило възражение, по което предстои произнасяне на главния инспектор.

4. През отчетната 2018 г. е проверена Апелативната специализирана прокуратура (АСпП).

Положителни тенденции, констатирани при проверката:

Извършената комплексна планова проверка на Апелативната специализирана прокуратура е първата такава от създаването ѝ. Направени са следните констатации:

- в АСпП е създадена добра организация на дейността, издаваните актове и разпореждания на апелативния прокурор са в съответствие и в изпълнение на актовете на главния прокурор и на ВКП;
- книгите, регистрите и дневниците се водят редовно, отбелязванията са пълни и точни. Същите отговарят на изискванията на ПАПРБ и на ИДДДПРБ;
- спазва се чл. 9 ЗСВ за случайното разпределение на прокурорските преписки;
- всички прокурорски актове са мотивирани, обосновани и отговарят на изискванията на НПК;
- инстанционните преписки на АСпП, проверени от ВКП се изпращат в рамките на предвидените процесуални срокове;

- работата на прокурорите от АСП по преписките и делата на специален надзор е много добре организирана. Проверените преписки показват добро взаимодействие между прокурорите от АСП и СП;

- изготвените от прокурорите от АСП касационни протести са подавани в срок и отговарят на изискванията на НПК. Същите са подробно мотивирани и показват задълбочено познаване на всички обстоятелства по конкретното дело;

- дейността по наказателно-съдебния надзор в АСП е много добре организирана;

- ръководно-контролната дейност на АСП по отношение на прокурорите от СП е на много добро ниво. Оказва се методическо ръководство спрямо СП чрез издаване на заповеди, указания и препоръки в резултат на извършените тематични и инстанционни проверки.

Пропуски при проверката не са констатирани.

Препоръки:

С оглед изцяло положителните изводи за работата в АСП, както и установените добри практики относно организацията на административната дейност и контролно-ревизионна дейност на прокуратурата, липсата на констатирани пропуски и нарушения, проверяващият екип е преценил, че не следва да бъдат давани препоръки.

5. Проверка в Националната следствена служба

През отчетната 2018 г. ИВСС е проверена Националната следствена служба.

Положителни тенденции, констатирани при проверката:

- книгите, регистрите и дневниците са водени много добре, съдържат в цялост нужната информация, преписките и делата се завеждат своевременно и се предоставят на следователите, а изготвените от тях актове се извеждат деловодно съобразно ИДДПРБ;

- описването, съхраняването, връщането и унищожаването на веществените доказателства през проверявания период се е извършвало в съответствие с ПАПРБ;

- по проверените дела разследването е провеждано в законоустановения и удължен срок. Следователите в НСлС своевременно изпълняват указанията на наблюдаващите прокурори, както и задълженията си по чл. 219, ал. 1 и чл. 226 НПК. В предложенията за удължаване на срока на разследването се описват извършените до момента действия и предстоящите такива. Действията по разследването са провеждани ритмично.

От предоставените справки е установено повишаване на натовареността на следователите при НСлС. През 2016 г. са възложени общо 58 ДП, през 2017 г. - 60, а през деветмесечието на 2018 г. - 238, т. е. почти четири пъти повече от

предходните години. Екипи от следователи се формират в изключителни случаи по дела с фактическа и правна сложност, като всички членове на екипа извършват действия по разследването и процесуални действия.

Пропуски при проверката не са констатирани.

С оглед на изцяло положителните изводи за работата в Националната следствена служба, както и установените добри практики относно организацията на административната дейност и контролно-ревизионна дейност на прокуратурата, липсата на констатирани пропуски и нарушения, проверяващият екип е приел, че не следва да бъдат давани препоръки.

Постъпила в ИВСС информация

В ИВСС е получено уведомление, че следователите от НСлС са запознати с резултатите от проверката.

II. ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ:

A. ПО ТЪРГОВСКИ ДЕЛА

С решение по Протокол № 8 от заседание на съдийската колегия на ВСС, проведено на 21. 02. 2017 г., на основание чл. 30, ал. 1, т. 18 ЗСВ, на ИВСС е възложено извън годишната му програма извършване на тематична проверка относно: образуването, движението и приключването на производствата по несъстоятелност, образувани в периода 01.01.2014 г. – 31.12.2016 г. Проверката обхваща окръжните съдилища и попада в два отчетни за Инспектората периода – 2017 г. и 2018 г.

През 2018 г. тази категория дела са проверени в следните съдилища: Софийски градски съд, ОС – Благоевград, ОС – Бургас, ОС – Велико Търново, ОС – Враца, ОС – Габрово, ОС – Добрич, ОС – Пазарджик, ОС – Пловдив, ОС – Сливен, ОС – Смолян, ОС – Стара Загора, ОС – Хасково и ОС – Ямбол. През 2018 г. проверки са извършени и в ОС – София, ОС – Варна, ОС – Видин, ОС – Кърджали, ОС – Кюстендил, ОС – Ловеч, ОС – Перник, ОС – Плевен, ОС – Разград, ОС – Русе, ОС – Силистра, ОС – Търговище, ОС – Шумен.

Обобщени констатации от проверките:

- производствата по несъстоятелност се образуват в различни срокове – най-често в деня на постъпване на молбата или на следващия ден (ОС – Сливен, ОС – Бургас, ОС – Кърджали, ОС – Ловеч, ОС – Разград, ОС – Силистра, ОС – Пловдив и др.). В редки случаи в отделни съдилища са образувани в срокове до 2-3 дни;

- проверката на редовността на молбата за откриване на производство по несъстоятелност, подадена от кредитор е извършвана в различни срокове,

отчетени от момента на избора на докладчик – в общия случай незабавно в деня на разпределяне на делото или на следващия ден. В изолирани случаи тези срокове са 3, 7, 8 или 19 дни (ОС – Смолян и ОС - Пазарджик);

- в случаите на депозиране от длъжника молби за откриване на производство по несъстоятелност съдилищата са действали по сходен начин и не се наблюдават съществени различия в практиката им, свързана с проверката на молбите относно тяхната редовност и насрочването на първо открито заседание – обикновено съдът постановява определение, с което назначава експертиза и насрочва делото в открито заседание;

- проверките са установили съществени специфики в администрирането на производствата по несъстоятелност, започнали по молба на кредитор. Констатирани са различни подходи на подготовката на делата в закрито заседание. В една група от случаи съдът постановява определение, с което се произнася по исканията за събиране на доказателства, назначава съдебно-икономическа експертиза, изпраща препис от молбата на ответника за запознаване, без да дава възможност за отговор и насрочва делото в открито заседание. В друга група от случаи съдилищата са давали указания за изпращане на препис от молбата за откриване на производство по несъстоятелност и са определяли 1-месечен срок за отговор на ответника с указания за последиците по чл. 131 и сл. ГПК. Разновидност на този подход са даваните указания за връчване на препис от молбата за откриване на производство по несъстоятелност по реда на чл. 131 ГПК, но с определяне на 14-дневен срок за отговор. В трета група от случаи съдиите са извършвали двойна размяна на книжа, подчинена на правилата на чл. 367 и сл. ГПК. Разнородната практика е наложена не само в различните окръжни съдилища, но и между съдебните състави, правораздаващи в рамките на един и същи съд. Изводите на проверяващите екипи сочат еднозначно, че в съдилищата, в които не е извършвана размяна на книжа това се е отразявало благоприятно на времето, необходимо на съда да се произнесе по същество по молбата за откриване на производство по несъстоятелност.

Практиката беше уеднаквена с Тълкувателно решение № 1/03.12.2018 г. по тълк. д. № 1/2017 г. на ВКС, ОСТК, с което се прие, че процесуалният ред, по който се развива производството по молба по чл. 625 ТЗ, депозирана от кредитор, при подготовката ѝ за разглеждане в открито съдебно заседание, е редът, предвиден в специалните норми на чл. 629, ал. 2 и ал. 4 ТЗ, а не редът, предвиден в общите норми на чл. 131 – 133 ГПК;

- откритите съдебни заседания по делата за несъстоятелност са насрочвани в кратки срокове, често под 1 месец, което в отделни случаи е водило до неизготвяне на назначените експертизи до датата на насроченото съдебно заседание и е налагало отлагане на делата за други дати;

- други причини (освен избрания от съда процесуален ред за извършване на подготовката за разглеждане на молбата по чл. 625 ТЗ, подадена от кредитор), съдилищата да не могат да приключват делата в срока по чл. 629, ал. 6 ТЗ са: липса на съдействие от страна на длъжниците при изготвянето на експертизите,

назначаване на допълнителни експертизи, фактическа и правна сложност на производствата и др. Актовете съдържат констатации, че предвидените процесуални срокове за разглеждане на молбите за откриване на производство по несъстоятелност (незабавно, когато е подадена от длъжник и в 14-дневен - от кредитор) са прекалено кратки и не са съобразени с технологично необходимото време съдът да изясни фактическата обстановка и да се произнесе по същество. Констатирани са редица дела, които са обявени за решаване в срокове много по-големи от предвидения в чл. 629, ал. 6 ТЗ тримесечен срок от образуване на делото - 5, 9 месеца, 1 година, 1 година и 5 месеца, 2 години и 3 месеца (ОС – София, СГС и др.);

- установява се подчертан стремеж съдиите да разглеждат незабавно постъпилите процесуални искания в първа фаза на производството (молби за допускане на предварителни обезпечителни мерки по чл. 629а ТЗ, за присъединяване на кредитори по чл. 629, ал. 4 и др.). Тази тенденция се отчита и при разглеждане на различните процесуални искания след откриване на производството по несъстоятелност, като съдебните състави в общия случай са спазвали 3-дневния срок по чл. 634б ТЗ за произнасяне по молбите;

- проверките констатира, че изготвянето на решенията по молбите по чл. 625 ТЗ не превишава едномесечния срок по чл. 235, ал. 5, изр. 1-во ГПК. Много често съдебните актове са постановявани в срокове до 14 дни от обявяването на делата за решаване. В отделни случаи, например в ОС – Смолян, решения са постановявани и в съществено отклонение от инструктивния едномесечен срок – 5, 7 и 9 месеца;

- установена е различна практика при констатирана с експертизите липса на имущество на длъжника – когато е установено, че началното имущество на длъжника не е достатъчно за покриване на началните разноски, съдебните състави са давали указания за предплащане на началните разноски от кредиторите или в последното открито заседание, или след постановяване на решение за откриване на производство по несъстоятелност (първа фаза). Проверяващите екипи са приели, че когато експертизата е установила, че наличното имущество на длъжника не е достатъчно за покриване на началните разноски в производство по несъстоятелност (чл. 629б ТЗ), по-удачно би било указанията на съда за предплащане на началните разноски да се дават преди произнасяне на съда по същество, доколкото наличието, респ. липсата на средства, които да покрият началните разноски, определят и основанието, на което съдът ще постанови съдебния си акт по молбата за откриване на производство по несъстоятелност – чл. 632 или чл. 630 ТЗ;

- първото събрание на кредиторите е свиквано в срока по чл. 630, ал. 1, т. 5 ТЗ, а случаите на по-голям от месечния срок са резултат от съобразяването на датите с графика на заседанията на съдиите;

- в случаите на изготвени и обявени в търговския регистър списъци с предявени вземания, срещу които не са постъпили възражения, съдиите са се стремили да се произнасят в съответствие с чл. 692, ал. 1 ТЗ – незабавно след

изтичане на седмодневния срок по чл. 690, ал. 1 ТЗ или до няколко дни с оглед възможността да постъпят възражения по пощата. В отделни случаи, обаче, тези срокове са стигали до 1, 2 и над 3 месеца (ОС – Велико Търново, ОС – София, ОС – Плевен, ОС – Русе, ОС – Стара Загора). Често по делата се констатира, че съдебните състави се произнасят едва след постъпили молби от синдиците, с които са обръщали внимание на съда, че са налице условия за одобряване на списъците;

- при постъпили срещу изготвените списъци възражения съдебните състави процедурат различно. В една група случаи изпращат възражението на синдика за становище, след получаването на което е насрочвано открито съдебно заседание за разглеждане на възражението, а в други случаи - насрочвали са открито съдебно заседание и със същия съдебен акт са давани указания препис от възражението да се изпрати на синдика за становище;

- обикновено открито съдебно заседание за разглеждане на възраженията е насрочвано в срокове не по-дълги от 1 месец;

- след даване на ход по същество съдиите са постановявали определения за одобряване на списъците на предявените вземания (списъците по чл. 686, ал. 1 ТЗ) в 14-дневния срок по чл. 692, ал. 4 ТЗ, а често и в по-кратки срокове. Случаите на произнасяне в по-голям от този срок са изключения;

- съдиите невинаги са свиквали незабавно събрание на кредиторите за определяне на реда и начина за осребряване на имуществото, метода и условията на оценка, както предвижда чл. 674, ал. 2 ТЗ. Често събранието с посочения дневен ред е свиквано с отделно определение, което е постановявано продължително време след одобряване на списъците с вземанията, или с решението по чл. 710 ТЗ за обявяване на длъжника в несъстоятелност;

- отделно решението по чл. 710 ТЗ е постановявано след изтичане на едномесечния срок за депозиране на оздравителен план. Този срок е изчисляван по различен начин - или от датата на постановяване на определението, с което се одобряват списъците на предявени вземания в срока по чл. 685, ал. 1 ТЗ, или от датата на постановяване на определението за одобряване на допълнително предявените вземания по чл. 688, ал. 1 ТЗ. Подобно на определенията за одобряване на списъци, срещу които не са постъпили възражения, синдиците с писмени молби са напомняли на съда, че е изтекъл срокът за депозиране на оздравителен план и са налице процесуални предпоставки за постановяване на решение на това основание;

- в случаите на открито производство по несъстоятелност по чл. 630, ал. 2 ТЗ или спряно по чл. 632, ал. 1 и възобновено по реда на ал. 2 на същата норма, съдебните актове не винаги съдържат задължителните реквизити по чл. 711 ТЗ. Това е налагало да бъдат постановявани допълнителни решения, съдържащи всички реквизити на решението за обявяване на длъжника в несъстоятелност;

- в някои от проверените съдилища е установена липса на достатъчно съдебни състави, които да разглеждат делата от такъв характер в периода на съдебната ваканция в съответствие с чл. 329, ал. 3, т. 4 ЗСВ;

- в ОС – Пазарджик инцидентно е констатирано преразпределяне на дела по несъстоятелност, въз основа на заповед на административния ръководител, мотивирана с необходимост от изравняване на натовареността на съдиите в търговско отделение.

С оглед направените констатации, на окръжните съдилища са давани най-често следните препоръки:

- обсъждане на причините, довели до неспазване на сроковете по чл. 629, ал. 1, ал. 2 и ал. 6 ТЗ;
- предприемане на мерки за дисциплиниране на вещите лица;
- спазване на срока по чл. 235, ал. 5, изр. 1-во ГПК;
- обсъждане на въпроса кога съдът постановява определението по чл. 629б, ал. 1 ТЗ за предплащане на разноски – преди или след решението по чл. 630 ТЗ;
- обсъждане на причините за неспазване на срока по чл. 692, ал. 1 ТЗ за одобряване на списъка на приетите и служебно вписаните вземания, когато по списъците по чл. 686, ал. 1 не са постъпили в срок възражения;
- създаване на правила, с цел спазване на разпоредбата на чл. 674, ал. 2 ТЗ, за незабавно свикване на събрание на кредиторите с дневен ред по чл. 677, ал. 1, т. 8 ТЗ;
- обсъждане на въпроса в кои случаи реквизитите по чл. 711 ТЗ са задължителна част от решението за обявяване на длъжника в несъстоятелност.

При проверката на производствата по несъстоятелност, образувани в Софийския градски съд са направени констатации, типични за неговата дейност:

- част от съставите са извършвали размяна на книжа по чл. 131 и сл. ГПК, включително по отношение и на присъединените по реда на чл. 629, ал. 4 ТЗ кредитори, често многобройни;
- разнообразна практика при администрирането на молбите за присъединяване на кредитори по реда на чл. 629, ал. 4 ТЗ, резултат от различното разбиране на отделните състави за времето и обема, в който това право може да бъде упражнено, например:
 - при нередовни молби в едни случаи първо са давани указания за отстраняване на нередовностите им, след което молителят е конституиран, а в други - молителят първо е конституиран, след което са му давани указания за отстраняване на нередовностите;
 - отделни съдебни състави (а понякога един и същ състав) или се произнасят незабавно по молбата в закрито заседание, или са отлагали произнасянето в насроченото открито заседание;
 - отделни състави, след като са оставяли без уважение несвоевременно подадени молби, са ги докладвали на зам.-председателя на СГС за образуване на самостоятелни производства с мотива, че съдът дължи служебно да обезпечи възможност за реализация на предявеното искане. Други състави са оставяли без

уважение своевременно постъпили молби с аргументи от чл. 210, ал. 2 ГПК, че това би затруднило разглеждането на делото. Като основание за оставяне на молби по чл. 629, ал. 4 ТЗ без уважение някои съдии са сочили липсата на правен интерес у кредитора, предвид възможността да предяви същата молба в по-рано образувано производство срещу същия длъжник, по което не е изтекъл срокът за присъединяване, без да изпращат служебно молбата за присъединяване към по-рано образуваното дело.

- разнородна практика при подадени многобройни молби от кредитори за откриване на производство по несъстоятелност по отношение на един и същ длъжник, което е генерирало многобройни висящи дела пред съда. Тя е резултат от различните решения, които съставите са давали на проблема за връзката между паралелно развиващите се производства и характера на тази връзка, а именно:

- в едни случаи съдиите са приемали, че няма пречка по-късно образуваното производство да продължи самостоятелното си развитие, други – че трябва да бъде спряно поради връзка на преюдициалност или поради незабавното по отношение на всички действие на решението за откриване на производство по несъстоятелност. В трета група случаи по-късно образуваните производства са прекратявани, предвид липсата на правен интерес при съществуващата възможност за присъединяване към по-рано образувано друго дело. Четвърти са присъединявали производства на основание чл. 213 ГПК - или по своя преценка, или при сезиране от страна. При наличието на множество паралелно съществуващи производства по несъстоятелност пред СГС, образувани по молби на различни кредитори срещу едни и същи длъжници, последните са променяли седалището и адреса си на управление, различен от гр. София. След вписване на промените, молби за откриване на производствата са подадени в други окръжни съдилища, където са постановявани решения по същество, преди да са приключили образуваните преди това в СГС дела;

- при постъпило искане за обявяване на длъжника в несъстоятелност, когато производството е открито на основание чл. 630, ал. 1 ТЗ, съдебните състави са процедирали по различен начин – в едни случаи съдът е насрочвал и е разглеждал искането в открито съдебно заседание с призоваване на страните, а в други – в закрито заседание.

Част от изброените констатации са създали условия за генериране на голям брой висящи и неприключили производства по несъстоятелност в СГС. В тази връзка е дадена препоръка Общото събрание на съдиите да обсъди и вземе решение относно връзката между множеството дела, образувани срещу един и същи длъжник, в това число времето и обема на упражняване на правата на кредиторите при подаване на самостоятелна молба по чл. 625 ТЗ и молба по чл. 629, ал. 4 ТЗ. От постъпилата обратна информация от и. ф. председател на СГС се установява, че на събрание съдиите от търговско отделение са обсъдили дадените с акта препоръки и са взели становища по поставените въпроси.

Посочените проблеми, в това число констатираната генерирана и поддържана висока висящност на производствата във фазата на разглеждане на молбите по чл. 625 ТЗ в Софийския градски съд, ще бъдат разгледани детайлно в обобщаващ аналитичен доклад, относно извършената тематична проверка.

От всички проверени съдилища е постъпила обратно информация по дадените с актовете препоръки.

Срещу актовете за резултати от тематични проверки на ОС – Благоевград, ОС – Хасково, ОС – Кърджали, ОС – Търговище и Софийския градски съд са постъпили възражения.

Срещу акта на ОС – Благоевград е постъпило възражение от съдия след срока по чл. 58, ал. 3, изр. 2-ро ЗСВ, оставено без разглеждане като недопустимо с решение на главния инспектор.

По възражение на административния ръководител на ОС – Хасково, главният инспектор е изменил част от дадените препоръки.

Главният инспектор е отхвърлил възражение на съдия от ОС – Кърджали, направено срещу констатации и изводи, съдържащи се в акта.

По възражение на административния ръководител на ОС – Търговище, главният инспектор частично е отменил и изменил акта;

По две възражения, постъпили срещу акта на СГС, са постановени решения на главния инспектор, с които първото е отхвърлено като неоснователно, а второто е частично уважено, като актът частично е отменен и изменен.

Б. ПО НАКАЗАТЕЛНИ ДЕЛА

През 2018 г. във всички проверени окръжни съдилища, в АпСпНС и във ВКС заедно с комплексната планова проверка е извършена проверка на тема: **„Анализ на причините за постановяване на оправдателни присъди за извършени от съдии, прокурори и следователи и лица, заемащи висши държавни длъжности, съгласно чл. 2, т. 1-38 ЗПИЛЗВДД (отм.), корупционни престъпления, съгласно каталога на корупционните престъпления, утвърден със Заповед № ЛС – 726/ 18.03.2014 г. на главния прокурор, изменен и допълнен със Заповед № РД – 04 – 279/02.10.2017 г.“.**

Направените констатации са отразени във всеки акт, поотделно за всеки съд.

Върховен касационен съд

Със Заповед № 474/ 01. 03. 2017 г. на председателя на Върховния касационен съд е одобрен Единен каталог на корупционните престъпления, съгласно който редовно се води статистика в съда.

ВКС, действайки като касационна инстанция, упражнява правомощията си по чл. 354, ал. 1, ал. 2 и ал. 3 НПК като оставя в сила, отменя присъдата или решението и прекратява или спира наказателното производство в предвидените от

закона случаи. В случая по чл. 24, ал. 1, т. 1 НПК оправдава подсъдимия, изменя или отменя присъдата или решението изцяло или отчасти и връща делото за ново разглеждане. Единствено при условията на чл. 354, ал. 5 НПК Върховният касационен съд решава делото, без да го връща за ново разглеждане, като има и правомощията на въззивната инстанция, вкл. и да постанови оправдателна присъда. През проверявания период (01.01.2016 г. - 31.12.2017 г.) във ВКС няма постановени оправдателни присъди по дела с предмет корупционни престъпления, извършени от съдии, прокурори и следователи и лица, заемащи висши държавни длъжности, поради което **препоръки не са дадени.**

Окръжни съдилища и СпНС

В резултат на извършените проверки в Специализирания наказателен съд, ОС – Велико Търново, ОС – Габрово, ОС – Кърджали, ОС – Русе и ОС – Хасково е установено, че през проверявания период 01.01.2016 г. – 31.12.2017 г., няма образувани наказателни дела за извършени от съдии, прокурори, следователи и лица, заемащи висши държавни длъжности, съгласно чл. 2, т. 1 – 38 ЗПИЛЗВДДД (отм.), корупционни престъпления, както и постановени оправдателни присъди по тях. **Препоръки не са дадени.**

Апелативен специализиран наказателен съд

И в АпСпНС през проверявания период няма образувани въззивни наказателни дела за извършени от съдии, прокурори, следователи и лица, заемащи висши държавни длъжности, съгласно чл. 2, т. 1 – 38 ЗПИЛЗВДДД (отм.), корупционни престъпления, както и постановени оправдателни присъди по тях. **Препоръки не са дадени.**

В. В ПРОКУРАТУРИТЕ

През 2018 г. беше извършена следната тематична проверка: **„Причини за спиране на делата за корупционни престъпления, съгласно Заповед № РД-04-137/23.03.2015 г. на главния прокурор“** – в проверяваните окръжни прокуратури - ОП – Сливен, ОП – Хасково, ОП – Кърджали и Специализираната прокуратура. Целта на тематичната проверка беше да се установят слабостите при разследването и наказателното преследване на случаите на корупция, както сред съдиите, прокурорите и следователите, така и сред другите лица, заемащи висши държавни длъжности. Проверката обхваща периода 2016 г. – 2017 г.

Съобразно заповедта на главния прокурор за въвеждане на Единен каталог на корупционните престъпления, на прокурорите от отдел „Специализиран“ при ВКП е възложено да оказват методическа помощ, както и да осъществяват контрол върху тези досъдебни производства. Дават се указания и от страна на непосредствено горестоящите прокуратури с оглед провеждане на ритмични действия по разследване.

Направените констатации и препоръки са отразени във всеки акт поотделно за всяка прокуратура и следствен отдел.

В Специализираната прокуратура не са установени спрени досъдебни производства за корупционни престъпления.

В останалите три проверени окръжни прокуратури – ОП - Сливен, ОП - Хасково и ОП - Кърджали са установени общо шест спрени досъдебни производства от кръга на „корупционните престъпления” - едно за подкуп по чл. 301 НК (ОП – Сливен); три производства за престъпление по служба по чл. 282 НК (две в ОП – Хасково и едно в ОП – Кърджали), едно за „търговия с влияние” - престъпление по чл. 283 НК (в ОП – Кърджали) и едно за умишлена безstopанственост по чл. 219, ал. 3 НК (в ОП – Хасково). Установено е, че досъдебното производство по три от делата е спряно поради неразкриване на извършителя на престъплението, по едно от делата разследването продължава да се води срещу неизвестен извършител с удължаване на срока от 10.01.2019 г., две от наказателните производства са прекратени поради липса на престъпление по чл. 282 от НК, като по едното дело разследването продължава под надзора на съответната районна прокуратура за престъпление извън категорията на „корупционните”.

Общо за разследванията и по шестте дела е, че се касае за случаи с фактическа и правна сложност, с множество свидетели, с необходимост от приобщаване на множество писмени доказателства и назначаване на различни по своето естество експертизи. Работата по тези досъдебни производства е под постоянен контрол от страна на ВКП, относно реализирането на ритмично, срочно и качествено разследване. Сроковете за разследване са удължавани своевременно и в предложенията до прокуратурата подробно са описани както действията, които са били извършени до момента, така и тези, които предстои да бъдат извършени. След спирането на досъдебните производства, наблюдаващите прокурори възлагат на служителите на МВР извършването на оперативно-издирвателни мероприятия за установяване на извършителя на престъплението. На ОП – Хасково е дадена препоръка наблюдаващите прокурори да спазват стриктно разпоредбите на НПК във връзка с действията по спрените наказателни производства (в т. ч. и тези за корупционни престъпления), като в отговор ИВСС е уведомен, че окръжният прокурор е указал на наблюдаващите прокурори при спиране на досъдебните производства да изискват периодично информация от съответните органи за проведените ОИМ и да извършват лични проверки дали е отпаднало основанието за спиране. На органите на МВР в съдебния район е разпоредено периодично да изпращат в ОП – Хасково писмена информация за резултатите от проведените ОИМ, с оглед преценка дали са основания за възобновяване на разследването. Възражения от страна на прокурорите и следователите не са постъпили.

III. КОНТРОЛНИ ПРОВЕРКИ

През 2018 г. не са извършвани контролни проверки в органите на съдебната власт.

IV. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ

A. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ ПО СИГНАЛИ ПО чл. 56, ал. 1 ЗСВ

1. Брой

През 2018 г. са извършени общо **10 проверки по сигнали** - 1 проверка в окръжен съд по търговско дело, 3 проверки в съдилищата по наказателни дела и 6 проверки в прокуратурите.

2. Инциденти проверки по сигнали по граждански и търговски дела

2.1. В изпълнение на Заповед № Ж-18-30/12.02.2018 г. е извършена проверка по сигнал, съдържащ твърдения за допуснати нарушения при избора на съдия-докладчик и на членовете на съдебния състав, разгледал конкретно търговско дело по описа на ОС – Шумен. Обхватът на проверката включва организацията на дейността на ОС – Шумен по образуването и разпределението на въззивните дела, образувани в периода от 01.01.2017 г. до 20.02.2018 г. по постъпили въззивни жалби срещу първоинстанционни решения, постановени по спорове между търговци и по повод търговски сделки.

Проверката приключи с акт, в който се съдържат констатации за трайно установили се проблеми в дейността на съда по разглеждане на делата, образувани в ОС-Шумен като въззивни търговски дела. Посочено е, че още при комплексната планова проверка на ИВСС от 2014 г. е констатирано, че обособяване само на един въззивен търговски състав в съда не е удачно решение, тъй като създава условия за заобикаляне на принципа на случайно разпределение, посредством възможността само този състав да разглежда определени дела. ИВСС е продължил да дава препоръки в тази насока. Проверката констатира, че в избора на съдия-докладчик по постъпващите въззивни търговски дела участват само тримата съдии от търговско отделение на съда, с участието на които се сформира единственият търговски въззивен състав. Проблемите, от една страна, са свързани с определяне на вида на тези дела в нарушение на действащите разпоредби на ПАС (отм.), ПАРОВАС (с възстановено действие) и ПАС (в сила от 22.08.2017 г.), касаещи видовете дела, които се образуват в съдилищата. От друга страна – с изкуственото поддържане на търговско отделение, при съществуващата невъзможност да се сформират достатъчно на брой пълноценни въззивни състави както в търговско отделение, така и в гражданско отделение. Установени са и нарушения, изразяващи се в чести отсъствия на съдии от заседания, които не са обосновани със законови основания (отпуск, командировка) или други ясни причини, както и липса на правила и критерии при определянето на заместник на отсъстващия съдия.

Въз основа на констатациите ИВСС е дал препоръки за обсъждане на кадровата обезпеченост на съда от общото събрание на съдиите и възможността за продължаване на работата както на два въззивни състава в рамките на търговско отделение на съда, така и на самото търговско отделение; препоръчано е съдиите да обсъдят и приложението на чл. 80, ал. 1, т. 8 ПАС. На административния ръководител е предписано да упражни правомощията си като предприеме мерки относно спазването на реда и дисциплината в съда, както и да упражнява контрол по спазването на определения с Вътрешните правила за случайно разпределение на делата, в сила от 01.01.2018 г., ред за заместване на отсъстващ или отвел се съдия.

Срещу акта са постъпили две възражения - от административния ръководител на съда и от заместника на административния ръководител. С решения на главния инспектор на ИВСС възраженията са отхвърлени като неоснователни.

3. Инцидентни проверки по сигнали по наказателни дела

3.1. По сигнал № Ж-02-11/2017 г., подаден от председателя на Комисията по финансов надзор, съдържащ твърдения за забавено изготвяне на решенията по 56 административно-наказателни дела, образувани по жалби срещу наказателни постановления на заместник-председатели на Комисията във връзка с упражнена надзорна дейност, през 2017 г. е извършена проверка в СРС, наказателно отделение на организацията по образуването, движението и приключването на делата на 9 наказателни състава, посочени в сигнала.

Актът за резултатите от проверката е изготвен през 2018 г., като е констатирано следното:

1. По 55 от посочените в сигнала общо 56 административно-наказателни дела изготвянето на съдебното решение е забавено, като преобладаващата продължителност на закъснението е около 1 година и 3 месеца. По две от проверените дела са установени и по-продължителни забавяния при изготвянето на съдебните актове – по едното решението е изготвено 1 година, 8 месеца и 18 дни, а по другото – 3 години, 3 месеца и 7 дни след законоустановения едномесечен срок.

2. По значителен брой дела е констатирано забавяне и при насрочването, като три от деветте проверени състава към момента на извършване на проверката са имали от 10 до 50 ненасрочени дела.

3. При проверените наказателни състави се наблюдават закъснения при изготвянето на съдебните актове, като най-голям е броят им по административно-наказателните дела. При някои от съставите е установено закъснение в изготвянето на съдебните актове по над 200 дела;

При проверката не са установени обективни причини, които да възпрепятстват насрочването на делата и изготвянето на съдебните актове в законоустановените срокове. Всички съдии от проверените състави са работили

при сравнително еднаква натовареност, не се наблюдава значително различие между броя на заседателните дни и дните на дежурства на съдиите.

С оглед направените констатации са дадени следните **препоръки**:

1. Административният ръководител на СРС да упражни правомощията си по чл. 80, ал. 1 ЗСВ за общо организационно и административно ръководство на съда и да предприеме спешни административни мерки за подобряване работата на шестима от проверените съдии-докладчици, като:

- създаде организация и контролира ежемесечно насрочването и изготвянето на съдебните актове в съответствие със сроковете по НПК;

- издаде заповед за определяне на крайни срокове за изготвяне на съдебните актове (вкл. мотивите на присъдите), необявени в предвидените в НПК срокове, която да се връчи на всеки от изброените съдии срещу подпис, предвид възможността на страните по делата да предявят искания за изплащане на обезщетения по реда на глава трета „а“ ЗСВ;

- изиска от съдиите да изготвят индивидуален план за работата си, в резултат на който във възможно най-кратък срок да бъдат изготвени съдебните актове по всички дела, обявени за решаване през 2014 г., 2015 г., 2016 г. и до 30.10.2017 г.;

- изиска от съдията-докладчик, за когото е установен най-голям брой ненасрочени дела, да изготви индивидуален план за работата си, вследствие на който в най-кратък срок да насрочи тези дела.

2. Председателят на СРС на основание чл. 58, ал. 4 и чл. 59, изр. 2-ро ЗСВ да изпраща на ИВСС ежемесечни справки за насрочените дела и изготвените съдебни актове на проверяваните съдии.

От проверяваните съдии не са постъпили възражения срещу констатациите и препоръките в Акта.

В изпълнение на препоръката по т. 2, на ИВСС се изпращат ежемесечни справки за насрочените дела и изготвени актове.

3.2. По сигнал № Ж-17-1114/2018 г. е извършена проверка относно „Разпределението на делата на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение, вкл. спазване на Единната методика по приложението на принципа за случайното разпределение на делата в районните, окръжните, административните, военните, апелативните и специализираните съдилища, приета от ВСС, както и вътрешните правила за разпределение на делата на принципа на случайния подбор в наказателно отделение на Окръжен съд – Хасково“ за периода от 01.06.2016 г. до 31.12.2017 г.

Констатации при извършената проверка:

1. По някои дела, проверени на случаен принцип, се е налагала смяна на първоначално избрания съдия-докладчик поради:

- техническа грешка на програмата (софтуерна грешка) - не е било отчетено, че даден съдия е в отпуск, въпреки че това обстоятелство е било въведено в програмата;

- грешка на разпределящия, който не е отчетел обстоятелството за отсъствието на даден съдия (поради разрешен платен годишен отпуск, служебна командировка или други причини) и не е въвел това в програмния продукт, което наложило преразпределение на делото на друг съдия-докладчик.

2. Във всички случаи, когато е извършвана смяна на съдията-докладчик в хода на съдебното производство, по делото се прилага протокол за нов избор на докладчик, от който се установява причината, наложила промяната и начина, по който е определен новият докладчик по делото.

3. По едно конкретно дело съдия е изключен от разпределение поради „обективни причини за отвод на съдията“. Такъв отвод в кориците на делото не е установен наличен.

Отправени са следните препоръки:

1. Да се прецизира въвеждането на информация в софтуерния продукт за разпределение на делата относно отсъствието на съдия (поради разрешен платен годишен отпуск, служебна командировка или други причини) от разпределящия постъпилите дела, с оглед недопускането на грешки при разпределението на делата и необходимост от преразпределението им.

2. Когато съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и е заместен от друг съдия, определен със заповед на председателя на съда, по делата на доклад на отсъстващия съдия също да се прилага препис от заповедта за заместване след протокола за преразпределение на делото.

3. Заповедите, с които конкретни съдии са изключени от разпределение, да се посочват в протоколите за случайно разпределение на делата.

4. Изключване от разпределение на съдии с оглед бъдещи несигурни събития (отвод) да не се допуска. Основанията за отвод са изчерпателно посочени в чл. 29 от НПК.

Срещу Акта не са постъпили възражения.

3.3. По сигнал № Ж-17-1137/2017 г. е извършена проверка в РС - Мездра във връзка с образуването, движението и приключването на НАХД № 467/2017 г. по описа на съда, както и на проведеното преди това досъдебно производство.

Констатации при извършената проверка:

1. Няма допуснати нарушения по образуването и движението на досъдебното производство, въз основа на което е било образувано делото в съда. Разследването е проведено в законоустановения срок. Произнасянията на наблюдаващия прокурор са в сроковете по чл. 242, ал. 4 НПК.

2. НАХД № 467/2017 г. е насрочено в срока по чл. 376 НПК. В нарушение на срока по чл. 308, ал. 1 НПК, мотивите са предадени с минимално закъснение от 5 дни.

Отправени са следните препоръки:

Административните ръководители на РС - Мездра и РП - Мездра да запознаят с акта за резултатите от проверката съдията - докладчик и наблюдаващия прокурор.

В предвидения в чл. 58, ал. 3 ЗСВ срок е подадено възражение от съдията-докладчик по част от констатациите. С решение на главния инспектор възражението е отхвърлено като неоснователно и актът е влязъл в сила.

4. Инцидентни проверки по сигнали в прокуратурите

4.1. По сигнал № Ж-18-192/2018 г. е извършена проверка в РП – Враца относно забавяне разследването по конкретно досъдебно производство. В акта за резултати от проверката е установено, че след първото удължаване на срока за разследването, при последващите удължавания на сроковете, действията на разследващия орган са неритмични, като в периода от изготвяне на комплексна биологична и химическа експертиза (11.10.2017 г.) до датата на извършената проверка от ИВСС (19.03.2018 г.) е налице необосновано забавяне на разследването, като липсват и действия на прокурора, които да дисциплинират разследващия орган, с оглед ускоряване на разследването. На следващо място е установено, че по проверяваното ДП МНО „подписка“ е отменена от наблюдаващия прокурор месец и половина след изтичане на осеммесечния срок по чл. 234 ал. 8 НПК, както и че изходящите документи по досъдебното производство не са деловодно обработени, съобразно Инструкцията за деловодната дейност и документооборота в ПРБ.

Въз основа на направените констатации към административния ръководител на прокуратурата са отправени следните препоръки:

- да осъществи правомощията си уредени в Заключителните разпоредби на Указание по новите нормативни положения в ЗИДНПК (ДВ, бр. 63/2017 г.), утвърдено със Заповед № РД-02-22/01.11.2017 г. на главния прокурор, включително като прецени необходимостта от предприемане на дисциплиниращи мерки спрямо наблюдаващия прокурор с оглед цялостната прокурорска дейност;

- да създаде организация за ефективен контрол върху спазване на сроковете по чл. 234, ал. 8 НПК;

- да разпорежи датата на деловодна обработка върху прокурорския акт или друг изходящ документ да се поставя от служител в деловодството в деня на предоставянето на документа за регистриране, съгласно разпоредбите на Инструкцията за деловодната дейност и документооборота в ПРБ и Приложение № 1 към нея.

Административният ръководител на РП - Враца е уведомил ИВСС за предприетите действия по изпълнението на дадените препоръки.

4.2. По сигнал № Ж- 18-535/2018 г. е извършена проверка в РП – Враца по образуването и движението на прокурорска преписка с наблюдаващ прокурор административният ръководител на РП – Враца.

В акта за резултати от проверката е констатирано системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони от страна на наблюдаващия прокурор, като за проверявания период е допуснал произнасяне извън срока по чл. 145, ал. 2 ЗСВ по значителен брой преписки от общо разпределените, като за

същия период е допуснал и произнасяне извън срока по чл. 242, ал. 4 НПК по повече от половината от общо разпределените й досъдебни производства.

Предвид направените констатации са дадени следните препоръки към административния ръководител на РП - Враца:

- да прецени необходимостта от възлагане на част от административните си функции на други прокурори от РП - Враца, с оглед намаляване на личната си натовареност;

- да уведомява ежемесечно ИВСС за сročността на произнасянията си по преписки и досъдебни производства - за период от 6 месеца;

ИВСС е уведомен за предприетите действия по изпълнението на дадените препоръки.

На 28.12.2018 г., на основание чл. 312, ал. 1, т. 3 ЗСВ, е изпратено предложение до ПК на ВСС за образуване на дисциплинарно производство по отношение на административен ръководител на РП - Враца. В раздел X. „Дейност по чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ” подробно е описано предложението на ИВСС за образуване на дисциплинарно производство.

4.3. По сигнал № КЖ-16-754/2018 г. е извършена проверка в Районна прокуратура - Радомир по повод сигнал за изгубено досъдебно производство. В акта за резултати от проверката е констатирано, че по ДП не е спазена процедурата по чл. 75, ал. 1 и 2 НПК, че подлежащите на обжалване прокурорски актове не са изпратени на пострадалите лица и няма произнасяне на прокурори от РП - Радомир и ОП – Перник, досежно сигналите за извършени документни и длъжностни престъпления. Отправена е препоръка до административния ръководител на ОП - Перник да разпорежи извършването на служебна проверка по досъдебното производство. В случай че бъдат констатирани нарушения, да се извърши преценка за отправянето на предложение за образуване на дисциплинарно производство на основание чл. 312, ал. 1, т. 2 ЗСВ.

Административният ръководител на ОП - Перник е уведомил ИВСС за предприетите действия по изпълнението на дадените препоръки.

4.4. По сигнал Ж-18-429/2018 г. е извършена проверка в РП – Велико Търново по движението на прокурорска преписка по описа на РП - Велико Търново, с оглед спазване на срока, в който наблюдаващият прокурор се е произнесъл по молби за връщане на веществени доказателства, подадени по конкретната преписка, както и на срока, в който се е произнесъл по молби за връщане на веществени доказателства по други преписки, по които е бил наблюдаващ прокурор.

В акта за резултати от проверката е констатирано, че разследването не е извършено с необходимата ритмичност, а неговата продължителност надхвърля необходимото за осъществяване на правосъдието и така нарушава изискването за разумен срок по смисъла на чл. 6 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, доколкото продължителността на производството от

датата на образуването му, до датата на която е било спряно надхвърля 1 година. Наблюдаващият прокурор не е изпълнявал ефективно задължението си по чл. 196, ал. 2 НПК да следи за приключване на разследването в установения срок. Същият е допуснал нарушение на разумния срок и при произнасянето по молби за връщане на ВД – МПС.

Предвид направените констатации са отправени следните препоръки към наблюдаващия прокурор от РП - Велико Търново:

- да създаде необходимата лична организация за спазване на срока по чл. 111, ал. 3 НПК и да упражнява правомощията си по чл. 196, ал. 2 НПК по начин, който осигурява осъществяване на разследването в разумен срок;

- да проявява по-голяма възискателност по отношение на работата на органите по разследването по досъдебните производства.

Административният ръководител на Районна прокуратура - Велико Търново е уведомил ИВСС за запознаването на наблюдаващия прокурор с акта. Възражение не е постъпило.

4.5. По сигнал № Ж-18-310/2018 г. за нарушаване на разумния срок по НОХД № 21714/17 г. по описа на СРС, НО, 116 с-в. В акта за резултати от проверката е констатирано, че наблюдаващият прокурор е допуснал нарушение на изискването за участие в разглеждането на делото като държавен обвинител, съдържащо се в чл. 46, ал. 1 НПК, като не се е явил в първото съдебно заседание и в резултат на това му поведение продължителността на делото е удължена неоснователно с повече от 2 месеца до следващото съдебно заседание. Поради това, че неявяването му в съдебно заседание без уважителни причини се явява изолиран случай, ИВСС не е направил предложение за търсене на дисциплинарна отговорност по отношение на този прокурор.

Инспекторатът към ВСС е препоръчал на наблюдаващия прокурор да създаде необходимата организация за редовно участие в съдебните заседания, съобразно утвърдения график.

Административният ръководител на Софийска районна прокуратура е уведомил ИВСС за запознаването на наблюдаващия прокурор с акта. Възражения не са постъпили.

4.6. По сигнал № Ж-02-15/2018 г., подаден от следовател в ОСлО в ОП-Бургас относно нарушение на разумния срок, допуснато по движението на четири досъдебни производства по описа на ОСлО в ОП-Бургас, наблюдавани от РП – Бургас, през 2018 г. е извършена проверка чрез изискване на информация от Районна прокуратура - Бургас и Окръжен следствен отдел в ОП - Бургас.

При проверката е констатирано следното:

1. Общата продължителност на първото досъдебното производство от образуването до приключването му е 4 години и 2 месеца и се явява прекомерна, респ. нарушава разумния срок за разглеждане и решаване на делото.

Установени са следните причини, довели до накърняване на изискването за провеждане на разследването в разумен срок:

- значителни периоди на бездействие от страна на разследващите, продължили между 1 и 7 месеца;
- липса на изчерпателност в указанията на прокурора, които са довели до двукратно връщане на досъдебното производство за допълнително разследване;
- липса на конкретика в исканията за продължаване на срока, което лишава наблюдаващия прокурор и прокурора, от чиято компетентност е удължаването на срока, от възможността да направят достоверна преценка за ритмичността и интензивността на разследването.

2. Второто досъдебно производство, считано от датата на образуването до приключване на разследването е продължило около **9 години**, съответно продължителността му нарушава разумния срок за разглеждане и решаване на делото.

Установени са следните причини, довели до накърняване на изискването за провеждане на разследването в разумен срок:

- лоша комуникация между наблюдаващия прокурор и следователите, които не са изготвили следствено – календарен план за провеждане на разследването;
- завеждащият следствения отдел е създал организация по разследването 3 години след образуване на следственото дело, когато ОП - Бургас е извършила проверка на делата с по-голяма продължителност по указания на ВКП.

3. Третото досъдебно производство от образуването му до момента на извършване на проверката от ИВСС не е приключило, като продължителността му към този момент е около 2 години и 1 месец. Разследването е възложено на следовател от ОСлС при ОП - Бургас.

Установено е, че разследването по досъдебното производство не удовлетворява изискванията за разумен срок поради следните причини:

- действията по разследване не са извършвани ритмично и с необходимата интензивност, като в продължение на 5 месеца са разпитани само две лица, приобщени са документи и е назначена една експертиза, което е мотивирало наблюдаващия прокурор от РП - Бургас да отстрани първоначално определения следовател от разследването;
- в продължение на над два месеца не са извършвани действия по разследването, когато делото е било в РП-Бургас, като през това време е сменен наблюдаващия прокурор.

4. Четвъртото от проверените досъдебни производства към датата на проверката на ИВСС също не е било приключено, като към този момент продължителността му е около 1 година.

Установени са следните причини за тази продължителност:

- несвоевременно произнасяне от страна на наблюдаващия прокурор по някои искания на разследващия орган, довело до известно забавяне на разследването;

- противоречие в указанията на прокурора, който в постановлението за образуване на ДП е дал два срока: на първата страница е дал срок за разследване от два месеца, а на последната - срок от 15 дни.

Срещу Акта за резултати са постъпили 4 възражения - от двама следователи в ОСЛО в ОП - Бургас и от двама прокурори в РП - Бургас, с които са оспорени част от фактическите констатации на проверяващия екип на ИВСС. В резултат на възраженията, с решения на главния инспектор на ИВСС част от констатациите и дадените въз основа на тях препоръки са отменени или изменени.

Предвид изложеното, ИВСС е отправил препоръки към:

1. Административния ръководител - районен прокурор на РП - Бургас:

- в рамките на своите правомощия да предприеме необходимите стъпки за повишаване на квалификацията на наблюдаващ прокурор по въпросите, свързани с промяна на правната квалификация на деянието;

- в качеството си на наблюдаващ прокурор своевременно да анализира ефективността на организацията по разследването и да предприема мерки за нейното подобряване.

2. Съответният наблюдаващ прокурор в РП - Бургас да подобри личната си организация така, че:

- да дава изчерпателни указания относно действия по разследването, които следва да бъдат извършени;

- да изисква от разследващите органи да изготвят предложения за удължаване на срока по начин, който позволява да се разбере кои действия по разследването са извършени след последното удължаване на срока и да изготвя своите искания по аналогичен начин;

- да използва възможностите на НПК за събиране на доказателства в случаите, когато съответните лица не ги предоставят своевременно;

- да проучва внимателно делата, които наблюдава;

- да се произнася своевременно по исканията на разследващия орган.

3. Следователите от ОСЛО в ОП - Бургас:

- да подреждат делата, които разследват съгласно установения в прокуратурата ред;

- да извършват действията по разследване с необходимата ритмичност и интензивност;

- да изпълняват стриктно указанията на наблюдаващия прокурор за изготвяне на следствено-календарен план;

- да подобри организацията на работа си в екип, особено при разпределение на задачите, с оглед равномерна натовареност на участниците в екипа.

С писмо от 31.12.2018 г. ИВСС е уведомен за запознаването на прокурорите и следователите с резултатите от препоръките.

Б. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ ПО САМОСЕЗИРАНЕ (ЧЛ. 63 ПОДИВССДАЕ)

Въз основа на публикация в медиите е издадена заповед № СС-01-1/2018 г. за извършване на проверка по самосезиране в Софийския апелативен съд (САС) за спазване на принципа на случайния подбор по чл. 9 ЗСВ във връзка със заповеди на административния ръководител на съда за промяна на съдебни състави.

Целта на проверката е да се установи дали с издадени от председателя на съда заповеди за промяна на съдебни състави е нарушен чл. 9 ЗСВ. Проверката обхваща периода от 27.09.2017 до 23.10.2017 г.

При проверката е установено, че в проверявания период двама съдии от САС са встъпили в длъжност член на ВСС, а трети съдия се е завърнал на работа след продължителен отпуск. В тази връзка е била издадена заповед за преразпределение на съдиите от четири състава (два – в гражданска колегия и два – в търговска колегия). С нарочни заповеди са определени съдиите, които да поемат на доклад неприключени до този момент дела на съдиите от четирите състава.

Екипът на ИВСС е изискал и проверил утвърдените на 17.01.2017 г. Вътрешни правила за случайно разпределение на делата в САС, като по-конкретно са обсъдени случаите на отклонение от принципа на случайно разпределение чрез електронната система за разпределение. Направено е сравнение между Вътрешните правила за случайно разпределение на делата в САС и Единната методика за случайно разпределение на делата в районните, окръжните, административните, военните, апелативните и специализираните съдилища, утвърдена от ВСС (Методиката), по отношение на повторното разпределение на вече разпределено дело. Установено е известно противоречие между Вътрешните правила за случайно разпределение на делата в САС и Методиката, тъй като актът на ВСС определя конкретни, изчерпателно посочени опции за такова разпределение, а в правилата на САС е предвидена по-голяма възможност за повторно разпределение на вече разпределено дело. Тъй като е установено, че тази разпоредба на Вътрешните правила за случайно разпределение на делата в САС се използва не само в случаи на определяне на заместващ съдия, а и при преместване на съдия от един постоянен съдебен състав в друг, е направен изводът за противоречие между Методиката и Вътрешните правила за случайно разпределение на делата в САС.

В Акта за резултати от проверката е дадена следната **препоръка**:

Административният ръководител на САС да предприеме необходимите действия за изменение на Вътрешните правила за случайно разпределение на делата в САС, които да бъдат съгласувани от общото събрание на съдиите. Указано е още, че при изменението на Вътрешните правила за случайно разпределение на делата в САС, трябва да отпадне конкретно посочена разпоредба, която противоречи на Единната методика за случайно разпределение на делата в районните, окръжните, административните, военните, апелативните и специализираните съдилища, а друг текст да се прецизира в съответствие с Методиката.

На 13.02.2018 г. е постъпило възражение срещу акта от административния ръководител на САС, което с решение на главния инспектор е оставено без разглеждане като недопустимо в една част и отхвърлено като неоснователно в останалата му част. С това актът е станал окончателен.

С писма от 28.02.2018 г. и 07.03.2018 г. административният ръководител на САС е уведомил ИВСС за предприетите действия по изпълнението на дадените препоръки.

В. ИНЦИДЕНТНИ ПРОВЕРКИ ИЗВЪН ГОДИШНАТА ПРОГРАМА НА ИНСПЕКТОРАТА, ВЪЗЛОЖЕНИ ОТ ВСС НА ОСНОВАНИЕ чл. 30, ал. 5, т. 10 ЗСВ

През 2018 г. ВСС не е възлагал на Инспектората извършването на проверки на основание чл. 30, ал. 5, т. 10 ЗСВ.

V. ПРЕПИСКИ, ОБРАЗУВАНИ ПО СИГНАЛИ, ЖАЛБИ И МОЛБИ

В периода от 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г. в Инспектората са постъпили общо 1492 сигнала за допуснати нарушения от съдебните органи. От тях 1093 са нови сигнали (1064 от граждани и 29 от институции). Постъпили са 399 допълнения по сигнали от предходен период и 162 възражения по приключили преписки, на които има отговор от главния инспектор.

За отчетния период е приключила работата по 1008 сигнала. Със становище е отговорено на 851 броя и на 71 допълнения по сигнали, а 86 от сигналите са изпратени по компетентност до други органи и институции.

През 2018 г. ИВСС е извършил предварително проучване и проверка по голяма част от сигналите, като е констатирал нарушения и е отправил препоръки за предприемане на съответни мерки до административните ръководители на органите на съдебната власт:

- **по граждански и административни дела най-много** са сигналите с препоръки до административния ръководител на Софийския районен съд във връзка с констатирани нарушения на сроковете за движението и приключването на конкретни съдебни производства;

- **по наказателни дела** – преобладаващата част от сигналите са до софийските съдилища (районен, градски и апелативен), като отново се касае предимно до нарушения на сроковете за движението и приключването на конкретни дела;

- **по дела и преписки в прокуратурите** – предимно са отправяни сигнали поради допуснати пропуски в организацията на работа по отделни досъдебни производства и нарушение на срока по чл. 242, ал. 4 НПК (за действията след приключване на досъдебното производство) от наблюдаващите прокурори.

Част от сигналите съдържат препоръки за предприемане на дисциплинарни или дисциплиниращи мерки. Анализът на даваните препоръки и обратната информация за изпълнението им налага извод, че в преобладаващия брой случаи предписанията се възприемат за разумни и административните ръководители предприемат конкретни действия за тяхното изпълнение.

VI. СИГНАЛИ ЗА УЕДНАКВЯВАНЕ НА СЪДЕБНАТА ПРАКТИКА

1. През 2018 г. са изпратени следните сигнали за наличие на противоречива съдебна практика:

1.1. При извършената по Заповед № ПП-01-28/11.06.2018 г. на главния инспектор на ИВСС комплексна планова проверка на дейността на РП - Несебър е констатирана противоречива практика на РС - Несебър при приложението на чл. 172б и чл. 354а, ал. 5 НК. На основание чл. 54, ал. 1, т. 7 от Закона за съдебната власт е изпратен сигнал, с който е препоръчано на председателя на РС – Несебър, с оглед правомощията му по чл. 80, ал. 1, т. 3 ЗСВ, да свика общо събрание на съдиите, което да обсъди практиката по горепосочените текстове и да вземе решение за едnakвото им прилагане.

1.2. По сигнал рег. № Ж-17-1103/2017 г. е извършена проверка на преписка по описа на РП – Перник. На основание чл. 54, ал. 1, т. 7 ЗСВ е отправен сигнал до административния ръководител на ОП - Перник, който да извърши необходимата проверка и да предприеме мерки за уеднаквяване на практиката в окръжния съдебен район при прекратяване на съдебното производство и връщане на делата от съда на прокуратурата.

2. Изготвени са становища по четири тълкувателни дела през 2018 г., както следва:

2.1. Становище по съвместно тълкувателно дело за преодоляване на констатирана противоречива съдебна практика между Върховния касационен съд (ВКС) и Върховния административен съд (ВАС) по въпроса „Изпратената покана за доброволно изпълнение до длъжника прекъсва ли давността по смисъла на чл. 116, б. “в“ от Закона за задълженията и договорите, независимо от изпълнителното производство, в хода на което е отправена поканата”.

По образуваното тълкувателно дело (ТД) № 1/2017 г. по описа на ВАС ИВСС е изразил следното становище:

Поради отликите на процесуалната уредба на изпълнителните производства по ГПК и АПК, вкл. в последиците на поканата за доброволно изпълнение:

а) и предвид правилата за подведомственост на съдебния контрол по ГПК – пред общите съдилища, а по АПК – пред административните, на първо място не съществува възможност за противоречиво разрешаване на подложения на тълкуване въпрос, и

б) второ – поканата за доброволно изпълнение по ГПК и по АПК нямат еднакви последици за прекъсването на давността в изпълнителните производства по посочените два процесуални закона.

С Тълкувателно постановление № 2 от 18.03.2019 г., Общото събрание на съдиите от гражданска и търговска колегии на ВКС и Общото събрание на съдиите от I и II колегия на ВАС е отклонило искането на председателя на Висшия адвокатски съвет за приемане на съвместно тълкувателно постановление по посочения по-горе въпрос.

2.2. Становище по ТД № 1/2018 г. по описа на ОСНК, ВКС, образувано по искане на председателя на ВКС за отмяна или обявяване на загубили сила на четиридесет и две постановления на Пленума на Върховния съд (ППВС), постановени по реда на отменени съдоустройствени закони.

Искането на председателя на ВКС е мотивирано основно с многобройните промени на действащия от 1968 г. Наказателен кодекс, с приемането на нов Наказателно-процесуален кодекс през 2005 г. и съществените, концептуални изменения в съдоустройството. Най-напред накратко е очертан характерът на ППВС, като е акцентирано, че те имат юридическата сила на нормативни актове – закони. Поставен е и въпросът кой орган на ВКС е компетентен да постанови отмяна или да обяви за загубили сила (изцяло или отчасти) тези тълкувателни актове – Пленумът или Общото събрание на наказателната колегия (ОСНК). Изразено е становището, че това може да стане от ОСНК чрез приемане на тълкувателно решение, тъй като по сега действащия регламент тълкувателната дейност се осъществява именно от колегии на върховните съдилища.

От страна на ИВСС е направен най-общ преглед на характера на тълкувателните постановления като нормативни актове, издавани по прилагането и за тълкуването на законите. Споделено е и виждането, че Общото събрание на съответната колегия (в случая – ОСНК) има право да се произнесе по въпроса дали дадено ППВС е изгубило своята приложимост (юридическа сила), тъй като ЗСВ не предвижда в правомощията на пленума на ВКС тълкувателна дейност.

Инспекторатът е изразил становище по всяко отделно тълкувателно постановление, като е подкрепил искането да се обявят за изгубили юридическата си сила тези от тях (изцяло или техни отделни части), обединени от един мотив – отпадането на превантивната дейност на съда, който няма сигнална функция и не е участник в борбата с престъпността.

Към датата на изготвяне на отчетния доклад ОСНК не се е произнесло по искането на председателя на ВКС.

2.3. Становище по ТД № 1/2018 г. по описа на ВКС, Общо събрание на гражданската колегия (ОСГК), относно установената противоречива съдебна практика по прилагане на Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ), Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобитото имущество (ЗОПДНПИ) и Закона за отнемане

в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност (ЗОПДИПД) – последните два вече отменени. Формулираният въпрос е: „Какво е правното значение на изтичането на срока за проверка по чл. 15, ал. 2 ЗОПДИПД (отм.), съответно по чл. 27, ал. 1 и 2 ЗОПДНПИ (отм.) и чл. 112, ал. 1 и 2 ЗПКОНПИ, за възникването надлежното упражняване и съществуването на правото на иск и на материалното право на държавата за отнемане на имущество, придобито от престъпна дейност и на незаконно придобито имущество, т.е. преклузивен или инструктивен е предвиденият в чл. 15, ал. 2 от ЗОПДИПД (отм.), съответно по чл. 27, ал. 1 и 2 ЗОПДНПИ (отм.) и чл. 112, ал. 1 и 2 ЗПКОНПИ срок за извършване на проверки и събиране на доказателства за установяване на произхода и местонахождението на имущество, за което има данни, че е придобито пряко или косвено от престъпна дейност, и съответно допустимо ли е образуване на производство по чл. 28 ЗОПДИПД (отм.), чл. 74 ЗОПДНПИ (отм.) и чл. 153 ЗПКОНПИ след изтичане на този срок?“

ИБСС е изразил становище по отделните елементи (въпроси) на искането в четири точки:

- Съвпада ли срока за извършване на проверка за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност (незаконно придобито имущество) с момента на предявяване пред съда на иск за отнемане на това имущество?

В отговор на този въпрос ИБСС изразява виждането си за уредбата на въпроса по трите различни закона. Цитиран е чл. 27, ал. 1 ЗОПДИПД, според който „въз основа на събраните доказателства“ се определя кое имущество е придобито от престъпна дейност, следователно подлежи на отнемане в полза на държавата. Логическото и граматическо тълкуване на тази разпоредба дава основание да се направи извод, че проверката за установяване произхода и местонахождението на имуществото вече трябва да е приключила, за да се пристъпи към предявяване на иск за отнемането на това имущество.

ЗОДНПИ въвежда едномесечен срок от приключването на проверката, в рамките на който, в зависимост от резултатите, съответната териториална дирекция на Комисията следва да предложи да се пристъпи към искане на обезпечение; този срок е възпроизведен и в ЗПКОНПИ (чл. 113). Въз основа на доклада от директора на съответната териториална дирекция, Комисията взема решение дали да образува производство за отнемане на установеното имущество или да прекрати проверката. Първоначално се иска обезпечение на бъдещ иск за отнемане на установеното имущество, като искът може да не бъде уважен. След вземането на обезпечителна мярка се пристъпва към процедура по изслушване на проверяваното лице и събиране на доказателства за предявяване на иска за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество.

- Какво е значението на срока на проверката за възникване правото на държавата за отнемане на незаконно имущество?

ИБСС споделя виждането, че правото на държавата за отнемане на незаконно имущество не произтича от и не е обвързано с изтичането на законовия

срок за проверка, която да установи как е придобито имуществото и къде се намира то. Това е субективно материално право, предоставено на държавата със закон (без значение на наименованието на нормативния акт), за да бъде удовлетворен нейният и преди всичко - общественият правно значим интерес да не се допуска противозаконно обогатяване. Това право е гарантирано от непосредствено свързаното с него задължение на гражданите и юридическите лица да се въздържат от незаконното облагодетелстване.

- Дали изтичането на срока на проверката по чл. 15, ал. 2 от ЗОПДИППД (отм.), съответно по чл. 27, ал. 1 и 2 от ЗОДНПИ (отм.) и чл. 112, ал. 1 и 2 от ЗПКОНПИ е предпоставка за възникване правото на иск на държавата за отнемане на незаконно придобито имущество?

ИВСС изразява становище, че отговорът на този въпрос е очевиден - след като първичното, материалното право на държавата за отнемане на незаконно придобито имущество не произтича от изтичането на срока на проверката, то в още по-голяма степен това се отнася и до вторичното право на иск (процесуално право) на държавата като правен субект.

- Инструктивен или преклузивен е срокът за извършване на проверка?

ИВСС не подкрепя становището, изразено в някои съдебни решения, според което срокът за извършване на проверка е преклузивен, като са изложени подробни съображенията в тази насока.

Към датата на изготвяне на отчетния доклад ОСГК не се е произнесло с тълкувателно решение по делото.

2.4. Становище по ТД № 3/2018 г. по описа на ВКС, ОСГТК по въпроса: „Може ли да се впише наново ипотека съгласно чл. 172, ал. 2 ЗЗД, ако е изтекъл десетгодишният срок на действие на вписването и ипотека вече е била заличена по реда на чл. 22 от Правилника за вписванията (ПВП).”

Становището на ИВСС е, че ако е изтекъл десетгодишният срок на действие на вписването и ипотека вече е била заличена по реда на чл. 22 от Правилника за вписванията, това обстоятелство представлява пречка да се впише наново ипотека по искане, направено по реда на чл. 172, ал. 2 ЗЗД.

ОСГТК все още не е постановило тълкувателно решение по въпроса, предмет на ТД № 3/2018 г.

VII. ДЕЙНОСТ НА ИВСС ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛАТА В РАЗУМЕН СРОК

1. През 2018 г. (от 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г.) в Инспектората към ВСС по реда на глава трета „а” ЗСВ са постъпили общо 473 заявления. От тях по граждански, търговски и административни дела са 288 заявления, а по наказателни – 185 заявления.

След извършените от ИВСС проверки, включително и по заявления, останали от предходен период, през 2018 г. в предвидения от закона срок са изготвени 494 констативни протокола и становища, които са изпратени на министъра на правосъдието на основание чл. 60д ЗСВ, заедно със заявленията и всички постъпили към тях документи. Установено е, че:

- 335 от заявленията са основателни. От тях по наказателни дела са 140 заявления, а 195 са по граждански, търговски и административни дела;

- 36 от заявленията са подадени извън срока по чл. 60а, ал. 4 ЗСВ;

- 34 от заявленията са се отнасяли до производства, които не са приключили с окончателен акт, а това по силата на чл. 60а, ал. 4 ЗСВ изключва разглеждането им по реда на глава трета „а” ЗСВ;

- 60 от подадените заявления са неоснователни, тъй като проверяващите екипи са констатирали, че продължителността на производството не надхвърля разумния срок;

- 10 заявления са подадени от лица, които не притежават качеството страна по приключени граждански, административни или наказателни производства, или обвиняем, пострадал или ошетенено юридическо лице по прекратени досъдебни производства, съгласно чл. 60а, ал. 2, т. 1 и 2 ЗСВ;

- 13 заявления не отговарят на изискването на чл. 60а, ал. 1 ЗСВ, а именно - да са подадени срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, с които се нарушава правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, поради което ИВСС не е компетентен да разгледа подадените заявления;

- 6 заявления са върнати на заявителите поради неотстранени нередовности.

По информация от Министерство на правосъдието през 2018 г. са сключени 236 споразумения, като общата изплатена сума за обезщетения е 589 550 лв.

През 2018 г. Инспекторатът, на основание чл. 60м ЗСВ е изготвил и изпратил до Висшия съдебен съвет четири отчета – за всяко едно тримесечие на годината с информация за основните причини за нарушаване на разумния срок за разглеждане на делата, установени от проверяващите екипи от специализираното звено на ИВСС.

2. Приетите за основателни 140 заявления по наказателни дела са разпределени по апелативни райони, както следва:

- Апелативен район Бургас – 2 заявления;
- Апелативен район Варна – 9 заявления;
- Апелативен район Велико Търново – 1 заявление;
- Апелативен район Пловдив – 7 заявления;
- Апелативен район София – 121 заявления.

От разгледаните през 2018 г. основателни заявления, касаещи производства по наказателни дела 4 (четири) са с административнонаказателен характер,

образувани по жалби срещу наказателни постановления, а 136 касаят производства за престъпления, както следва:

- Престъпления против личността – 44 бр.;
- Престъпления против правата на гражданите – 2 бр.;
- Престъпления против собствеността – 50 бр.;
- Престъпления против стопанството – 6 бр.;
- Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната системи – 3 бр.;
- Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции – 9 бр.;
- Документни престъпления – 5 бр.;
- Престъпления против реда и общественото спокойствие – 7 бр.;
- Общопасни престъпления – 10 бр.

Заявленията, по които през 2018 г. е констатирана най-голяма продължителност на наказателно производство са:

- **Заявление с вх. рег. № РС-18-212/21.06.2018 г.**, подадено от заявителя в качеството на обвиняем в проверяваното производство (сл. дело № 3541/1993 г. по описа на 3-ТО при ССлС, пр.пр. № 5746/1993 г. по описа на СРП).

Общата продължителност на производството е 25 години и 28 дни.

Разглежданото производство е образувано за престъпление по чл. 195, ал. 1, т. 3, вр. чл. 194, ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Наказателното производство за целия му период е останало на фазата на досъдебното производство и е прекратено на основание чл. 243, ал. 1, т. 1, вр. чл. 24, ал. 1, т. 3 НПК поради изтичане на абсолютната погасителна давност. Материалите по делото не са били намерени, поради което констатациите и изводите на проверяващия състав, отразени в констативния протокол са извършени въз основа на справка от УИС по образуването и движението на делото. В извършената деловодна справка са липсвали данни за датата на образуване на досъдебното производство, поради което, за такава (07.03.1993 г.) е приета посочената в постановление от 23.03.2018 г. на младши прокурор при СРП, с което наказателното производство е прекратено. Шест месеца след образуването му, делото е изпратено в СРП със заключително постановление с мнение за спирането му. Следващите данни, относно движението на производството са от 22.07.1998 г., на която дата делото е върнато от СРП за допълнително разследване. В периода от 18.11.1998 г. до 19.12.2001 г. (3 години, 1 месец и 1 ден) последното 5 пъти е изпращано в СРП с мнение за предаване на съд и е връщано на разследващите за допълнително разследване. След 19.12.2001 г. липсват данни за последващи процесуално-следствени действия, както и информация за движението на делото или данни обвиняемият да е проявявал интерес от развитието му до 23.02.2018 г., когато неговият пълномощник е подал молба до СРП за издаване на постановление, с което досъдебното производство по пр. пр.

№ 5746/1993 г. по описа на СРП да се прекрати. С постановление от 23.03.2018 г. на младши прокурор при СРП по пр. пр. № 5746/1993 г. на СРП, сл. дело № 3541/1993 г. на 3-ТО при ССлС наказателното производство по делото е прекратено на основание чл. 243, ал. 1, т. 1, вр. чл. 24, ал. 1, т. 3 НПК, поради изтичане на абсолютната погасителна давност по чл. 81, ал. 3 НК.

Поради липсата на сл. дело № 3541/1993 г. по описа на 3-ТО при ССлС, с общ период на производство от двадесет и пет години, проверяващият екип не е могъл да направи конкретни изводи за обстоятелството по чл. 60г, ал. 2, т. 5, предл. 2-ро ЗСВ, а именно - периода на забавяне, за който отговорност носи компетентният орган.

- Заявление с вх. рег. № РС-18-165/18.05.2018 г., подадено от заявителя в качеството на пострадад в проверяваното производство (дознание № 1035/1995 г. по описа на 5-РСС-Кремиковци - СтСлС, сл. д. № 36/1999 г. по описа на 11-ТО СтСлС, пр. пр. № 40177/1995 г. по описа на СРП и НОХД № 517/2010 г. по описа на СРС).

Обща продължителност на производството е 22 г., 5 месеца и 16 дни.

Разглежданото производство е образувано за престъпление по чл. 195, ал. 1, т. 3 НК.

Поведение на компетентните органи:

Във фазата на досъдебното производство, продължило 14 години, 4 месеца и 6 дни са допуснати съществени забавяния. Разследването по делото не е извършвано ритмично, не е организирано добре и е било неефективно. През продължителен период от време са проведени ограничен брой действия по разследването и не са събрани достатъчно доказателства за установяване на фактическата обстановка и за разкриване на обективната истина. Следователят не е извършил нито едно действие по разследването в продължение на 6 години и 4 месеца. По делото са се сменили 8 наблюдаващи прокурора, които не са използвали правомощията си да осъществяват постоянен надзор за законосъобразното и своевременно провеждане и завършване на разследването. Производството по делото е спирано четири пъти, за общ период от 4 години, 4 месеца и 12 дни (от 23.11.1995 г. до 19.04.1996 г., от 07.08.1996 г. до 25.05.1999 г., от 06.11.2006 г. до 02.08.2007 г. и от 01.04.2008 г. до 03.09.2008 г.), поради следните причини: неразкриване на извършителя на престъплението, невъзможност за установяване адресите на местоживее на обвиняемите и на свидетели, и изтичане на законоустановения срок за разследване. През периодите, през които делото е било спряно, разследващите органи не са изпълнявали задълженията си за извършване на справки, с цел установяване евентуално отпадане на основанията за спиране. Така общата продължителност на наказателното производство се е увеличила по вина на разследващите органи и прокурора с около 12 години и 5 месеца.

В съдебната фаза на процеса, продължила 8 години, 1 месец и 10 дни, делото е разгледано само от една инстанция. В производството по НОХД №

517/2010 г. по описа на СРС на 3 пъти е сменян съдията-докладчик. По делото са насрочени общо 26 съдебни заседания. Поради промяна на членовете на съдебния състав и с оглед спазване изискването на чл. 258 НПК за неизменност на състава, разглеждането на делото е започвало два пъти отначало. Третият определен по делото съдия-докладчик не е създал добра организация при предварителната подготовка за съдебните заседания. От общо насрочените от него 12 съдебни заседания, 9 са в периоди между 4 и 5 месеца, в нарушение на законоустановения 3-месечен срок по чл. 271, ал. 10 НПК. Съдът не е предприел всички възможни действия за призоваване на свидетел, чиито показания е приел за важни за разкриване на обективната истина. Многократно е отлагал делото за друга дата, като в пет заседания е разпореждал да бъдат изисквани идентични справки от различни институции, с цел установяване на актуалния адрес на лицето. В периода от 27.09.2016 г. до 27.07.2017 г. (с продължителност от 10 месеца) по делото не са провеждани заседания, поради назначаването на съдията-докладчик в друг съд и липсата на решение на ВСС за възлагане разглеждането на започнатите от него наказателни дела в СРС. С разпореждане от 29.05.2017 г. съдията-докладчик (на основание решение на ВСС от 09.05.2017 г., с което му е възложено да довърши започнатите с негово участие наказателни дела в СРС, по които е даден ход на съдебното следствие) е насрочил делото за 27.07.2017 г. В последващо съдебно заседание на 23.02.2018 г. съдът е прекратил наказателното производство на основание чл. 289, ал. 1, вр. чл. 24, ал. 1, т. 3 НПК, поради изтичане на абсолютната погасителна давност за наказателно преследване. По този начин общата продължителност на наказателното производство се е увеличила по вина на съда с 6 години и 7 месеца.

- Заявление с вх. рег. № РС-17-463/18.10.2017 г., подадено от заявителя в качеството на пострадал в проверяваното производство (сл. д. № 13/1995 г. по описа на СОСлС, ТО - Ихтиман, пр. пр. № 178/1995 г. по описа на ОП - София и НЧХД № 251 /2017 г. по описа на ОС - София).

Общата продължителност на производството е 22 години, 4 месеца и 6 дни.

Разглежданото производство е образувано за престъпление по чл. 199, ал. 2, т. 3, вр. с ал. 1, т. 2, вр. с чл. 198, ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Основната причина за забавата в производството се дължи на поведението на разследващите органи и наблюдаващите прокурори, които не са организирали и провели разследването по начин, който да осигури приключване на делото в разумен срок. Досъдебното производство е продължило 22 години, 2 месеца и 16 дни. Наказателното производство е прекратено, поради изтичане на абсолютната погасителна давност за наказателното преследване още във фазата на досъдебното производство. На основание чл. 239, ал. 1, т. 2 НПК (отм.), поради неразкриване на извършителя на престъплението, 5 месеца след образуването му, производството е било спряно за период от 21 години, 6 месеца и 21 дни. До спирането му, в срока за разследване са извършени необходимите процесуално-следствени действия за

установяване и разкриване на престъплението, но извършителят на деянието не е установен. До прекомерната продължителност на производството се е стигнало поради няколко основни причини:

На първо място, прокуратурата не е проявила необходимата активност по ръководство и надзор върху разследването, спазвайки разпоредбите на чл. 196 и чл. 197 НПК. На второ място, забавянето е обусловено и от действията на следствените органи, които едва на 19.11.2007 г., близо 12 години и 9 месеца след образуване на досъдебното производство, след разпореждане на наблюдаващия прокурор са възложили активизирането на ОИМ по разкриване и установяване на извършителите на престъпното деяние. В периода от 24.03.2008 г. до 31.01.2017 г. от РУП на МВР - гр. Ихтиман, периодично са изпращали справки до ОП -София за резултатите от проведените ОИМ, от които е видно, че извършителят на престъплението е останал неразкрит.

- Заявления с вх. рег. № РС-18-60/16.02.2018 г., вх. рег. № РС-18-64/21.02.2018 г. и вх. рег. № РС-18-102/19.03.2018 г., подадени от заявителите в качеството на подсъдими в проверяваното производство (сл. дело № 280/1996 г. по описа на НСлС, пр. пр. №302/97 г. на СГП, НОХД № 1507/2001 г. по описа на СГС, ВНОХД № 141/2002 по описа на САС, Н-55/2003 г. по описа на СГС, НОХД № 3361/2003 г по описа на СГС, НОХД № 285/2004 г. по описа на СГС, ВНОХД № 659/2015 г. по описа на САС, КНД № 1757/2014 г. по описа на ВКС, ВНОХД № 659/2015 г. по описа на САС и КНД № 818/2017 г. по описа на ВКС).

Общата продължителност на производството е 21 години, 1 месец и 23 дни.

Разглежданото производство е образувано за престъпления по чл. 219, ал. 4 вр. ал. 2 вр. ал. 1 във вр. с чл. 26 НК и по чл. 282, ал. 3 вр. ал. 2 вр. ал. 1 НК.

Поведение на компетентните органи:

Основните забавяния в наказателното производство са допуснати в съдебната му фаза, с обща продължителност от 14 години, 6 месеца и 22 дни, при разглеждане на НОХД № 285/2004 г. по описа на СГС, продължило 9 години, 11 месеца и 25 дни. По делото са насрочени 44 съдебни заседания, първото от които 3 месеца и 4 дни след образуването му, без да има писмено разрешение от председателя на съда съгласно чл. 247б, ал. 2 НПК (отм.). Десет от съдебните заседания са насрочвани в продължителни периоди от време, от 4 до 5 месеца. Ход на делото е даден в 17 съдебни заседания. Делото е отлагано многократно по редица причини: неявяване на подсъдимите, неявяване на свидетели, отсъствие на един от съдебните заседатели поради заболяване. Съдът е предприемал адекватни и своевременни дисциплиниращи мерки спрямо неявилите се без уважителни причини лица, за да избегне нови отлагания по делото - налагал е глоби, постановявал е принудително довеждане, обявявал е за общодържавно издирване подсъдим и свидетел, налагал е по-тежки мерки за неотклонение спрямо подсъдимите - „парична гаранция” и „задържане под стража”.

Забавяния са установени и при разглеждане на ВНОХД № 101/2014 г. по описа на САС. На първо място, постановеното по делото решение е отменено от

ВКС и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на въззивния съд, което обстоятелство е имало за последица забавяне на производството с 9 месеца. На следващо място е установено забавяне с 6 месеца при администриране на подадения срещу решението на въззивния съд касационен протест. Последният е подаден на 13.06.2014 г., а делото е изпратено на ВКС на 04.11.2014 г.

Досъдебната фаза на производството е с продължителност от 6 години и 2 месеца. Причина за допуснатите забавяния в тази фаза на процеса, на първо място е седемкратното връщане на делото за допълнително разследване от наблюдаващите прокурори на разследващите, след получено от тях заключително мнение за предаване обвиняемите на съд. На следващо място, делото два пъти е връщано от съда на прокуратурата за отстраняване на допуснати съществени нарушения на процесуалните правила (с разпореждане по НОХД № 1507/2001 г. по описа на СГС и по НОХД № 3361/2003 г. по описа на СГС). Изброените връщания, както и сроковете от по няколко месеца, които са били необходими на разследващите, за да изпълнят дадените от прокуратурата указания са имали за последица значително забавяне на производството.

3. Приетите за основателни 195 заявления по граждански, търговски и административни дела, разпределени по апелативни райони са, както следва:

- Апелативен район Бургас – 2 заявления;
- Апелативен район Варна – 4 заявления;
- Апелативен район Велико Търново – 3 заявления;
- Апелативен район Пловдив – 13 заявления;
- Апелативен район София – 173 заявления.

Разпределение на заявленията с оглед предмета на делото:

- По вещноправни спорове - 27 бр.;
- По облигационни и търговски спорове относно задължения, основани на договори, непозволено увреждане и неоснователно обогатяване – 118 бр.;
- По семейно-правни спорове и спорове относно наследство – 5 бр.;
- По трудови спорове – 24 бр.;
- Административни дела – 21 бр.

Заявленията, по които през 2018 г. е констатирана най-голяма продължителност на производство по граждански, търговски и административни дела са:

- **Заявления вх. рег. № РС-18-174/28.05.2018 г. и вх. рег. № РС-18-175/28.05.2018 г.** по описа на ИВСС, подадени от заявителите в качеството на ищци в проверяваното производство (гр. д. № 5223/1995 г. по описа на СРС, гр. д. № 10654/2009 г. по описа на СГС, гр. д. № 1061/2011 г. по описа на ВКС, гр. д. № 2948/1998 г. по описа на СРС, гр. д. № 3747/2000 г. по описа на СГС и гр. д. № 2094/2004 г. по описа на ВКС).

Проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 34 ЗС.

Общият период на производството е 22 години, 9 месеца и 5 дни.

Поведение на компетентните органи:

В първата фаза на делбата, продължила 17 години и 3 месеца, делото е разгледано от три съдебни инстанции.

Първоинстанционното производство по гр. д. № 5223/1995 г. по описа на СРС е продължило близо 14 години и 6 месеца. Допуснати са съществени забавяния, свързани с организацията на съдебните заседания и с призоваването на страните. По делото са насрочени 32 съдебни заседания като 26 от тях са отложени, поради нередовно призоваване на страни по делото. В част от случаите нередовното връчване на призовки се дължи на причини, които могат да бъдат квалифицирани като обективни. Такива са например случаите на призоваване на новоконституирани страни при приемство в процеса, чийто адрес не е известен по делото и установяването му налага съдът да извърши допълнителни действия. Тези случаи, обаче, на първо място по правило не изключват отговорността за настъпилите забавяния и на следващо – по конкретното дело те са малко на брой и се наслагват покрай това, че съдът е отложил 12 поредни заседания преди да назначи особен представител на двамата от ответниците.

Производството пред СРС в първата фаза на делбата е било спряно на основание чл. 182, ал. 1, б. „г” ГПК (отм.) до приключване на производството по гр. д. № 2948/1998 г. по описа на СРС в периода от 14.06.1999 г. до 31.03.2006 г. Производството по преюдициалното дело е продължило 6 години и 9 месеца, като е разгледано от три съдебни инстанции. Във въззивното производство по това дело (гр. д. № 3747/2000 г. по описа на СГС) са проведени 7 съдебни заседания, като те са насрочвани в интервали от 5 до 10 месеца.

В първоинстанционното производство по гр. д. № 5223/1995 г. по описа на СРС във фазата по извършване на делбата също са допуснати забавяния, тъй като решението е постановено от съда 2 години и 9 месеца след изтичане на установения в чл. 190 ГПК (отм.) 30-дневен срок при положение, че към момента на обявяване на делото за решаване, продължителността му е възлизала на 20 години.

- **Заявление вх. рег. №РС-18-148/30.04.2018 г.** по описа на ИВСС, подадено от заявителя в качеството на ответник в проверяваното производство (гр. д. № 4411/1998 г. по описа на СРС, гр. д. № 5638/2009 г. по описа на СГС, гр. д. № 1473/2010 г. по описа на ВКС, гр. д. № 5059/2012 г. по описа на СГС, гр. д. № 2928/2014 г. по описа на ВКС, гр. д. № 8034/2016 г. по описа на СГС, гр. д. № 1402/2017 г. по описа на ВКС, гр. д. № 1790/2000 г. по описа на СРС, гр. д. № 1413/2004 г. по описа на СГС, гр. д. № 2275/2005 г. по описа на ВКС).

Проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 34 ЗС.

Общият период на производството е 19 години, 6 месеца и 28 дни.

Поведение на компетентните органи:

Основните забавяния по делото са допуснати във фазата по допускане на делбата, продължила 16 години, 6 месеца и 7 дни. В тази фаза делото е разгледано от три съдебни инстанции.

Първоинстанционното производство по гр. д. № 4411/1998 г. по описа на СРС е продължило близо 11 години и 2 месеца, като в периода от 20.06.2000 г. до 16.10.2007 г. то е било спряно на основание чл. 182, ал. 1, б. „г” ГПК (отм.) до приключване на производството по гр. д. № 1790/2000 г. по описа на СРС. В основното производство по гр. д. № 4411/1998 г. по описа на СРС са допуснати забавяния, свързани с подготовката на делото за разглеждане в открито заседание, с организацията на съдебните заседания и със събирането на доказателства. Исковата молба е оставяна три пъти без движение с разпореждания на съда от 17.04.1998 г., от 26.10.1998 г. и от 25.05.1999 г., като в първите два случая съдът е дал едни и същи указания за индивидуализиране на делбените имоти, които не са били достатъчно конкретни, в резултат на което ищците е трябвало да подадат три последователни молби за уточняване на исковата молба. На следващо място, в това производство са проведени 9 съдебни заседания, като те са отлагани главно за събиране на доказателства. Три от съдебните заседания са отложени за конституиране на нови страни, които да заместят починала по време на процеса страна. За по-голямата продължителност са допринесли и интервалите между някои от заседанията, като пет от тях са насрочвани през 4 месеца.

Производството по преюдициалното гр. д. № 1790/2000 г. по описа на СРС, до приключването на което е било спряно това по гр. д. № 4411/1998 г. по описа на СРС, е продължило 7 години и 4 месеца, като е разгледано от три съдебни инстанции. В първоинстанционното производство по това дело са проведени 7 съдебни заседания, като 4 от тях са отложени за изготвяне и впоследствие за допълване на заключението по една СТЕ. Освен това, решението е постановено от съда 1 година и 3 месеца след изтичане на установения в чл. 190 ГПК (отм.) 30-дневен срок. Въззивното и касационното производство по това дело са проведени в рамките на по едно съдебно заседание, но то е насрочено съответно 8 месеца след образуването на гр. д. № 1413/2004 г. по описа на СГС и 1 година и 2 месеца след образуването на гр. д. № 2275/2005 г. по описа на ВКС.

Във въззивното производство, проведено във фазата по допускане на делбата, са допуснати забавяния, тъй като постановеното в производството по гр. д. № 5638/2009 г. по описа на СГС решение е отменено с решение по гр. д. № 1473/2010 г. по описа на ВКС и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на СГС. По тази причина разглеждането на въззивната жалба е започнало отначало - 2 години и 9 месеца след подаването ѝ. При второто разглеждане на делото от въззивния съд в производството по гр. дело № 5059/2012 г. по описа на СГС са проведени 3 съдебни заседания, които са насрочвани в интервали от 6 месеца.

- **Заявление с вх. рег. № РС-17-486/31.10.2017 г.**, подадено от заявителя в качеството на ищец в проверяваното производство (гр. д. № 57/1998 г. по описа на СРС, ч. гр. д. № 259/1999 г. по описа на СГС, ч. гр. д. № 205/1999 г. по описа на ВКС, ч. гр. д. № 4498/2000 г. по описа на СГС, ч. гр. д. № 64/2001 г. по описа на ВКС, ч. гр. д. № 11911/2015 г. по описа на СГС, ч. гр. д. № 3010/2017 г. по описа на ВКС).

Общата продължителност на производството е 19 години, 9 месеца и 5 дни.

Разглежданото производство е образувано по иск с правно основание чл. 108 ЗС във вр. с чл. 7 ЗВСОНИ.

Поведение на компетентните органи:

Делото е било висящо пред една съдебна инстанция повече от 19 години. Същественото в случая е, че в продължителни интервали от време практически не са извършвани никакви процесуални действия. Разпореждането на съда от 24.10.2000 г. за връщане на частната жалба на ищеца от 08.08.2000 г. срещу определението от 20.06.2000 г. на СРС, с което е отказано възстановяване на срока за обжалване на определението от 13.05.1998 г. за прекратяване на производството по делото е отменено от ВКС на 28.05.2001 г. и делото е изпратено на СРС за администриране на жалбата, като съдът е бездействал от 05.06.2001 г. до 17.03.2010 г. и от 08.07.2010 г. до 08.05.2013 г. Между 17.03.2010 г. и 08.07.2010 г. съдът е постановил две разпореждания за връчване на препис от частната жалба на ответниците, но такъв не е връчен, а след второто разпореждане дори няма данни да им е изпращан. След 08.05.2013 г. съдът е извършвал процесуални действия за връчване на частната жалба, подадена от ищеца на 08.08.2000 г. на ответниците, но те са били епизодични и непоследователни, тъй като едва с разпореждане от 12.09.2015 г. съдът е приел съобщенията до ответниците за редовно връчени на основание чл. 51, ал. 2 ГПК (отм.).

С оглед на изложените обстоятелства, приключването на делото е забавено с повече от 14 години и 3 месеца, като следва да се отчете, че предявените искове не са разгледани по същество, а производството е прекратено.

- **Заявление вх. рег. № РС-18-225/03.07.2018 г.** по описа на ИВСС, подадено от заявителите в качеството на ищци в проверяваното производство (гр. д. № 74/1999 г. по описа на СГС, гр. д. № 2725/2015 г. по описа на САС, гр. д. № 3633/2017 г. по описа на ВКС).

Проверяваното производство е образувано по иск с правно основание чл. 19, ал. 3 ЗЗД.

Общият период на производството е 19 години, 7 месеца и 19 дни.

Поведение на компетентните органи:

Основната причина за продължителността на делото е свързана с организацията на съдебните заседания в първоинстанционното производство по гр. д. № 74/1999 г. по описа на СГС, продължило 17 години. В това производство са били насрочени 27 съдебни заседания, като 16 от тях са отложени за събиране на доказателства. Тези отлагания в много голяма степен се дължат на това, че

съдът е уважавал безкритично несвоевременни доказателствени искания на страните, без да дава указания или да налага санкции в тази насока. Показателно е, че едва в осемнадесетото по ред заседание – на 19.10.2010 г. е допусната СПсЕ със задача да се установи психичното състояние на наследодателите на ответниците към момента на сключване на процесния предварителен договор, при положение, че и двамата продавачи са починали преди образуване на делото. В резултат само на това действие са отложени следващите 7 съдебни заседания, защото поискалите я страни са забавили внасянето на депозит за възнаграждение на вещото лице, а отделно изготвеното заключение е било оспорено и е допусната тройна СПсЕ със същата задача. Извън тези отлагания, 4 съдебни заседания са отложени, поради отвод на съда, а 3 – по искане на ответник или на процесуалния представител на ответник, без за това да са били налице основателни причини. За по-голямата продължителност са допринесли и интервалите между някои от заседанията, като в 16 от всички отлагания, заседанията са насрочвани през 5 до 9 месеца.

4. Основни причини, водещи до нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

Причините, водещи до прекомерна продължителност на съдебните, прокурорските и следствените дела са определени след анализ на практиката по прилагането на глава трета „а” ЗСВ от Инспектората към ВСС и са свързани само с процесуалните действия на органите на съдебната власт, тъй като само в тази хипотеза държавата носи отговорност за нарушаване правото на разглеждане на делата в разумен срок. На следващо място те се обуславят от спецификите в законодателната уредба на отделните граждански, наказателни и административни производства. По тази причина имат устойчив характер, като част от групите причини се отнасят общо за всички производства, а други - само за производствата по граждански, търговски и административни дела или само за производствата по наказателни дела.

4.1. Недобра подготовка на делата за разглеждане в открито съдебно заседание (общо за всички производства).

В тази група попадат пропуските на съда да извърши всички необходими процесуални действия, определени в приложимия процесуален закон, по подготовка на делото за разглеждане в открито съдебно заседание. Резултатът от тези пропуски най-често се изразява в отлагане на съдебни заседания, за да бъдат извършени пропуснатите действия (например, за да се произнесе съдът по редовността на исковата молба, по допустимостта на някои доказателства и др.). Проверяващите състави са констатирали следните пропуски в подготовката на делата за разглеждане в съдебно заседание:

- несвоеременно произнасяне на съдията-докладчик по предварителните въпроси и насрочване на първо открито съдебно заседание (Заявление с вх. рег. № РС-17-552/18.12.2017 г., вх. рег. № РС-18-279/07.08.2018 г., вх. рег. № РС-18-280/07.08.2018 г. и др.). Проблемът за несвоевременното произнасяне на съда по

предварителните въпроси и насрочването на делото се наблюдава предимно по граждански дела, тъй като в ГПК липсва изрична уредба на процесуалния срок, в който съдът трябва да се произнесе;

- пропуски в разрешаването на всички предварителни въпроси - конституиране на страните, допускане на доказателства, насрочване на открито съдебно заседание. Пример за това как върху продължителността на производството се отразяват пропуските на съда да разреши всички предварителни въпроси по делото преди да го внесе за разглеждане в открито заседание са констатациите на проверяващия състав при извършената проверка по Заявление с вх. рег. № РС-18-153/03.05.2018 г. Установено е, че при повторното разглеждане на делото от първоинстанционния съд, в производството по НОХД № 147/2011 г. по описа на РС – Самоков, с продължителност 1 година, 8 месеца и 5 дни, съдът е насрочил 10 съдебни заседания, 6 от които са отложени без да се даде ход на делото поради неявяване на защитника на подсъдимия. Едва в десетото поред съдебно заседание, съдът е установил, че в досъдебното производство са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, които са ограничили правото на защита на обвиняемия, прекратил е съдебното производство и е върнал делото на прокурора за отстраняването им, обстоятелства, които е следвало да установи още при постъпване на делото в съда. С поведението си съдията-докладчик е допринесъл за увеличаване продължителността на производството с близо 1 година и 8 месеца;

- формализъм при призоваването на страните по делото (Заявление с вх. рег. № РС-18-261/27.07.2018 г. и Заявление с вх. рег. № № РС-17-571/28.12.2017 г.);

По граждански, търговски и административни дела е установено и:

- даване от страна на съда на неясни указания за отстраняване на нередовности по исковата молба, които са довели до извършване допълнително на последващи действия за окомплектоване на делото (Заявление с вх. рег. № РС-18-305/29.08.2018 г. и Заявление с вх. рег. № РС-18-148/30.04.2018 г.);

- несвоевременно конституиране на страните по делото;

- отмяна на хода по същество след обявяване на делото за решаване, възобновяване на производството и насрочване на делото за разглеждане в съдебно заседание (Заявление вх. рег. № РС-18-124/03.04.2018 г. и Заявление с вх. рег. № РС-17-543/13.12.2017 г.);

По наказателни дела е установено и несвоевременно изпълнение от страна на съда на задълженията му по чл. 248, ал. 2, т. 3 НПК (редакция преди изм., ДВ бр. 63/2017 г.) да извърши проверка за допуснати на досъдебното производство отстраними съществени нарушения на процесуалните правила, водещо до прекратяване на съдебното производство с протоколно определение на основание чл. 288 ал. 1 т. 1 НПК (редакция преди изм., ДВ бр. 63/2017 г.) и връщането му на прокуратурата (напр. по заявления с вх. рег. № РС-18-153/03.05.2018 г. и вх. рег. № РС-18-163/07.08.2018 г.).

4.2. Недостатъчно добра организация на процесуалните действия. Нарушаване на процесуалните срокове за насрочване и разглеждане на делата. Лоша организация на доказателствената дейност (общо за всички производства):

- неспазване на предвидените от процесуалните закони срокове за насрочване на делата (чл. 252 (редакция преди изм., ДВ бр. 63/2017 г.) и чл. 271, ал. 10 НПК, чл. 131 ГПК и чл. 157, ал. 1, изр. 2 АПК) и насрочване на откритите съдебни заседания през големи периоди. По голяма част от разгледаните през 2018 г. основателни заявления, проверяващите състави са установили продължителни периоди между отделните открити съдебни заседания (от 4 месеца до 1 година и 2 месеца). Запазва се коментираната и в предходни отчетни доклади тенденция първото открито заседание по касационни дела, образувани пред Върховния административен съд, да бъде насрочвано от 7 месеца до 1 година и 2 месеца от образуването на делото (например по заявления с вх. рег. № РС-17-500/13.11.2017 г., вх. рег. № РС-17-535/11.12.2017 г., вх. рег. № РС-17-461/17.10.2017 г., и др. е констатирано, че основното забавяне по движението на делата пред Върховния административен съд се изразява в това, че първото съдебно заседание е насрочено между 7 месеца и 1 година и 2 месеца след образуването на съответното дело);

- недобра организация на съдебните състави при допускане и събиране на доказателствата. Голям брой открити съдебни заседания са отлагани без да са налице основателни причини. За поредна година е констатирано безкритично уважаване на всички искания на страните за събиране на доказателства (напр. по Заявления вх. рег. № РС-18-313/12.09.2018 г., вх. рег. № РС-18-314/12.09.2018 г., вх. рег. № РС-18-315/12.09.2018 г., вх. рег. № РС-18-316/12.09.2018 г., вх. рег. № РС-18-317/12.09.2018 г., вх. рег. № РС-18-327/19.09.2018 г., вх. рег. № РС-18-328/19.09.2018 г., вх. рег. № РС-18-333/20.09.2018 г. и вх. рег. № РС-18-334/20.09.2018 г. е констатирано, че забавяния по движението на делото са допуснати най-вече в първоинстанционното производство по гражданско дело по описа на Районен съд – Своге. В първата фаза на делбата производството е продължило 10 години и 2 месеца, като са насрочени 53 съдебни заседания, 28 от които са били отложени поради безкритично допускане на доказателства, без да се дават указания на страните или да се налагат дисциплиниращи мерки с цел своевременно посочване на факти и доказателства). По наказателни дела също е установена лоша организация на работата на съдебните състави, касаеща събиране на доказателства (напр. по Заявление с вх. рег. № РС-18-261/27.07.2018 г. е констатирано, че за разглеждане на делото от първоинстанционния съд са насрочени 29 открити съдебни заседания. Осемнадесет пъти насрочените съдебни заседания са били пренасрочвани за други дати, без да бъдат провеждани по различни причини. В по-голямата си част отлаганията на делото са били необходими за събиране на доказателства);

- продължителни срокове по администриране на подаваните срещу изготвените съдебни актове жалби (напр. Заявление с вх. рег. № РС-18-186/01.06.2018 г., Заявление с вх. рег. № РС-18-292/15.08.2018 г. и др.).

4.3. Насрочване на съдебните заседания през големи периоди от време (общо за всички производства).

През 2018 г. за поредна година проверяващите състави на Инспектората към ВСС са констатирали по разгледаните заявления, че отлагането на съдебните заседания през големи периоди се отразява съществено върху общата продължителност на делата (напр. Заявление с вх. рег. № РС-18-237/10.07.2018 г., по което е констатирано, че по гражданско дело на Софийския градски съд, продължило 6 години и 10 месеца, са насрочени 13 съдебни заседания, повечето от които през интервали между 6 и 9 месеца. Такива констатации са направени и при проверките на: Заявление с вх. рег. № РС-18-293/16.08.2018 г., Заявления с вх. рег. № РС-18-249/20.07.2018 г. и вх. рег. № РС-18-250/20.07.2018 г. и др.). Почти всички заявления, по които е констатирано, че продължителните периоди между съдебните заседания са основната причина, довела до нарушаване на правото на разглеждане на делата в разумен срок, се отнасят до производства по съдебни дела, разглеждани от Софийски районен съд, Софийски градски съд и Върховния касационен съд. Ноторен факт е, че натовареността на посочените съдилища е изключително висока и това обективно се отразява на бързината на разглеждане и приключване на съдебните дела. Съгласно практиката на ЕСПЧ в такива случаи, това обстоятелство не изключва отговорността на държавата за вреди от бавно правосъдие, тъй като последната е длъжна да организира правосъдната си система по такъв начин, че да гарантира своевременното приключване на делата.

4.4. Неспазване на законоустановените срокове за постановяване на съдебните актове (общо за всички производства).

По редица разгледани през 2018 г. основателни заявления, основното забавяне в производството, повлияло значително и на общата му продължителност, се изразява в бездействие на различните по степени съдилища при обявяване на съдебните актове в предвидените от процесуалните закони срокове. По някои от разгледаните производства тези забавяния са в продължение на години, като за част от заявленията, касаещи наказателни производства е констатирано, че те са станали причина за изтичане на абсолютния давностен срок за наказателно преследване.

- по граждански, търговски и административни дела (чл. 235, ал. 5 ГПК и чл. 172, ал. 1 АПК): напр. заявления с вх. рег. № РС-17-454/11.10.2017 г. и с вх. рег. № РС-17-525/01.12.2017 г., като по второто е констатирано, че съдебното решение на първоинстанционния съд е постановено 2 години и 8 месеца след изтичане на установения в чл. 235, ал. 5 ГПК 1-месечен срок. По заявление с вх. № РС-18-36/31.01.2018 г. е констатирано, че съдебното решение на въззивната

инстанция по гражданско дело по описа на Софийски градски съд е постановено 2 години и 2 месеца след заседанието, в което делото е обявено за решаване;

- по наказателни дела (чл. 308 и чл. 340 НПК). По Заявление с вх. рег. № РС-17-466/19.10.2017 г. е констатирано, че присъдата по НОХД № 3758/2014 г. по описа на Софийския районен съд е постановена на 19.05.2015 г., но мотиви към нея не са изготвени. Делото е изпратено на СГС по повод на подадени жалба и протест срещу присъдата едва на 21.02.2017 г., т. е. след повече от 1 година и 9 месеца. По Заявление с вх. рег. № РС-17-524/30.11.2017 г. е констатирано, че по НОХД № 13650/2007 г. по описа на СРС мотивите към постановената по делото присъда са изготвени в нарушение на срока по чл. 308, ал. 2 НПК с 2 години, което е имало за последица прекратяване на наказателното производство поради изтичане на абсолютния давностен срок за наказателно преследване от въззивния съд.

4.5. Непознаване на материалния и процесуалния закон - причина за отмяна на съдебните актове по реда на институционния контрол (общо за всички производства).

По част от разгледаните основателни заявления като причина за голямата продължителност на производството е посочено непознаването на материалния и процесуалния закон, което е имало за последица постановяване на неправилни съдебни актове. Последващата отмяна на неправилни съдебни актове в някои от законовите хипотези има за последица ново разглеждане на делото от по-ниските по степен съдилища, а това съществено се отразява върху продължителността на делата:

- по граждански, търговски и административни дела: по Заявления вх. рег. № РС-18-178/29.05.2018 г., вх. рег. № РС-18-179/29.05.2018 г., вх. рег. № РС-18-180/29.05.2018 г. и вх. рег. № РС-18-181/29.05.2018 г. е констатирано, че при първото разглеждане на делото въззивната инстанция е обезсилила първоинстанционното решение като постановено по непредявени иски и е върнала делото на Окръжен съд – Стара Загора за произнасяне по предявените иски. По този начин разглеждането на исковете е започнало отначало близо 7 години след подаване на исковата молба. Сходни констатации са направени по Заявление с вх. рег. № РС-18-257/26.07.2018 г. и др.;

- по наказателни дела: в тази група като пример за причините за нарушаване на правото на разглеждане на делата в разумен срок могат да бъдат посочени Заявление с вх. рег. № РС-18-320/17.09.2018 г., Заявление с вх. рег. № РС-18-277/06.08.2018 г., Заявление с вх. рег. № РС-18-93/14.03.2018 г. и др. По първото от цитираните заявления е констатирано, че постановената по НЧХД № 15545/2013 г. по описа на СРС присъда е била отменена от въззивната инстанция и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на СРС, тъй като при провеждане на първоинстанционното съдебно производство е било допуснато съществено нарушение на процесуалните правила. Това е обезсмислило

проведеното производство по НЧХД №15545/2013 г. по описа на СРС и е имало за последица удължаване продължителността на процеса с 2 г., 7 месеца и 10 дни.

4.6. Голяма продължителност на наказателното производство във фазата на досъдебното производство (за производства по наказателни дела).

При разглеждане на основателните заявления, съдържащи оплаквания относно продължителността на производства по наказателни дела, проверяващите състави многократно са констатирали, че досъдебните производства не се организират, ръководят и провеждат по начин, който да осигури приключване на наказателното производство в разумен срок. Наблюдават се продължителни периоди, през които разследващите органи не са извършвали следствени действия или са извършвали епизодични такива (напр. Заявления с вх. рег. № РС-17-393/11.09.2017 г., вх. рег. № РС-17-394/11.09.2017 г., вх. рег. № РС-17-408/15.09.2017 г. и др.). Констатирани са допуснати от органите на досъдебното производство съществени процесуални нарушения, довели до многократно връщане на делото от съда, при това на едно и също основание (напр. Заявления с вх. рег. № РС-18-135/12.04.2018 г. и с вх. рег. № РС-18-278/06.08.2018 г., по които е констатирано, че досъдебното производство е продължило повече от 7 години. Делото е внасяно с обвинителен акт в Софийски районен съд петнадесет пъти. С разпореждане на съда съдебното производство е прекратявано общо петнадесет пъти, поради допуснати съществени процесуални нарушения, отстранени на етапа на досъдебното производство. Проверяващите са направили извод, че допуснатите забавяния са по вина на прокурора. Една от причините за връщането на делото от съда се дължи на допуснати технически грешки и несъответствия между обстоятелствената част и диспозитива на обвинителния акт, като е направен извод, че тъй като визираните от съда процесуални нарушения касаят пропуски в обвинителния акт, наблюдаващият прокурор не е следвало да връща делото на водещия разследването, а сам да отстрани несъответствията в обвинителния акт). По част от разгледаните заявления е установено неспазване на процесуалните срокове за разследване, както и многократно изготвяни, изцяло формални и немотивирани искания за продължаване на срока за разследване (напр. Заявление с вх. рег. № РС-18-260/26.07.2018 г., Заявление с вх. рег. № РС-18-162/14.05.2018 г. и др.). По второто посочено заявление проверяващият състав е направил извод, че прекомерната продължителност от 14 години, 6 месеца и 5 дни на досъдебното производство се дължи основно на 18-кратното му връщане за допълнително разследване с цел отстраняване на допуснати процесуални нарушения – 12 пъти преди внасяне на делото в съдебна фаза от прокурора – на разследващите и 6 пъти след внасяне на делото с обвинителен акт - от съда на прокуратурата. Осем от връщанията на делото от прокуратурата на разследващите органи се дължат на неизпълнение на указанията, дадени с предходни нейни постановления, а останалите 4 - поради формално изразени становища за спиране или прекратяване на делото, с цел удължаване на срока за разследване. Разследващите органи системно не са изпълнявали дадените им от прокурора указания, допуснали са

пропуски при квалифициране на деянията и формулиране на обвиненията. За допуснатите пропуски и неточности в обвинителните актове при всички внасяния на делото в съда, отговорност носи прокуратурата, тъй като те са имали за последица прекратяване на съдебното производство и връщане на делото).

В рамките на досъдебното производство са извършвани многократни изменения на квалификацията на престъпленията. Отново се констатира проява на пасивност от страна на полицейските и следствените органи в издирване на свидетели и доказателства (по Заявление с вх. рег. № РС-18-128/04.04.2018 г. е установено, че досъдебното производство по описа на СлО в СГП е спирано общо девет пъти поради отсъствие на обвиняемия като общият период, през който наказателното производство е било спряно е 7 години, 8 месеца и 18 дни. За целия период производството е останало на досъдебна фаза и е прекратено с постановление от 31.03.2017 г. на прокурор от СРП поради изтичане на абсолютната погасителна давност за наказателно преследване.). През 2018 г., както и през предходните години са разгледани заявления, по които е установено, че редица дела са продължили дълъг период, но са останали на фазата на досъдебното производство и са прекратени поради изтичане на абсолютната давност за наказателно преследване (Заявления с вх. рег. № РС-18-73/23.02.2018 г., вх. рег. № РС-18-74/23.02.2018 г., вх. рег. № РС-18-220/02.07.2018 г., вх. рег. № РС-18-221/02.07.2018 г. и др.).

4.7. Несъобразяване с практиката на Европейския съд по правата на човека по прилагането на чл. 6 КЗПЧОС в частта ѝ за приоритетно разглеждане на дела, представляващи особен интерес за страните (за производства по граждански дела).

Съгласно практиката на ЕСПЧ значимостта на делото за лицето обикновено се извежда от неговия предмет. Дела по трудови спорове (особено ако се отнасят за трудови възнаграждения или незаконно уволнение), дела за пенсии, за упражняване на родителски права, дела на тежко болни хора, на задържани лица и др. трябва да се разглеждат по-бързо и с предимство. През 2018 г. при разглеждане на подадените в ИВСС по реда на глава трета „а” ЗСВ заявления, са установени случаи на дела, по които съдът не е съобразил, че предметът им представлява особен интерес за страните и това налага те да бъдат разгледани приоритетно. Тази констатация е направена основно спрямо производства по трудови дела (Заявление вх. рег. № РС-18-207/19.06.2018 г. - за производство, образувано по искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1, т. 2 и т. 3 КТ, чл. 220 КТ, чл. 224 КТ и чл. 177 КТ, продължило 2 години, 3 месеца и 20 дни; Заявление вх. рег. № РС-18-236/09.07.2018 г. - за производство, образувано по искове с правно основание чл. 128, т. 2 КТ, чл. 162, ал. 1 КТ и чл. 224, ал. 1 КТ, продължило 7 години, 1 месец и 3 дни; Заявление вх. рег. № РС-18-235/06.07.2018 г. - за производство, образувано по искове с правно основание чл. 344, ал. 1, т. 1, т. 2 и т. 3, вр. с чл. 225, ал. 1 КТ, чл. 357 КТ, вр. с чл. 188, ал. 1 КТ, чл. 128 КТ, продължило 5 години и 6 дни и др.).

4.8. Прекомерна продължителност на производства, за които законът е предвидил кратки срокове за разглеждането им (за производства по граждански дела) – бързи производства и заповедни производства.

За поредна година се установява нарушение на разумния срок по производства, за които законодателят е предвидил кратки процедури и срокове, в отклонение на правилата, приложими в общия исков процес. Причини за установената голяма продължителност на тази категория дела са неспазването от страна на съда (констатацията е направена, както за първата, така и за въззивните инстанции) на предвидените срокове за подготовка на делото за разглеждане в открито заседание, насрочване на заседанията, обявяване на съдебното решение (напр. Заявление с вх. рег. № РС-18-356/09.10.2018 г. – производството, протекло по реда на глава двадесет и пета „Бързо производство“ от ГПК. Основната причина за продължителността му е свързана с действията на съда при постановяване на актовете по движението на делото в закрито заседание. Разпорежда се по чл. 312, ал. 1 ГПК, с което съдът се произнася по всички предварителни въпроси и насрочва открито съдебно заседание, е постановено 1 година и 8 месеца след постъпване на отговор на исковата молба от ответника. През посочения период не са извършвани никакви процесуални действия по администриране на делото, разгледано по реда, предвиден в чл. 310 и сл. ГПК, за което са предвидени съкратени срокове.).

След обобщаване и анализ на производствата по глава трета „а“ ЗСВ, разгледани от ИВСС през 2018 г. се налагат следните изводи:

1. В почти всички от разгледаните по реда на глава трета „а“ ЗСВ приключили съдебни дела и прокурорски преписки през 2018 г. проверяващите екипи на ИВСС са констатирали по две или повече отделни нарушения на органите на съдебната власт, обусловили краен извод в констативните протоколи за нарушаване на принципа за разглеждане и решаване на делата в разумен срок.

2. За поредна година проверяващите състави констатира, че основна причина за нарушаване на разумния срок за разглеждане на делата е неспазване на установените процесуални срокове по образуване, движение и приключване на делата.

3. И през 2018 г. се запазва тенденцията от предходни години огромният процент от разгледаните заявления, по които е констатирано нарушаване на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, да са срещу действия на органи на съдебната власт на територията на Софийския апелативен район – 82 % от заявленията по наказателни дела и 84% от заявленията по граждански, търговски и административни дела.

4. За поредна година се установява, че за нарушаването на разумния срок за разглеждане на делата са допринесли или се дължат изцяло на действията на съдии, за които Инспекторатът е отправял предложения за налагане на дисциплинарни наказания (напр. заявления с вх. рег. № РС-18-121/02.04.2018 г.,

вх. рег. № РС-18-158/09.05.2018 г., вх. рег. № РС-18-4/08.01.2018 г. и вх. рег. № РС-18-136/17.04.2018 г. – за съдии от СРС, а заявления с вх. рег. № РС-18-173/25.05.2018 г. и вх. рег. № РС-18-384/22.10.2018 г. – за съдии от СГС).

5. Запазва се тенденцията първото открито заседание по касационни дела, образувани пред Върховния административен съд да бъдат насрочвани от 9 месеца до 1 година и 2 месеца от образуването на делото (например по вх. рег. № РС-17-500/13.11.2017 г., вх. рег. № РС-17-535/11.12.2017 г., вх. рег. № РС-17-461/17.10.2017 г. и др. е констатирано, че основното забавяне по движението на делата пред Върховния административен съд се изразява в това, че първото съдебно заседание е насрочено в посочените по-горе периоди след образуването на делото).

6. Почти всички заявления, по които е констатирано, че продължителните периоди между съдебните заседания са основната причина, довела до нарушаване на правото на разглеждане на делата в разумен срок, се отнасят до производства по съдебни дела, разглеждани от Софийски районен съд, Софийски градски съд и Върховния касационен съд, като това се дължи главно на високата натовареност на посочените съдилища.

VIII. ДЕЙНОСТ ПО ПРОВЕРКА НА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ДЕКЛАРАЦИИ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

През отчетната 2018 г. Инспекторатът към Висшия съдебен съвет продължи извършването на проверки на декларациите за имущество и интереси на съдии, прокурори и следователи, подавани на основание глава девета, раздел I „а“ ЗСВ.

В периода 01.01.2018 г. – 31.12.2018 г. общо **4168** съдии, прокурори и следователи са подали **ежегодни декларации** за имущество и интереси за 2017 г. Подадени са също **97 встъпителни декларации**, **72 финални декларации** при освобождаване от длъжност и **78 декларации една година след подаване на финалната декларация** при освобождаване от длъжност.

Подадени са и **351 декларации за промяна** в декларираните обстоятелства в деларациите по чл. 175а ал. 1, т. 1 ЗСВ в частта за интересите и за произхода на средствата при предсрочно погасяване на задължения и кредити (по чл. 175а, ал. 1, т. 2 ЗСВ).

Общо проверени и обработени са **4766 декларации**, като фактически беше проверено имуществото на **10 195 лица** - магистратите, техните съпрузи, лицата, с които се намират във фактическо съжителство на съпружески начала и ненавършилите пълнолетие деца. Установени са **845 несъответствия**, от които **844** са коригирани в законовия срок.

Констатира се един случай на несъответствие - в срока по чл. 175ж, ал. 2 ЗСВ магистрат не отстрани в цялост указаните непълноти и грешки в декларираните обстоятелства, което наложи извършването на допълнителна

проверка на основание чл. 175з, ал. 1 ЗСВ. Допълнително събраната информация установи разлика между декларираните данни и получената информация, чиято имуществена стойност надхвърля 5000 лв., поради което и на основание чл. 175з, ал. 3 ЗСВ допълнителната проверка приключи с мотивиран доклад за наличие на несъответствие, надхвърлящо 5000 лв. На основание чл. 175з, ал. 4 ЗСВ докладът за несъответствие заедно с цялата преписка беше изпратен на Националната агенция по приходите за предприемане на съответните действия по реда на ДОПК. До датата на изготвяне на настоящия отчетен доклад няма получена информация от НАП за резултатите от извършената проверка.

През 2018 г., във връзка с допуснати нарушения на задължението за подаване на декларации за имущество и интереси в законовите срокове, бяха **образувани общо 55 административнонаказателни производства**, както следва:

- **46** са срещу лица, неподали в срок ежегодна декларация (чл. 175в, ал. 1, т. 2 ЗСВ). По тези производства са издадени 34 наказателни постановления, 17 от които са влезли в сила, а останалите 17 наказателни постановления са обжалвани и не са приключени съдебните производства. Осем административно-наказателни производства са прекратени с резолюция и по 4 наказващият орган е приел, че се касае за маловажен случай, поради което и на основание чл. 28 ЗАНН е отправено писмено предупреждение до нарушителите. Наложените глоби за неподадена в срок ежегодна декларация са в общ размер на 10 300 лв., от които са платени 4000 лв.

- **4** са срещу лица, неподали в срок декларация при освобождаване от длъжност, съответно една година след подаване на декларацията при освобождаване от длъжност (чл. 175в, ал. 1, т. 3 и 4 ЗСВ). По тези АНП са издадени 3 наказателни постановления, които са влезли в сила и по 1 е отправено предупреждение до нарушителя по чл. 28 ЗАНН поради маловажност на случая. Наложените глоби за неподадена декларация в срока по чл. 175в ал. 1 т. 3 и 4 ЗСВ са в общ размер на 1 100 лв., от които са платени 700 лв.;

- **5** са срещу лица, неподали в срок декларация за промяна в декларираните обстоятелства в декларацията за имущество и интереси по чл. 175а, ал. 1, т. 1 ЗСВ в частта за интересите и за произхода на средствата при предсрочно погасяване на задължения и кредити (чл. 175в, ал. 2, вр. чл. 175а, ал. 1, т. 2 ЗСВ). По тях са издадени 5 наказателни постановления, 2 от които са влезли в сила, а останалите 3 са обжалвани и не са приключени образуваните съдебни производства. Наложените глоби за неподадена декларация по чл. 175а ал. 1 т. 2 в срока по чл. 175в ал. 2 ЗСВ са в общ размер на 1500 лв., от които са платени 600 лв.

През изминалата 2018 г., след предприемане на законодателни промени по инициатива на ИВСС, уредбата в ЗСВ относно проверката на декларациите за имущество и интереси на съдии, прокурори и следователи беше променена в следните насоки:

- удължи се срока за извършване на проверките от три на шест месеца (чл. 175д, ал. 1);

- предвиди се възможност магистратът да изрази съгласие за предоставяне

на сведения, съставляващи банкова тайна, при наличието на което за разкриването ѝ не е необходимо разрешение на съда (чл. 175д, ал. 6);

- прецизира се административнонаказателната разпоредба на чл. 408а ЗСВ, с оглед приложението ѝ и спрямо лицата, загубили качеството на съдия, прокурор или следовател, но задължени да подадат декларация за имущество и интереси в сроковете по чл. 175в, ал. 1, т. 3 и т. 4 ЗСВ.

От края на м. ноември 2018 г. инспектори и експерти от ИВСС участват в междуведомствена работна група под ръководството на заместник-министъра на правосъдието, която изработва проект за изменение и допълнение на ЗСВ. От страна на Инспектората са предложени разпоредби, които целят отстраняване на законови несъвършенства във връзка с дейността на ИВСС по глава девета, раздел I „а” ЗСВ.

IX. ПРОВЕРКИ ЗА ПОЧТЕНОСТ И КОНФЛИКТ НА ИНТЕРЕСИ И ЗА УСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО НАКЪРНЯВАТ ПРЕСТИЖА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ, И ПРОВЕРКИ, СВЪРЗАНИ С НАРУШАВАНЕ НЕЗАВИСИМОСТТА НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

Дейността за извършване на проверките за почтеност и конфликт на интереси и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и проверки, свързани с нарушаване независимостта на съдиите, прокурорите и следователите се извършва от Инспектората при условията и по реда на глава девета, раздел I „б” ЗСВ, по-специално - чл. 175к, ал. 1 - 4 ЗСВ (в сила от 1.01.2017 г.).

В началото на 2018 г. в ИВСС не бяха приключили 9 проверки от 23 преписки, образувани през 2017 г., по които е издадена заповед на главния инспектор за извършване на проверка за нарушение по чл. 175к ЗСВ. Една от тези проверки приключи през м. февруари 2018 г. с мотивиран доклад, съдържащ становище, относно наличието на достатъчно данни за извършени нарушения по чл. 175к, ал. 3 и чл. 175к, ал. 4 ЗСВ. По преписката ИВСС е внесъл във ВСС предложение за образуване на дисциплинарно производство срещу проверения прокурор (предложението е описано подробно в раздел X. „Дейност по чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ, т. 1.1.2“).

През периода 01.01. – 31.12.2018 г. в Инспектората са образувани общо 60 преписки по сигнали, съдържащи твърдения за нарушения по чл. 175к, ал. 1 - 4 ЗСВ, 7 от които към 31.12.2018 г. не са приключени.

По 15 преписки е издадена заповед на главния инспектор за извършване на проверка за нарушение по чл. 175к ЗСВ, като по 11 проверката е приключила.

От петнадесетте проверки, наредени със заповед на главния инспектор, 3 са образувани за установяване на достатъчно данни за конфликт на интереси по чл.

175к, ал. 1 ЗСВ; 1 е образувана за установяване на действия, водещи до нарушаване на независимостта на магистрата по чл. 175к, ал. 3 ЗСВ; 8 са образувани за установяване на действия, накърняващи престижа на съдебната власт по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ, а 3 са образувани за повече от едно нарушение по чл. 175к ЗСВ.

Към 31.12.2018 г. по 1 от приключените 11 проверки е изготвен мотивиран доклад, съдържащ становище относно наличието на достатъчно данни за извършено нарушение по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ. По преписката ИВСС е внесъл във ВСС предложение за образуване на дисциплинарно производство срещу проверения прокурор (предложението е описано подробно в раздел X. „Дейност по чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ, т. 1.1.3“).

Останалите 10 от приключените към 31. 12. 2018г. общо 11 проверки са приключили с мотивиран доклад, съдържащ становище относно липсата на достатъчно данни за конфликт на интереси, съответно за действия или бездействия, които противоречат на принципите за почтеност, накърняват престижа на съдебната власт или са свързани с нарушаването на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите.

Извън проверките по заповед на главния инспектор, останалите преписки, образувани през отчетната 2018 г. по реда на глава девета, раздел I „б“ от ЗСВ са прекратени със становища на проверяващите екипи:

- поради неотстраняване на нередовност на сигнала – 36;
- поради недопустимост на сигнала (същият е подаден за конфликт на интереси по всящо дело) – 1;
- поради подаден анонимен сигнал – 4;
- поради липса на основание за образуване на проверка - 1.

Видно от изнесената статистика и през 2018 г. най-голям е броят на производствата, прекратени със становище поради неотстраняване на нередовност на сигнала – 36, тъй като сигналите не са съдържащи конкретни данни относно твърдяното нарушение. Драстично е намалял броят на прекратените със становище производства поради недопустимост на сигнала – само в един случай за 2018 г., при 8 за 2017 г., като конкретният сигнал е съдържащ данни за конфликт на интереси, но по всящо производство.

Изложените данни сочат, че броят на сигналите за нарушения на интегритета на магистратите не е висок нито в сравнение с броя на постъпилите сигнали в ИВСС за нарушения по образуването, движението и приключването на делата, нито съпоставено с постъпилите заявления по реда на глава трета „а“ от ЗСВ - за нарушаване правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Нещо повече, съществува тенденция към намаляване на постъпващите сигнали за нарушения на интегритета - през 2017 г. те са били 79, а през 2018 г. – 60.

Следващият извод, който се налага е, че от общия брой на сигналите за нарушаване на интегритета на съдии, прокурори и следователи, най-голям е процентният дял - 60% на сигналите, които не са годни да предизвикат извършването на проверка. Споменато е и по-горе, че преобладаващата част от

постъпващите сигнали по реда на глава девета, раздел I „б“ ЗСВ съдържат само твърдения за нарушения, без конкретика на време, място, деяние и/или обстоятелства, при които са извършени нарушенията, т. е. не отговарят на изискванията на чл. 175л, ал. 5 ЗСВ за минималното им съдържание, като пропуските по тях не се отстраняват от подателите им и след даден от проверяващия екип от ИВСС срок за това.

Наблюдава се също, че малка част от образуваните проверки за интегритет приключват с доклад, съдържащ становище, че са събрани достатъчно данни за извършено нарушение - от 01.01.2017 г., когато законодателят е възложил тази дейност на ИВСС до края на отчетния период - 31.12.2018 г. с такова становище са приключили само 5 проверки. Четири от тях са образувани още през 2017 г., като по три проверки предложения на ИВСС за образуване на дисциплинарни производства са направени през 2017 г., а по четвъртата – през 2018 г. През 2018 г., както е отбелязано и по-горе, само една от образуваните със заповед на главния инспектор проверки по реда на глава девета, раздел I „б“ от ЗСВ е приключила с мотивиран доклад, съдържащ становище относно наличието на достатъчно данни за извършено нарушение по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ.

Основната причина за невъзможността на ИВСС да установи по безспорен начин наличието на такива нарушения е свързана с недостатъчно добрата законова уредба за събиране на доказателства, с които нарушенията да бъдат ефективно установявани и доказвани. ИВСС не разполага с възможността да изисква предоставяне на аудио- и видеозаписи и на техническите средства, с които са направени. Не може да иска данни за комуникацията на проверяваното лице по реда на Закона за електронните съобщения (напр. за проведените от него разговори). В случай че подателя на сигнала не предостави доброволно записващото устройство, с което е направен съответния запис, при липса на свидетели, няма как да се съберат достатъчно данни за извършеното нарушение. ИВСС не може и да задължи лицата, разполагащи с информация или с документи по случая да ги предоставят - за тях няма законово изискване за явяване и даване на сведенията, с които разполагат. Без тези правомощия се стига до положение, в което резултатът от проверката е поставен в зависимост най-вече от волята на тези лица, а не от процесуалните ред и условия за събиране на доказателства за изясняване на обстоятелствата по случая.

За преодоляване на тези законодателни непълноти и за намиране на адекватни решения за повишаване ефективността на проверките за интегритет, през 2018 г. ИВСС е отправил предложения за законодателни промени в следните насоки:

През м. март 2018 г. до министъра на правосъдието беше отправено предложение за законодателна промяна, която да даде възможност в хода на посочените проверки, главният инспектор да иска от главния прокурор събиране на доказателства по реда на НПК чрез нареждане на проверка по чл. 145 ЗСВ, които доказателства впоследствие да бъдат присъединявани по нашите преписки. Впоследствие идентично предложение, макар и внесено от народни представители

по повод промени в ЗСВ, беше оттеглено, тъй като целта на проверката по чл. 145 ЗСВ е събиране на достатъчно данни за престъпления по смисъла на НК чрез способите, предвидени в НПК, а не за нарушения, каквито са предвидените в глава девета, раздел I „б“ от ЗСВ.

Поради това, ИВСС предложи на споменатата междуведомствена работна група за изготвяне на проект на ЗИД на ЗСВ, създадена със заповед от 15.10.2018 г. на министъра на правосъдието, нови законодателни изменения, свързани с практическото приложение на правомощията на Инспектората за извършване на проверки по реда на глава девета, раздел I „б“ от ЗСВ във връзка с разглеждането на сигнала, както и с реда за извършване на проверките за интегритет и тяхното съдържание.

Конкретните предложения са:

- разглеждането на сигнала от ИВСС да протича в две фази - предварително проучване и същинската проверка (чрез създаване на нова алинея девета в чл. 175л от ЗСВ);

- ИВСС да разполага с възможност да иска разкриване на банкова и застрахователна тайна, данъчна и осигурителна информация и на друга информация от държавни органи и институции, още във фазата на предварителното проучване, т. е. да има всички права по чл. 175д, ал. 2 - 7 ЗСВ в сега действащата му редакция (чрез създаването на нова алинея десета на чл. 175л от ЗСВ);

- проверката да се извършва в двумесечен срок след приключване на предварителното проучване (чрез създаване на нова ал. 1 на чл. 175н от ЗСВ), като на главния инспектор се даде право да удължи срока на проверката еднократно с до два месеца;

- въвеждане на задължение за държавните органи, длъжностните лица, юридическите лица и гражданите да предоставят за целите на проверката поисканите им сведения и документи (чрез създаване на нови алинеи трета и четвърта на чл. 175н ЗСВ);

- при неизпълнение на задължението - въвеждане на административно-наказателна отговорност чрез създаване на нова алинея 3 в чл. 408в ЗСВ, според която на виновните лица да се налага глоба или имуществена санкция.

Дейността на работната група продължава.

Х. ДЕЙНОСТ ПО чл. 54, ал. 1, т. 6 ЗСВ

За периода 01.01.2018 г. – 31.12.2018 г. ИВСС е отправил следните предложения за налагане на дисциплиниращи мерки и дисциплинарни наказания:

1. До Висшия съдебен съвет:

През 2018 г. до ВСС са отправени следните предложения за образуване на дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание:

1.1. Отправени предложения през 2018 г.

1.1.1. ИВСС е отправил предложение през м. декември 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу прокурор в ОП - Русе за нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3 от ЗСВ във вр. с чл. 175к, ал. 4 от ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушението. Предложението е направено след извършена проверка, образувана за нарушение по чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и въз основа на мотивиран доклад на инспектора, осъществил проверката. С решение по т. 1 от протокол № 1 от заседанието на ПК на ВСС от 17.01.2018 г. е образувано дисциплинарно производство – ДД № 1/2018 г. по описа на ВСС. С решение по т. 1 от протокол № 11 от заседание на ПК на ВСС от 11.04.2018 г. производствата по ДД № 1/2018 г. и ДД № 9/2018 г. са обединени в едно общо производство, продължило по ДД № 1/2018 г. по описа на ВСС. С решение по т. 2 от протокол № 25 от заседанието на ПК на ВСС, проведено на 03.10.2018 г. на прокурора е наложено дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ – забележка за извършено дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ, във вр. чл. 5.3, чл. 5.5., чл. 5.6, чл. 5.7, чл. 5б 8 и чл. 7. 1 от КЕПБМ.

1.1.2. ИВСС е отправил предложение през м. февруари 2018 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу прокурор в РП - Казанлък за нарушения на чл. 307, ал. 3, т. 4 във вр. с чл. 175к, ал. 3 от ЗСВ и на чл. 307, ал. 3, т. 3 във вр. с чл. 175 к, ал. 4 от ЗСВ за налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е направено след извършена проверка, образувана за нарушение по чл. 175 к, ал. 4 ЗСВ и въз основа на мотивиран доклад на инспектора, осъществил проверката. С решение по т. 29 от протокол № 6 от заседанието на ПК на ВСС от 21.02.2018 г. е образувано дисциплинарно производство – ДД № 4/2018 г. по описа на ВСС. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.1.3. ИВСС е отправил предложение през м. юни 2018 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу прокурор в СРП за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 3 във вр. с чл. 175к, ал. 4 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушението. Предложението е направено след извършена проверка, образувана за нарушение по чл. 175 к, ал. 4 ЗСВ и въз основа на мотивиран доклад на инспектора, осъществил проверката. Образувано е ДД № 24/2018 г. по описа на ВСС. С решение по т. 2 от протокол № 13 от заседанието на ПК на ВСС, проведено на 08.05.2019 г. на прокурора е наложено дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 6 ЗСВ – дисциплинарно освобождаване от длъжност за извършено дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 3, т. 3 ЗСВ.

1.1.4. ИВСС е отправил предложение през м.юни 2018 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушението. Предложението е във връзка с констатации в Акт изх. № Ж-02-11/17 от 01.02.2018 г. за резултати от извършена

проверка по сигнал на председателя на Комисията по финансов надзор. С решение на СК на ВСС по протокол № 26, т.1 от 31 юли 2018 г. е образувано дисциплинарно производство - ДД № 27/2018 г. по описа на ВСС. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.1.5. ИВСС е отправил предложение през м. юни 2018 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушението. Предложението е във връзка с констатации в Акт изх. № Ж-02-11/17 от 01.02.2018 г. за резултати от извършена проверка по сигнал на председателя на Комисията по финансов надзор. С решение на СК на ВСС по протокол № 26, т.1 от 31 юли 2018 г. е образувано дисциплинарно производство - ДД № 28/2018 г. по описа на ВСС. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.1.6. ИВСС е отправил предложение през м. юни 2018 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушението. Предложението е във връзка с констатации в Акт изх. № Ж-02-11/17 от 01.02.2018 г. за резултати от извършена проверка по сигнал на председателя на Комисията по финансов надзор. С решение на СК на ВСС по протокол № 26, т. 1 от 31 юли 2018 г. е образувано дисциплинарно производство - ДД № 29/2018 г. по описа на ВСС. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.1.7. ИВСС е отправил предложение през м. декември 2018 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу прокурор в РП - Бургас за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, а именно намаляване на основното трудовото възнаграждение с 10 % за срок от 1 година. Предложението е във връзка с констатации в Акт изх. № ПП-01-28/11.06.2018 г. за резултати от извършена комплексна планова проверка в РП - Несебър. С решение на ПК на ВСС по протокол № 33, т. 30 от 05 декември 2018 г. е образувано дисциплинарно производство - ДД № 33/2018 г. по описа на ВСС. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.1.8. ИВСС е отправил предложение през м. декември 2018 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу административния ръководител на РП – Враца за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ, а именно- забележка. Предложението е във връзка с констатации в Акт изх. № Ж-18-535/13.09.2018 г. за резултати от извършена проверка по сигнал в РП - Враца. С решение на ПК на ВСС, протокол № 1, т. 2 от 16 януари 2019 г. е образувано дисциплинарно производство - ДД № 1/2019 г. по описа на ВСС. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.2. Отправени предложения през 2017 г., по които са образувани дисциплинарни производства, неприключили към 31 декември 2018 г.

1.2.1. ИВСС е отправил предложение през м. май 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 4 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати от извършена контролна проверка на СРС. Образувано е ДД № 18/2017 г., обединено с ДД 44/2017 г. по описа на ВСС с решение по т. 18 от протокол № 33 / 01.08.2017 г. от заседание на СК на ВСС в едно общо производство, продължило по ДД № 18/2017 г. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.2.2. ИВСС е отправил предложение през м. май 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 25/2017 г. по описа на ВСС. По т. 2 от протокол № 35 / 19.09.2017 г. СК на ВСС е взела решение за обединяване на ДД № 25/2017 г. и ДД № 33/2017 г. по описа на ВСС, продължили в общо производство по ДД № 25/2017 г. Към момента на изготвяне на доклада производството не е приключило.

1.2.3. ИВСС е отправил предложение през м. май 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 39/2017 г. по описа на ВСС. С решение на СК на ВСС по т. 2 от протокол № 35 от 19.09.2017 г. производството по ДД № 39/2017 г. е присъединено към производството по ДД № 29/2017 г. и двете по описа на ВСС за разглеждане в едно общо, продължило по ДД № 29/2017 г. по описа на ВСС. Към момента на изготвяне на доклада дисциплинарното производство не е приключило.

1.2.4. ИВСС е отправил предложение през м. май 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 37/2017 г. по описа на ВСС. С решение на СК на ВСС по т. 4 от протокол № 35 от 19.09.2017 г. производството по ДД № 37/2017 г. е присъединено към производството по ДД № 24/2017 г. и двете по описа на ВСС за разглеждане в едно общо, продължило по ДД № 24/2017 г. по описа на ВСС. Дисциплинарното производство не е приключило към момента на изготвяне на доклада.

1.2.5. ИВСС е отправил предложение през м. юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на

чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 40/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 20 от протокол № 33 от заседание на СК на ВСС от 01.08.2017 г. производствата по ДД № 40/2017 г. и ДД № 26/2017 г. са обединени в едно общо производство, продължило по ДД № 26/2017 г. по описа на ВСС. С решение на СК на ВСС по т. 2 от протокол № 19 от 12.06.2018 г., дисциплинарното производство е прекратено в частта относно допуснатото бездействие в периода 2011 г. – 31.10.2016 г. Със същото решение на привлеченото към дисциплинарна отговорност лице е наложено наказание забележка. По жалба на наказаното лице срещу решението на СК на ВСС е образувано адм. д. № 11870/2018 г. по описа на ВАС, като с решение № 3126/05.03.2019 г. ВАС е отхвърлил жалбата. Срещу последното е подадена касационна жалба пред 5-членен състав на ВАС.

1.2.6. ИВСС е отправил предложение през м. юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 35/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 21 от протокол № 34 от заседание на СК на ВСС от 12.09.2017 г. производствата по ДД № 35/2017 г. и ДД № 28/2017 г. са обединени в едно общо производство, продължило по ДД № 28/2017 г. по описа на ВСС, което към момента на изготвяне на доклада не е приключило. Със сигнал изх. № Ж-18-441/03.12.2018 г. на главния инспектор, на основание чл. 54, ал. 1, т. 5 ЗСВ на председателя на дисциплинарния състав по ДД № 28/2017 г. по описа на ВСС е предложено да упражни правомощията си по чл. 232 ЗСВ, а именно – да внесе предложение до съдийската колегия на ВСС за отстраняване от длъжност за срок от три месеца на магистрата.

1.2.7. ИВСС е отправил предложение през м. юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 41/2017 г. по описа на ВСС, производството по което към момента на изготвяне на доклада не е приключило.

1.2.8. ИВСС е отправил предложение през м. юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ, адекватно на тежестта на нарушенията. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № Ж-02-18/16 от 16.02.2017 г. от извършена

проверка по сигнал на председателя на Висшия адвокатски съвет. Образувано е ДД № 36/2017 г. по описа на ВСС. С решение по т. 22 от протокол № 34 от заседание на СК на ВСС от 12.09.2017 г. производствата по ДД № 36/2017 г. и ДД № 23/2017 г. са обединени в едно общо производство, продължило по ДД № 23/2017 г. по описа на ВСС, което към момента на изготвяне на доклада не е приключило.

1.2.9. ИВСС е отправил предложение през м. юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в СРС за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № СС-01-1/17 от 16.05.2017 г. от извършена проверка по сигнали на граждани и адвокати. Образувано е ДД № 34/2017 г. по описа на ВСС, производството по което към момента на изготвяне на доклада не е приключило.

1.2.10. ИВСС е отправил предложение през м. юли 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу изпълняващия функциите административен ръководител – председател на Апелативния специализиран наказателен съд. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № СС-01-02 от 11.04.2017 г. от извършена проверка по самосезиране относно спазването на чл. 9 ЗСВ при разпределението на делата с предмет мярка за неотклонение задържане под стража или домашен арест в Апелативния специализиран наказателен съд. Образувано е ДД № 48/2017 г. по описа на ВСС, производството по което към момента на изготвяне на доклада не е приключило.

1.2.11. ИВСС е отправил предложение през м. октомври 2017 г. до ВСС за образуване на дисциплинарно производство срещу съдия в Административен съд - Русе за нарушение на чл. 307, ал. 3, т. 1 и 2 ЗСВ и налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1 ЗСВ. Предложението е във връзка с констатации в Акт за резултати с изх. № ПП-01-5 от 18.05.2017 г. от извършена комплексна планова проверка на Административен съд - Русе. Образувано е ДД № 51/2017 г. по описа на ВСС, производството по което към момента на изготвяне на доклада не е приключило.

1.3. Отправено предложение през 2016 г., по което е образувано дисциплинарно производство, неприключило към 31 декември 2018 г.

По отправено през м. ноември 2016 г. предложение на ИВСС до ВСС е образувано дисциплинарно производство срещу съдия в СГС - ДД № 17/2016 г. за нарушения на чл. 307 ал. 3 т. 1 и 2 ЗСВ. На свое заседание, проведено на 02.04.2019 г. СК не взе решение за налагане на дисциплинарно наказание на съдията.

2. До ръководителите на съдилищата, прокуратурата и следствието:

2.1. През 2018 г. ИВСС е отправил 1 сигнал, съдържащ препоръка до

административния ръководител - районен прокурор на СРП за налагане на дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ на прокурор от СРП, във връзка с констатирано от ИВСС дисциплинарно нарушение от страна на магистрата, изразяващо се във виновно неизпълнение на служебните му задължения, което неоправдано е забавило производството по описани в сигнала дела. Административният ръководител на СРП е информирал ИВСС, че е издал Заповед № 2968/04.09.2018 г., с която на прокурора е обърнато внимание по чл. 327 ЗСВ.

2.2. През 2018 г. ИВСС е отправил 14 сигнала, съдържащи препоръки до административните ръководители на ОС – Бургас, СРС и СРП за преценка необходимостта от налагане на дисциплинираща мярка по чл. 327 ЗСВ или на дисциплинарно наказание по чл. 308 ал. 1 т. 1 ЗСВ на: един съдия от ОС – Бургас, шестима съдии от СРС (за един от които ИВСС е отправил 2 сигнала, а за друг - пет), прокурор от СРП, за допуснати от тях нарушения, констатирани при проверки по сигнали.

Административният ръководител на ОС - Бургас е информирал ИВСС, че спрямо предложения съдия няма да предприеме действия.

Председателят на СРС е информирал ИВСС, че е предприел следните действия, във връзка с отправените сигнали: започнал е цялостна проверка на работата на един от съдиите, спрямо когото ИВСС е отправил 2 сигнала; на друг от предложените съдии, със Заповед № АС – 185/13.06.2018 г., е наложил дисциплинарно наказание по чл. 308, ал. 1, т. 1 ЗСВ забележка, което наказание е отменено с решение по т. 4 от протокол № 31 от 23.10.2018 г. на СК на ВСС; за съдията, за когото ИВСС е отправил 5 сигнала, председателят на СРС е направил 2 предложения до ВСС за образуване на дисциплинарни производства. Образувани са ДД № 22/2018 г. и ДД № 23/2018 г. по описа на ВСС, обединени в едно общо производство, продължило по ДД № 22/2018 г. С решение по т. 1 от протокол № 36 от заседание на СК на ВСС от 20.11.2018 г. производството по ДД № 22/2018 г. е присъединено към ДД № 14/2017 г. за разглеждане в едно общо производство, продължило по ДД № 14/2017 г. по описа на ВСС, което към момента на изготвяне на доклада не е приключило. Административният ръководител на СРС е информирал ИВСС, че спрямо трима от съдиите, по отношение на които е сигнализиран, няма да предприеме действия.

Административният ръководител на СРП е информирал ИВСС, че е обърнал внимание по чл. 327 ЗСВ на предложения от ИВСС прокурор от СРП.

2.3. През 2018 г. ИВСС е отправил 25 сигнала с препоръки до административните ръководители на АпС - София, АССГ, СГС, СРС, РС - Гоце Делчев, РС - Стара Загора, ОС - Благоевград, СОП, СРП, РП - Варна, РП - Пазарджик, РП - Враца и РП - Несебър за налагане на дисциплинираща мярка по чл. 327 ЗСВ на: съдия от СГС - София, командирован в АпС - София; съдия от АССГ; двама съдии от СГС; девет съдии от СРС (за трима от съдиите ИВСС е отправил по 2 сигнала); съдия от РС - Гоце Делчев; съдия от РС - Стара Загора; съдия от ОС - Благоевград; прокурор от СГП; прокурор от РП - Варна;

прокурор от РП - Пазарджик; районният прокурор на РП - Ихтиман; младши прокурор от РП - Враца и трима прокурори от РП - Несебър, за допуснати от тях нарушения, констатирани при проверки по сигнали и планови проверки.

Във връзка с отправените сигнали е постъпила информация от административни ръководители, както следва:

Административните ръководители на РС - Гоце Делчев и РС - Стара Загора са обърнали внимание по чл. 327 ЗСВ на посочените в сигналите на ИВСС двама съдии.

Административният ръководител на РП – Несебър е обърнал внимание на един от предложените от ИВСС трима прокурори, като за останалите двама е приел, че не са налице основания за ангажиране на дисциплинарна отговорност.

В останалите случаи, по които са отправени препоръки за предприемане на дисциплиниращи мерки по чл. 327 ЗСВ административните ръководители са уведомили ИВСС, че не следва да предприемат дисциплиниращи мерки по отношение на предложените съдии и прокурори.

ИВСС е информиран от административните ръководители на ОС-Благоевград, СРС и РП - Несебър за предприети организационни мерки, относно работата на съдия от ОС - Благоевград, трима съдии от СРС и трима прокурори от РП - Несебър.

XI. ДЕЙНОСТ ПО чл. 304, ал. 2 ЗСВ

През 2018 г., в резултат на извършена комплексна планова проверка на Административен съд – София-град по Заповед № ПП-01-11/26.04.2017 г., изменена със Заповед № ПП-01-11/01.11.2017 г., на основание чл. 304, ал. 2 ЗСВ, както и решение по Протокол № 13/17.09.2018 г., Инспекторатът към Висшия съдебен съвет предложи на:

- председателя на ВАС да внесе предложение за поощрение до СК на ВСС по отношение на **Радостин Радков** – административен ръководител – председател на АССГ;

- председателя на Административен съд – София-град да внесе предложение за поощрение до СК на ВСС по отношение на следните съдии: **Елица Райковска; Мария Николова; Луиза Христова; Владимир Николов; Славина Владова; Весела Цанкова и Юлия Тодорова.**

Предложенията са направени с оглед положителните констатации при плановата проверка относно работата на предложените за поощрение съдии и след цялостна оценка за дейността им, сравнена с организацията и работата на останалите съдии в АССГ.

С решение на СК на ВСС по Протокол № 34/06.11.2018 г. съдиите са поощрени с отличие „личен почетен знак втора степен – сребърен“.

Отново през отчетната 2018 г., в резултат на извършена комплексна планова проверка на дейността на Районна прокуратура - Харманли по Заповед №

ПП-01-9/16.04.2018г., положителните констатации за организацията на дейността на РП - Харманли и проявения висок професионализъм и образцово изпълнение на служебните задължения от страна на районния прокурор, на основание чл. 304, ал. 2 ЗСВ, както и решение по Протокол № 13/17.09.2018 г., Инспекторатът към Висшия съдебен съвет предложи на окръжния прокурор на ОП - Хасково да внесе предложение за поощрение до ПК на ВСС по отношение на **Маргарит Камбуров** - административен ръководител - районен прокурор на РП - Харманли.

С решение на ПК на ВСС по Протокол № 29/07.11.2018 г. административният ръководител на РП – Харманли е поощрен с отличие „личен почетен знак втора степен – сребърен“.

XII. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Създадената в Инспектората база данни с информация за извършените проверки на съдии, прокурори и следователи дава възможност за своевременно уведомяване на ВСС както във връзка с процедурите по атестиране и кариерно израстване на магистратите, така и с оглед реализиране на дисциплинарната им отговорност в случаи на допуснати дисциплинарни нарушения.

И през 2018 г. Инспекторатът към ВСС изготви четири тримесечни отчета по глава трета „а“ от Закона за съдебната власт за установените нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок, които са изпратени на Министерството на правосъдието. Въз основа на тях се преценява сключването на споразумения и изплащането на обезщетения за бавно правосъдие.

Главният инспектор и инспектори от Инспектората към ВСС продължиха да участват в съвместни срещи с членовете на комисиите „Дисциплинарна дейност и взаимодействие с ИВСС“ към съдийската и прокурорската колегии на ВСС, на които се обсъждат формите на взаимодействие между двете институции. Анализът, направен от ИВСС установи, че продължителността на дисциплинарните производства пред съответната колегия на ВСС е различна, като в някои случаи производствата приключват в срок от 3 месеца, а по други продължителността е над 1 година. Прекомерната продължителност на производствата води, от една страна, до нарушение на правата на дисциплинарно привлеченото лице, а от друга – обезсмисля цялостния процес по дисциплинарното производство. Този проблем тябва да намери решение, като ИВСС и ВСС следва да набележат мерки и вземат решение за преодоляването му. Бързината на извършване на проверката, изготвянето на предложението по чл. 312, ал. 1 ЗСВ, образуването, разглеждането и приключването на дисциплинарното производство е от съществено значение за целите на самото производство и най-вече за овладяване на създалата се негативна ситуация от действията или бездействията на дисциплинарно привлеченото лице.

Инспектори и експерти от ИВСС участваха в съвместна работна група с членове на ВСС, съдебни служители от ВСС и НИП, за изготвяне проект на

наредба на пленума на Висшия съдебен съвет на основание § 2, ал. 6 от ДР на ЗПКОНПИ, за организацията и реда за извършване на проверката на декларациите на служителите в администрациите на ВСС, ИВСС и НИП, както и за установяване на конфликт на интереси.

ХІІІ. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

През месец юли 2018 г., по покана на главния инспектор на ИВСС, инспектори от Френския съдебен инспекторат бяха на тридневно работно посещение в България. Целта на срещата бе да се обсъдят както сходствата, така и разликите в дейността на двата съдебни инспектората, като основен акцент беше поставен върху опита на френските инспектори при извършване на проверките за интегритет.

Визитата постави стабилна основа за задълбочаване на сътрудничеството между съдебните инспекторати на България и Франция. В резултат от нея през месец септември 2018 г. ИВСС подаде молба за членство в Европейската мрежа на службите за инспекция на правосъдието,.

С оглед повишаване ефективността на проверките за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите, по Програмата за подкрепа на структурни реформи към Европейската комисия (ППСР) е подадено проектно предложение, чието реализиране предстои. Целта му е изследване на правомощията, методите и средствата, чрез които сродни инспекционни служби в държави- членки на ЕС осъществяват проверките за интегритет и какво е прилагането им на практика. По метода на сравнителния анализ се очаква да бъдат идентифицирани най-ефективните инструменти, с които разполагат Испанския и Френския инспекторат за осъществяване на правомощията си по проверките за интегритет и в случай, че те са съвместими с правомощията на ИВСС и при идентифицирана необходимост, ще бъдат предложени и необходимите законодателни промени.

Основната цел на проекта е да се повиши ефективността на проверките за интегритет, извършвани от ИВСС до ниво, съответстващо на извършваните проверки в другите два съдебни инспектората. На свой ред, по- високата ефективност при проверките ще послужи за постигане на общ дисциплиниращ ефект и ще доведе до повишаване на общественото доверие в съдебната власт.

През месец ноември 2018 г. преговорите по общите условия на изпълнение на проекта бяха финализирани. През месец февруари 2019 г. е подписан договора за техническа помощ между заинтересованите институции. Проектът ще бъде с продължителност от 12 календарни месеца.

XIV. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ НА ИВСС

1. Организационна структура

Структурата и правомощията на ИВСС са подробно разгледани в предходните отчетни доклади за дейността на институцията и са в съответствие с предвижданията на нормативната уредба - Конституция, ЗСВ и Правилник за организацията на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет и за дейността на администрацията и на експертите.

Администрацията на ИВСС е обособена в обща и специализирана.

Общата администрация включва следните звена: дирекция „Административна дейност“, дирекция „Правно обслужване, връзки с обществеността и човешки ресурси“, дирекция „Бюджет и финанси“ и отдел „Компютърно-информационна сигурност“.

Специализираната администрация се състои от експерти с юридическо образование и експерти с висше икономическо или друго подходящо образование. Същите са разпределени функционално в пет звена - за извършване на проверки по чл. 54, ал. 1, т. 1 и т. 2 ЗСВ, по глава трета „а“ ЗСВ, по глава девета, раздел I „а“ и по глава девета раздел I „б“ ЗСВ.

През изминалата 2018 г. не са настъпили промени в организационната структура. Увеличи се щатна численост на ИВСС с 5 щ. бр. – в специализираната администрация, в звеното за извършване на проверките по глава девета, раздел I „а“ ЗСВ като след провеждане на конкурс, през месец март 2018 г. бяха назначени петима експерти с висше икономическо образование. До увеличението се стигна предвид необходимостта от ефективно извършване и в срок на проверките на декларациите на магистратите за имущество и интереси.

Така, щатната численост на ИВСС към 31.12.2018г. достигна 121 щатни бройки, вкл. главен инспектор, 10 инспектори, 44 щатни бройки в общата администрация и 66 щатни бройки за експерти.

2. Публичност и прозрачност на дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет

Публичността изисква дейността на Инспектората да се осъществява прозрачно, чрез осигуряване на равен достъп до информация относно извършените проверки в органите на съдебната власт, като предоставяната информация е обективна и вярна.

И през 2018 г. продължи публикуването на интернет страницата на Инспектората на всички актове за резултати от проверки, извършени от екипи на ИВСС. Публикуват се и решенията на главния инспектор по възражения, направени във връзка с констатации и препоръки в актовете, сигнали и становища по тълкувателни дела.

На интернет страницата на Инспектората са публикувани снимките и професионалните биографии на главния инспектор и действащите инспектори.

Публикуват се и новини за дейността на ИВСС или за събития, в които представители на институцията са взели участие.

XV. ИНФОРМАЦИЯ ЗА НАПРЕДЪКА НА ИНСПЕКТОРАТА КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ 2014-2020.

В Плана за действие на Инспектората за 2018 г. за изпълнение на Комуникационната стратегия на съдебната власт бяха заложени десет цели с конкретни дейности, очаквани резултати, индикатори за изпълнение и ресурси.

С предприетите мерки през 2018 г. Инспекторатът към ВСС изпълни в значителна степен дейностите, заложени в Плана.

1. Повишено присъствие в медиите

През отчетния период се запазва тенденцията на повишено присъствие в медиите за отразяване на дейността на Инспектората към ВСС в сравнение с предходни години. Общо материалите в медиите (сайтове, вестници и електронни медии) са 125 на брой.

На 8 февруари 2018 г., на официално честване в Националния исторически музей, Инспекторатът отбеляза 10 години от началото на дейността си. На празника присъстваха много гости - първият главен инспектор и инспекторите от предходни мандати, главният съдебен инспектор на Румънския инспекторат, конституционни съдии, представители на съдебната, законодателната и изпълнителната власт и представители на други институции, свързани с дейността на съдебната система.

Публикувани са две интервюта на главния инспектор в навечерието на отбелязването на 10-годишнината на ИВСС – в „Правен свят“ на 21 януари 2018 г. и във в. „Труд“ (книжно тяло и сайт) - на 8 февруари 2018 г.

Годишната програма на ИВСС за 2018 г. и Доклада за дейността за 2017 г. са публикувани на сайта, поместени са съобщения с акценти от тях като на медиите са изпратени прессъобщения.

На интернет страницата на ИВСС са публикувани и четирите тримесечни отчета за 2018 г. по глава трета „а“ ЗСВ за установените нарушения на правото на разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Публикувани са съобщения за всеки един от отчетите с подробности за най-продължителните производства, установени при проверките, както и съобщения за конкретни случаи на забавено правосъдие. Изпратени са прессъобщения до медии и ресорни журналисти, които са разработили журналистически материали.

Продължи и през 2018 г. публикуването на сайта на ИВСС на станалите окончателни актове за резултатите от извършените от ИВСС проверки – комплексни планови, контролни, тематични и по сигнали в органите на съдебната власт. За по-интересните от тях са публикувани съобщения на интернет

страницата и са изпратени прессъобщения до медии и ресорни журналисти.

И през 2018 г. на интернет страницата на ИВСС е поддържан, допълван и обновяван раздел „Проверка на имуществени декларации“. На сайта се поддържат и обновяват образци на декларациите за имущество и интереси, които подават магистратите, както и указания за попълването им. Публикувани са общо 4 съобщения, свързани с проверките на декларациите за имущество и интереси. Прессъобщения са изпратени до медии и ресорни журналисти, които са разработили съответните журналистически материали.

В съответствие с изискванията на Закона за съдебната власт на интернет страницата на Инспектората са публикувани декларациите за имущество и интереси на съдиите, прокурорите и следователите, подадени през 2018 г., списък на магистратите, неподали в срок декларации за имущество и интереси и списък на влезлите в сила наказателни постановления, с които е наложено административно наказание за извършеното нарушение.

При проявен медиен интерес за конкретни проверки, извършени през 2018 г. по глава девета, раздел I „б“ ЗСВ, а именно - проверки за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, както и за установяване на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите, ИВСС е предоставил на медиите съответната информация при спазване на разпоредбата на чл. 175р, ал. 3 вр. ал. 2 ЗСВ.

За осигуряване на по-голяма прозрачност на дейността на ИВСС, през 2018 г. на интернет страницата на институцията са публикувани общо 31 съобщения. Прессъобщения за тях са изпратени до медии и ресорни журналисти, които са ги разработили в общо 119 журналистически материала.

Предоставени са отговори на постъпили 9 запитвания от медии и журналисти, които въз основа на получената информация са разработили 4 журналистически материала от обществено значение в печатни издания (книжно тяло и сайт).

На интернет страницата на ИВСС е публикувана позицията на главния инспектор по Доклада на ЕК по МСП от месец ноември 2018 г.

2. Популяризиране правомощията на Инспектората към ВСС

Във връзка с отбелязването на 10-годишния юбилей на Инспектората беше издаден алманах със статии на авторитетни юристи за правомощията и дейността на ИВСС, който беше разпространен сред представители на юридическата общност, законодателната и изпълнителната власт, предоставен на органи на съдебната власт, Националната и Столична библиотека.

ИВСС съдейства за отпечатването и разпространението на книгата „Етични въпроси при изпълнение на службата на съдия, прокурор и следовател“ на д-р Петър Раймундов, инспектор от втория мандат на ИВСС, посветена на конституционните изисквания за почтеност, независимост и безпристрастност на магистратите. Книгата е разпространена във всички органи на съдебната власт,

във всички юридически факултети, както и в регионалните библиотеки, Националната и Столична библиотека.

Съвместно с Висшия съдебен съвет, ИВСС изпълнява проект „Осигуряване на софтуерна и методическа обезпеченост и изграждане на административен капацитет на ИВСС за превенция на корупцията в съдебната система“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“ 2014 - 2020, съфинансирана от Европейски съюз чрез Европейския социален фонд. Измежду основните дейности по проекта е създаване на софтуерен продукт, който ще позволява автоматизираното и изцяло по електронен път събиране на данните, необходими за проверките на декларациите за имущество и интереси на магистратите, както и машинното сравнение на тези данни, когато е налице възможност за това.

Чрез този проект ще се улесни проверката на имуществените декларации на съдиите, прокурорите и следователите, подавани пред ИВСС.

Предвидено е разработването на два електронни публични регистъра - на електронните декларации за обстоятелства, свързани с предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, и имуществени декларации, и на отводите, включващ исканите отводи и мотивите, с които са уважени или не за всеки съдия, и отразяващ произнасянето на горната инстанция по тях, когато има токова. Предвидено е още разработване на вътрешни правила за извършване на проверки за почтеност (интегритет) на магистратите и на вътрешни правила за извършване на проверка на имуществените им декларации, както и провеждане на обучения за работа с новите вътрешни правила и с новите регистри. В рамките на проекта ще бъде закупено и компютърно оборудване и друг хардуер, както са планирани и дейности за информация и комуникация.

3. Комуникация в извънредни и кризисни ситуации

ИВСС продължава прилагането на унифицирания кризисен план за комуникация на съдебната система, утвърден от ВСС.

През 2018 г. Инспекторатът разреши 2 кризисни ситуации - подготвени са отговори до две печатни медии във връзка с проверки за интегритет, данните и резултатите от които са служебна информация, като и двата са предоставени във възможно най-кратки срокове.

4. Подобряване на комуникацията с гражданското общество

И през 2018 г. Инспекторатът към ВСС продължи дейността по подобряване на комуникацията с неправителствените организации, професионалните и съсловни организации и гражданското общество, която е предпоставка за подобряване на имиджа на органите на съдебната власт.

Главният инспектор, инспектори или експерти от Инспектората към ВСС участваха в различни инициативи, дискусии и срещи, организирани от неправителствени и съсловни организации по важни за обществото и съдебната власт теми и проблеми.

5. Комуникация с държавни органи и институции

По инициатива на главния инспектор, през месец юни 2018 г. Инспекторатът към ВСС беше домакин на среща между ръководството на Софийски районен съд и членове на ВСС, на която бяха обсъдени проблемите с натовареността на съдиите от СРС и недостига на съдебни служители.

През 2018 г. главният инспектор или упълномощен от него инспектор участва в заседания на Националния съвет по антикорупционни политики към Министерския съвет.

Представители на ИВСС бяха включени в работна група във ВСС за изготвяне на инструкция по чл. 24, ал. 2 от ЗПКОНПИ и в работна група в Министерството на правосъдието по повод промени в ЗСВ, а главният инспектор или упълномощен от него инспектор участва в Съвета по прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната власт към МП.

В края на 2018 г. главният инспектор, инспектор и експерти от специализираната администрация участваха в работна група в Народното събрание във връзка с изготвянето на проект на ЗИД на ЗЗЛД.

През отчетния период регулярно е предоставяна информация на различни органи и институции за изпълнение на мерки, включени в Пътната карта за изпълнение на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система, които са в отговорност на ИВСС, както и информация за изпълнението на мерките по препоръките в докладите на ЕК.

ИВСС продължи да предоставя през 2018 г. и становища по законопроекти, на Народното събрание и Министерството на правосъдието.

XVI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През изминалия отчетен период следва да се отбележи най-напред извършването на всички проверки, включени в Програмата за дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет за 2018 г. В резултат на извършените проверки бяха установени проблеми преди всичко по отношение неспазване на сроковете по движението и приключването на конкретни съдебни производства, неспазване на разумния 3 месечен срок за изготвяне на съдебните актове от някои съдии, докато значително по-малко са пропуските, отнасящи се до административната дейност на съдилищата. В някои от прокуратурите са констатирани забавяния при произнасянето по проверките по чл. 145 ЗСВ и решаването на делата, както и неосъществяване от прокурорите на необходимия контрол над работата по спрени наказателни производства. В някои случаи наблюдаващите прокурори не осъществяват достатъчно ефективно функцията си по ръководство и надзор на разследването, поради което се допускат процесуални нарушения, които водят до отмяна на прокурорските актове или връщане на делата от съда.

За преодоляването на проблемите ИВСС е предприел съответните мерки, в т. ч. и с отправяне на предложения до съответната колегия към Висшия съдебен съвет или съответния административен ръководител да се образува дисциплинарно производство за налагане на дисциплинарно наказание на допусналия нарушението магистрат.

Видно от актовете за проверки е, че повечето от препоръките на ИВСС се възприемат от административните ръководители, като още по време на извършване на самите проверки се отстраняват пропуските и се предприемат конкретни действия за изпълнение на препоръките.

По отношение дейността по разглеждане на заявленията срещу нарушаване правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок и през отчетната 2018 г. не бяха установени проблеми при осъществяването ѝ.

През изминалия двегодишен период от въвеждане на правомощията на ИВСС за извършване на проверки на имуществените декларации на съдии, прокурори и следователи и на проверки за почтеност и конфликт на интереси, за установяване на действия, с които се накърнява престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване независимостта на съдиите, прокурорите и следователи беше натрупан значителен опит. Благодарение на активните действия от страна на Инспектората бяха променени текстове в ЗСВ, с които се улесни дейността по проверка на декларациите за имущество и интереси. Както беше отчетено в доклада, по проект по ОПДУ, по който Инспектората е бенефициент, предстои разработването на специализиран софтуер, който ще позволи изцяло електронно подаване на декларациите за имущество и интереси на магистратите, ще осигури възможност за проверка на декларациите чрез машинен обмен на данни от електронните системи на органите на централната и местната власт и техните администрации, както и на други органи, пред които декларираните обстоятелства подлежат на вписване, обявяване или удостоверяване. Целта е там, където е възможно да се ограничи до минимум ръчното въвеждане на данни, съответно проверката на декларациите да се автоматизира максимално, като се осигури извличането и съпоставянето на информацията по електронен път. По отношение повишаване ефективността на проверките за интегритет, наред с идентифициране на законодателни непълности и отправяне на предложения за отстраняването им, Инспекторатът към ВСС очаква по проекта по СПСР, в който участва, да бъдат открити онези инструменти, с които разполагат френския и испанския инспекторат, които водят до ефективност при осъществяването от тях проверки по отношение на етичното поведение на магистратите.

На основание изводите за резултатите от отделните направления на дейността на ИВСС за 2018 г. може да се приеме, че следва да продължи подобряването на дейността на Инспектората – при изпълнение на годишната му програма, при проверките на декларациите за имущество и интереси, проверките за интегритет и тези по заявления за нарушаване на разумния срок за разглеждане на делата и преписките.

От особена важност през 2019 г. е да бъде поставена стабилна основа, на база на която да започне упражняването на надзорните правомощия на Инспектората във връзка със защитата на личните данни на гражданите в дейността на органите на съдебната власт. В тази насока следва да се задълбочава и взаимодействието с Комисията за защита на личните данни, от чийто дългогодишен опит Инспекторатът да се ползва.

И през 2019 г. следва да продължи сътрудничеството между ИВСС и ВСС във връзка с подобряване функционирането на органите на съдебната власт, както и да се повиши ефективността на производствата по реализиране на дисциплинарна отговорност на магистратите чрез предприемане на всички мерки за ускоряването им.

Приоритет в дейността на ИВСС и занапред ще бъде да допринася за високата информираност на професионалната общност и на гражданското общество за резултатите от дейността си и то не като статистически данни, а като конкретни действия, довели до повишаване бързината, качеството и предвидимостта в работата на органите на съдебната власт.

В заключение, може да се обобщи, че ИВСС се справя успешно с възлаганите му все нови и нови правомощия, което означава, че дейността му се ползва с подкрепата на обществото и доверието на магистратите. Необходимо е да продължи да доказва с дейността си, че е гарант за постигането на бързо, качествено, предвидимо и независимо правосъдие.

**ГЛАВЕН ИНСПЕКТОР:
ТЕОДОРА ТОЧКОВА**

